

1911. évvel ezelőtt, 1901. május 14-én született Arlóban, 1944-ben a dandártörzsvezető tisztségben részt vett a Golub Rudolf táborban. A nemzetközi munkásságért harcos. A bányászoktól a bányászokig a jobb munka- és egészség reményében a bányavidéken, ahol telepedett le. Az ő magyar bányászésében hamarosan részt vett. Már telepedett a Franciaországba, ő is részt vett a magyar szekciójában és egy ideig titkár is volt. Haladó gondolatú volt. 1932-ben kiutasították Franciaországból. Ekkor a Szovjetunióba, Nyugat-Szibériába került. Itt szintén bányász-aktivista kitérőt kapott. Itt volt az SZKP.

1948-ban hazatelepült a megszervezte a munkásságát, majd a gazdasági antifasiszta harcot. 1944. október 1-én került a szilag-erődbe, majd a koncentrációs táborban többé nem tért vissza.

GYELETES ERKESZTŐ

Aratók Éva
Telefon: 12-144

Aratók Éva
Telefon: 12-144

ARTÚRA. Az Ed-ért mozgalom ke-rtésége kerékpar-25-én, va-gele nyolc órakor. szovetség lebonyo-nduló tőrúra a vá-csarnok mögötti kolóban jelölték. Részt vehet-orra tekintet nél-ialat, aki a gyü-enevez. Az "gyök" fokozat el- Magyar Ifjúság (ulás feltétele) a kilométer távol- alatt, a férfiak- méter négy óra- negyven négy óra- gusági házban.

MULATSÁG. Elvonulást rendez- rnap délután Al- Cimborák elneve- gi klub. A vidám este szüreti bá- júsági házban.

Ényfejtők elmébe!

1981. október 4-i szá- lent keresztrefény- ké: Csönd lepi- ok meredélyét. Az- anca fessli sórényt. ntos könyvtalványt- rköles Jenőné, Deb- bos u. 12. VI. 35. Kálmán, Debre- rty u. 16. fezt.; Dió- é, Debrece. Nyár- gényi Imre, Deb- Hadsereg útja 43. Gyuláné, Debre- Hadsereg útja 43 B- tóth László, Debre- u. 3.; Nagy Zoltán- ögfő, Kőrös, Deb- zsv. Seres Olivérné, u. József A.-lakóte- t; Tóth Istvánné, rás, Erzsébet u. v. Földes, Hon-

EMÉNYEK

edves vásáriunkat, addi Mgtz. falkolai- lyetük az István- a Kishegyesi út- kra (ifjúsági sport- levő faház). Arus- 24-én kezdjük. Meg- 2, 22, 17-es számú- (X)
1971-ben, a Die- gimnáziumban vé- gy volt tanulóit, s értegségi talál- kó október 31-én du. 16- tartjuk a volt is- Érdéklődni lehet: s szerv. biz. (88, rág. (X)
n volt balmozdú- ismét dolgozom- ndelőimet. Debre- 8. Telefon: 15-308. (X)
szűség: Debrece- n: 12-144 - Földes- y évre 400 forint -

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

HAJDÚ-BIHARI

XXXVIII. ÉVFOLYAM
251. SZÁM

ÁRA: 1,80 FORINT

1981. X. 25.,
VASÁRNAP

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Könyvein orvosgenerációk nőttek fel

A DOTE díszdoktorává avatták dr. Törő Imre akademikust

Dicséretes hagyományos szokása a Debreceni Orvostudományi Egyetemnek, hogy a tudomány kimagaslóan értékes munkásságú és példamutató tevékenységű művelőit honoris causa doktorrá avatja. Ez volt a programja a DOTE legutóbbi ünnepi tanácsülésének is szombaton, október 24-én a Debreceni Akadémiai Bizottság székházában, ahol többek között megjelent dr. Hutás Imre egészségügyi miniszterhelyettes, Borbély Miklós, a Debrecen városi Tanács elnökhelyettese és dr. Bognár Rezső akadémikus, a DAB elnöke.

„Díszdoktorrá fogadom...”

Dr. Karmazsin László egyetemi tanár, a DOTE rektora köszöntő beszédében jelezte, hogy az Egyetemi Tanács örömmel kész az intézmény díszdoktorainak sorába iktatni dr. Törő Imre Kossuth-díjas akademikust, a debreceni orvosi kar egykori medikusát, majd professzorát és dékánját, az egyetem anatómiai intézetének volt vezetőjét. Törő professzor életjárát és tudományos munkásságát a tanítványok és tisztelők előtt dr. Székely György, a DOTE tudományos rektorhelyettese ismertette. Dr. Törő Imre 1900-ban született Debrecenben. Orvosi diplomájának megszerzésekor, 1926-ban, az Anatómiai Intézet gyakornokká lett, majd 1936-ban a fejlődéstan magántanára, 1947-ben pedig az igazgatóprofesszora. 1950-ben, már mint a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, Buda-

pestre került és az ottani orvostudományi egyetem Anatómiai—Biológiai Intézetének igazgatója lett. Dr. Törő Imre volt egyetemi rektor, évekig a TIT elnöke, országgyűlési képviselő és az Elnöki Tanács tagja, s mindezek mellett több hazai és nemzetközi tudományos társaság alapító és vezetőségi tagja, rangos szakmai folyóiratok főszerkesztője, nem egy akadémiai bizottság szervezője és vezetője. Fegyelmelt életvezetéssel és roppant munkabírással számos kutatói terület fejlődésének adott lendületet új megállapításai. Erdeklődésének homlokterében a biológiai organizáció törvényeinek kutatása állt, fejlődéstan könyvein orvosgenerációk nőttek fel. A

magyarországi kísérleti biológiában ő honosította meg a modern kísérleti módszereket, a sejt- és szövettanészt, valamint a kísérleti embriológiai és mikrokinematográfiai kutatásokat. Tudományos eredményeinek ismertetése és méltatása után az ötven évig Debrecenben élt tudósak dr. Karmazsin László átnyújtotta a honoris causa doktori oklevelet. Az ünnepélyes aktussal immár a DOTE díszdoktorainak sorába iktatott dr. Törő Imre akadémikus meleg szavakkal mondott köszönetet az Egyetemi Tanácsnak a kitüntető címért, majd a centrális nyirokszervek funkcionális szerkezete címmel tartotta meg értekezését.

Magyar csapágó Amerikába

AZ MGM HÁROMNEGYED ÉVES MÉRLEGE

Az idei célkitűzések sikeres megvalósítására engednek következtetni a Magyar Gördülőcsapágó Művek háromnegyed év alatt elért eredményei. Az idén a vállalat vezetői alapvető feladatnak tekintették a munka hatékonyságának növelését, az eszközök jobb kihasználását, a tőkés export mennyiségének és jövedelmezőségének növelését, a minőség javítását, a szigorú készlet- és költséggazdálkodást, valamint a tőkés csapágóimport gazdaságos kiváltását. Az első háromnegyed év mérlegbeszámolója alapján elmondható: 1981 eddig eltelt időszakban alapvetően sikerült eleget tenni a követelményeknek. A vállalat bruttó árbevétele meghaladja a két és félmilliárd forintot, amely 7,3 százalékkal több a tervezettnél. A belföldi szállításokat a vevők igényei szerint teljesítették, a népgazdaság csapágóellátása folyamatos volt. A szocialista export a megkötött szerződések szerint alakult.

Az MGM-ben kiemelt feladatként jelölték meg a tőkés export mennyiségének növelését. A múlt év hasonló időszakához képest az idén 10,7 százalékkal többet szállítottak a nem rubel elszámolású piacra, ahol a korábrinál általában kedvezőbb áron sikerült értékesíteni a csapágókat. A vállalat az idén először szállított gördülőcsapágót — tíz évre szóló kooperációs program keretében — a jugoszláv Zasztava cégnek. Ugyancsak ebben az évben exportált először az MGM az Egyesült Államokba — középtávú szerződésének megfelelően — mintegy félmillió dollár értékben.

A piaci igényekhez való rugalmas alkalmazkodás megköveteli a gyors géártmányfejlesztést. 1981 első kilenc hónapjában huszonnyolc új típus null-sorozatának legyártása történt meg, miközben tíz típus korszerűsítését is elvégezték. A termékszerkezet korszerűsítésének egyik alapvető célkitűzése a tőkés import gazdaságos kiváltása. A Magyar Nemzeti Banktól kapott hitel segítségével az idén kezdődött az a beruházás, amelynek eredményeképpen már eddig 600 ezer dollár értékű tőkés import vált feleslegessé.

A tőkés export volumenének növekedése fokozottabb követelményeket támasztott a termelési szemben — a termelési tervszerűsége, a termékek minősége, a szállítási fegyelmel betartása terén egyaránt. Ahhoz, hogy a hamarosan vállalat szinten bevezetendő ötnapos munkahét ne okozzon gondot a gazdálkodásban, a termelési szerveztségében eddig elért eredmények megőrzése mellett nagyobb figyelmet kell fordítani a belső tartalékok feltáráására, a veszteségek csökkentésére, a hatékonyság növelésére.

Földgázipari szakemberek tanácskoztak Hajdúszoboszlón

Magyarország kész vállalni a szibéria—nyugat-európai földgázügylettel kapcsolatos tranzitálási feladatokat, hangzott el azon a vitauülésen, amit az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület köolaj-, földgáz- és vízbányászati szakosztálya rendezett meg október 23-án és 24-én Hajdúszoboszlón, a Délibáb Szállodában. Amint arról tegnap beszámoltunk, a szakmai tanácskozásnak azok a tárgyalások kölcsönöztek különös aktualitást, amelyek egy transzkontinentális földgázvezeték létesítésére irányulnak, és amelyek ma az érdeklődés homlokterében állnak. Korábbi rendezvényei során a szakosztály olyan témákat állított a vita középpontjába, amelyek elsősorban a már működő rendszerek (földgázvezeték, szállítási) szemszögéből érdekesek. Most viszont azon tapasztalatok tudományos igényű elemzése volt a feladat, amelyekkel az orenburgi földgázvezeték építése szolgált. Elképzelhető ugyanis, hogy az orenburgi vezeték szakaszon végzett munkákhoz hasonló nagyszámú feladatot itthon is meg kell oldani a közeljövőben. A két nap alatt elhangzott tizenhét előadás jól időzítve elevenítette fel a nagy beruházás megszívlelendő tanulságait.

Az őszi búzának 90 százalékát elvetették

Mezőgazdasági munkák Hajdú-Biharban

Az elmúlt napok, sőt hetek időjárása valóban olyan volt, amilyet csak kérni lehetett. A különböző mennyiségben részén lehullott csapadék után jött meleg és napsütés valamennyi munkának kedvezett, s ezt a megye termelőszövetkezetei ki is használták. Jónéhány esztendője nem volt arra példa, hogy ilyen rövid idő alatt földben legyen az őszi vetésű gabonának magjának többsége, s hogy ennyi idő alatt ilyen nagy területről takarítsanak be igen jó termést. A megyei tanács mezőgazdasági és élelmiszerügyi osztályától pénteken kapott tájékoztatás szerint a megyében az ősszel bevetésre kerülő területnek 95 százalékát előkészítették. Azt tartják a szakemberek, hogy az október 5. és 25. között elvetett búza kerül a legoptimálisabb időben a földbe. Az idén ez csaknem szó szerint értendő, 194 ezer hektárnak a negy-

edén végezték el eddig a munkát. Nagyon sok helyen kétszáz, a hét végére mintegy 90 százaléka a tervezettnél földbe került. Már a hét elején érkeztek az első jelzések, hogy végeztek a termelőszövetkezetek a vetéssel. A hajdúnánási Béke Tsz-ben már kezdre elvetették 1200 hektáron az őszi búzát is, de a nyíradonyi Kossuth, a léta-nyírási és biharkeresztesi, nagykeréki és még több termelőszövetkezetben befejeződött a munka. S ami a folyamatosság mellett kedvező, hogy jól előkészített talajba került a mag. A megye minden részén gyorsan csírázott a búza, hamar kikelt a növény, egyenletesek a sorok, s egyre több a zöld tábla a hátrában. A következő napokban, ha az időjárás továbbra is kedvez, a gazdaságok végeznek a búza vetésével. Ezzel párhuzamosan a nagyteljesítményű traktorok az őszi időben a földbe. Az idén ez csaknem szó szerint értendő, 194 ezer hektárnak a negy-

edén végezték el eddig a munkát. Nagyon sok helyen kétszáz, a hét végére mintegy 90 százaléka a tervezettnél földbe került. Már a hét elején érkeztek az első jelzések, hogy végeztek a termelőszövetkezetek a vetéssel. A hajdúnánási Béke Tsz-ben már kezdre elvetették 1200 hektáron az őszi búzát is, de a nyíradonyi Kossuth, a léta-nyírási és biharkeresztesi, nagykeréki és még több termelőszövetkezetben befejeződött a munka. S ami a folyamatosság mellett kedvező, hogy jól előkészített talajba került a mag. A megye minden részén gyorsan csírázott a búza, hamar kikelt a növény, egyenletesek a sorok, s egyre több a zöld tábla a hátrában. A következő napokban, ha az időjárás továbbra is kedvez, a gazdaságok végeznek a búza vetésével. Ezzel párhuzamosan a nagyteljesítményű traktorok az őszi időben a földbe. Az idén ez csaknem szó szerint értendő, 194 ezer hektárnak a negy-

A szorosabb együttműködést segítette

BEFEJEZŐDÖTT A MEGYEI EGÉSZSÉGÜGYI HÉT

Az október 19-én, hétfőn megnyitott megyei egészségügyi hét rendezvénysorozata az október 24-én, szombaton megtartott értékelésig ért el célját. Az eseménysorozat ünnepélyes zárásakor először dr. Gyarmati Kálmán, a Kőlcsey Ferenc Művelődési Központ igazgatója foglalta össze az egészségügyi hét legfontosabb tanulságait. Öröndetes, hogy a Kőlcsey Ferenc Művelődési Központban és más debreceni vállalatoknál, intézményeknél megrendezett eseményeken összesen csaknem hétezeren vettek részt. Az előadások zöme — a témából eredően — szakmai jellegű volt, de időszert is. Az egy héti tartó rendezvénysorozat célja egyebek között az volt, hogy a megyében található egészségügyi intézmények a rendezvény segítségével kihasználva szorosabban tegyék együttműködésüket. Az érdeklődők felvilágosítást kaphattak azokról a tervekről, melyeket az egészségügyi intézmények dolgozó készülnék megvalósítani a betegek jobb ellátása és az

egészségügyi felvilágosítás fokozása érdekében. Igen nagy érdeklődést váltott ki a megye vállalatainál tevékenykedő művelődési bizottságok vezetőinek megtartott egyik előadás címe: Az egészségnevelés eszközei, lehetőségei a munkahelyeken. Sokan elmentek a Vöröskereszt által szervezett kerekasztal-beszélgetésre, ahol a gyermekek és a család kapcsolatáról esett szó. Tanácskozáson gazdagíthaták ismereteiket az egészségügyben dolgozó szocialista brigádok vezetői. A telefonos orvosi tanácsadás szolgálatát is sokan igénybe vették. A Kőlcsey Ferenc Művelődési Központban megrendezett egészségügyi hetet dr. Kormos Miklós, az Orvos Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete Hajdú-Bihar megyei Bizottságának titkára zárta be. A záró összejövetelen műsort adott a MÁV Filharmonikus Zenekar kamaraegyüttese.

Egy hét a világpolitikában

HÉTFŐ: A baloldali győzelme a görög választásokon, Andreasz Papandreu alakíthat kormányt — Közzéteszik a LEMP KB plenáris ülésének dokumentumait, az ülésen új első titkár választanak Jaruzelski személyében — Moszkvában megkezdődik a nemzetközi újságíró szervezet kongresszusa

KEDD: Brezsnyev nyilatkozata a nukleáris háború veszélyeiről és a leszerelésről — Gleneagles-ben tanácskozik a NATO nukleáris tervező csoportja — A nyugat-szaharai háború eddigi legnagyobb méretű csatája

SZERDA: Európa-szerte növekvő tiltakozás Reagannek a korlátozott atomháborúra vonatkozó kijelentései miatt, washingtoni magyarázkodások — Az iráni parlamentben lezavazzák Ali Akbar Velajati kormányfőjelöltet

CSÜTÖRTÖK: A mexikói Cancunban megnyílik a kétnapos észak-déli gazdasági csúcskonferencia — Fellángolnak a harcok Irak és Irán között

PÉNTEK: Belpolitikai feszültség Lengyelországban: sorozatos incidensek, a Szolidaritás sztrájkfenyegetései, a kormány körzeti válságbizottságokat jelöl ki — Ankarában összeül a török alkotmányozó gyűlés

SZOMBAT: Az ENSZ napja alkalmából kezdetét veszi a világszervezet leszerelési hete — Eredménytelenség a palesztin autonómia tárgyalások újabb fordulóján; a PFSZ újabb diplomáciai sikere, Aráfat Athénba látogat

A HÉT 3 KÉRDÉSE

Miért váltottak ki heves tiltakozást az amerikai elnöknek a korlátozott nukleáris háborúról mondott szavai?

Az első állításra mindekelőtt Nyugat-Európában lehetett élénk visszhang: politikai vezetők és egyszerű emberek kérdezték, vajon az Egyesült Államok úgy gondolja, hogy magát kíméli, miközben egy másik kontinens atomhadszintére kíván tenni? Érthető módon mindez új lendületet adott a neutron-fegyver-ellenes tiltakozásoknak, mert ez a miniatűrített hidrogénbomba is a „taktikai atomfegyverek” csoportjába tartana. A másik reagani véleményre a legilletékesebb helyről, Moszkvából, a Pravdának adott válaszok formájában, Leonid Brezsnyevtől érkezett határozott válasz. Ez kifejtette a jólistmért, határozott, de valódi tárgyalásokra messzemenően kész szovjet álláspontot, amely szerint mindent meg kell tenni az atomleszerelés érdekében, hiszen egy nukleáris világégés az öngyilkosság kockázatát idézi fel. Jellemző, hogy a New York Times kommentár nélkül közölte egymás mellett Reagan és Brezsnyev szavait, s a megállapítások szerint az összehasonlítás nem az amerikai elnök javára szolt.

Gleneagles-ben, a skóciai kisvárosban ülésezett a héten a NATO nukleáris tervező csoportja, tizenhárom atlanti tagállam részvételével. (Hiányzott, szokás szerint, Franciaország és Izland, a görög baloldali választási győzelme nyomán pedig kérdésessé vált, hogy a jövőben, a hasonló összejeveteleken számítani lehet-e az athéni hadügyminiszter jelenlétére...)

Az ülésen ismét megerősítették az „eurorakéták” telepítésére vonatkozó, alapjában amerikai elképzeléseket, s ez nem túlságosan biztató a november utolsó napján, Genfben kezdődő szovjet-amerikai tárgyalások előtt. Igaz, a szövetségesek hangulatát érezve, maga az amerikai hadügyminiszter is nagyobb nyomatékkal szolt a következő párbeszédéről, de nehéz eredményesen tárgyalni, ha közben készen tartják a próbálják állítani a tárgyaló partnert.

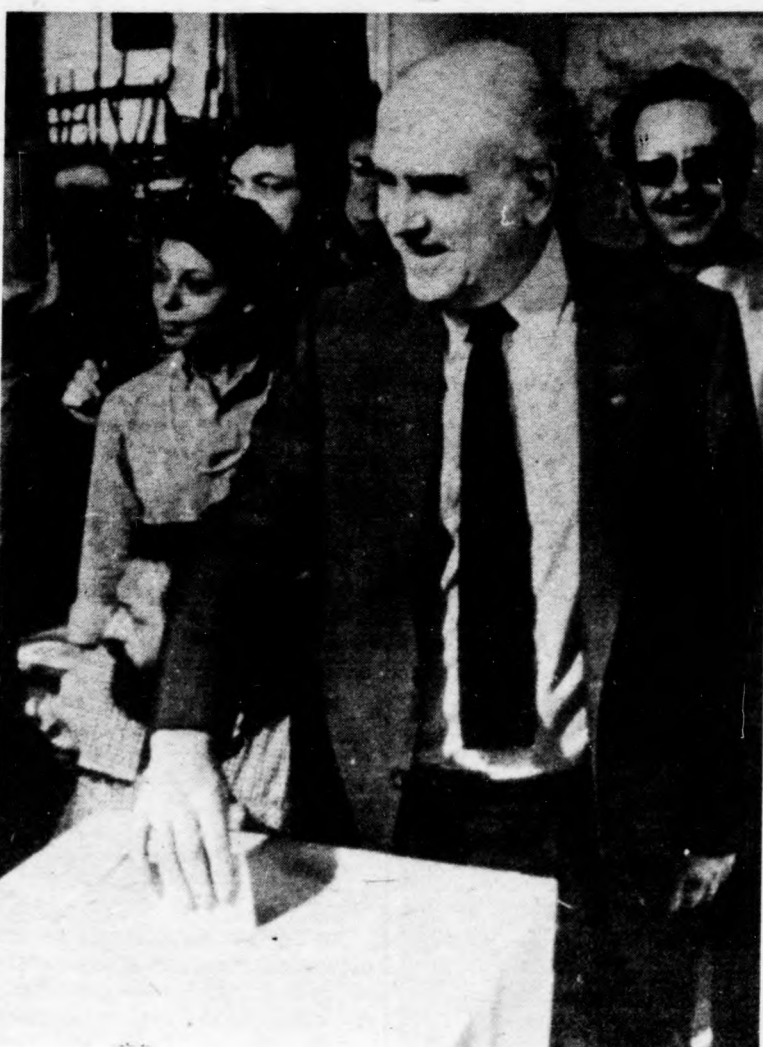
Feljegyezték a Pentagon egyik képviselőjének „felsőhajtását” is, amellyel a helyszínről a választás bölcsességét dicsérette. „Gleneagles szerencsére túl kicsi ahhoz, hogy tömegek tüntessenek, még Edinburgh is viszonylag messze esik” — mondotta bizalmas körben. Megjegyzésének jó oka volt, mert elnökének szavai következtében, Európa-szerte heves tiltakozásokra került sor. Reagan ugyanis sajtótájékoztatót tartott s ennek során két kijelentésre figyelt fel a világ. Az elnök először arról elmelkedett, hogy lehetőség van — feltehetőleg Európában — taktikai atomfegyverek bevetésére, anélkül, hogy a nagyhatalmak „megnyomnák a gombot”, tehát totális atomháborúba keverednének. Másodsor: kijelentette, hogy „a Szovjetunió megnyerhetőnek tartja a nukleáris háborút”.

Még az Egyesült Államok legbensőbb szövetségei is magyarázkodni próbáltak. (Bonn: „Talan félreérthető volt...” — London: „Tévesen értelmezhetők...”.) Weinberger hadügyminiszter kénytelen volt sebtében sajtókonferenciát összehívni, s végül megszólalt maga az elnök is. Az Air Force One, az elnöki különgép fedelzetén, útban a mexikói konferenciára kijelentette: „Egy nukleáris háborúban az egész emberiség veszítene”.

Ezzel egyet kell érteni. Reméljük, hogy az elnök a ténykedését, a politikáját is — ez utóbbi kijelentése szellemében határozta meg.

Mit hozott a cancani csúcskonferencia?

Anatole France-nak van egy híres regényhőse, aki egész héten át szipolyozza

A görögországi választásokból a Pánhellén Szocialista Mozgalom került ki győztesen. Képünkön: Andreasz Papandreu, a PASOK vezetője adja le szavazatát

embertársait, azután vasárnap ajátatosan gyertyát gyújt a templomban. A képmutatás hasonlatai önkéntlenül felidéződnak, amikor a mexikói Cancun üdülőszigetén tartott gazdasági csúcskonferenciáról esik szó. Az úgynevezett észak-déli párbeszéd során (az égtáj szerinti elválasztást azért kell rögtön megkérdőjelezni, mert magunk is „északiak” vagyunk, csak nem éppen olyanok, mint a cancani résztvevők s a „déli” között szakadékkal felérő különbség lehet, például Szaúd-Arábia és Banglades között...) Nyolc fejlett tőkés ország, tizenkét fejlődő állam, valamint Kína és Jugoszlávia vettek részt a vitában.

A témák kétségkívül időszerteiek voltak: a világlelmezés, az energia, a pénzügyi rendszer, a segélyek. A résztvevők közül, főként a „déli” oldalról nyilván sokan az ösztinte jobbítási szándékkal, egy új demokratikusabb nemzetközi gazdasági rend kívánnalmával érkeztek. Köztudott azonban, hogy a tőkés világ vezető s egyben leggazdagabb hatalma, az Egyesült Államok viszont olyan együttműködést kíván, amely legfeljebb tüneti kezelést biztosítana s az igazi problémákat érintetlenül hagyná. (Valójában a fegyverkezési terhek csökkentése biztosítaná az igazi anyagi, s a beavatkozás kizárása az igazi politikai alapot a fejlődő országok gyors előrelépésére. Enélkül a szép szavak és a töredékszavak amolyan vasárnapi gyertyagyújtásnak tűnhetnek.)

A Szovjetunió és más szocialista országok nem voltak jelen Cancunban. Mivel valóban szívügyüknek tekintik a fejlődő országok jogos törekvéseit támogatást, nem tartották kielégítőnek ezeket a kereteket. A tapasztalatok alapján sokkal célravezetőbbnek vélik a kétoldalú kapcsolatokat, illetve az ENSZ lehetőségeinek szélesebb körű felhasználását, figyelembevéve a fejlődő világ igazi érdekeit.

Mi történt a héten Lengyelországban?

Mozgalmas hetet zár Lengyelország: újabb konszolidációs törekvésekkel, de egyúttal a feszültség és a zavarkelés további megnyilvánulásával. A Lengyel Egyesült Munkáspárt központi bizottsági plenumának a tagok többsége elfogadta Kania lemondását és csaknem egyhangúlag Jaruzelski kormányfőt és nemzetvédelmi minisztert bízták meg az első titkári tiszttség betöltésével is. (A most következő héten újabb plenumot tartanak összeül a lengyel parlament, s bejelentést tettek arra vonatkozóan is, hogy a további személyi változások várhatóak.)

A Központi Bizottság határozatait pártaktíva-értekezletek támogatják. Ezekben a társított fellépést követelnek a szocialistaellenes erőkkel szemben és sürgetik a gazdasági gondok felszámolásának megkezdését. (Nyilván hosszú folyamatról van szó, de most a tél előtt számos gyors intézkedés szükséges.) A kormány körzeti operatív bizottságokat állított fel, a hadsereg közreműködésével.

A lengyel válság tizenöt hónapos történetében nem először fordul elő, hogy amikor rendezési erőfeszítések történnek, megszorodnak a súlyos provokációk. Ez történt most is: incidensek Katowicében és Wrocławban, sztrájkok, rendszerellenes kirohánások, s végül a Szolidaritás vezetőinek ülése, amelyen fenyegető ultimátummal léptek fel, kilátásba helyezve az általános sztrájkot is.

Lengyelország nehéz időszakot él át. Igaz barátai — köztük mi magyarok — amint ezt az MSZMP Központi Bizottsága is kifejezésre juttatta — jogos aggodalommal figyelik az eseményeket, s egyúttal támogatásukról biztosítják mindazokat, akik sikrászállnak az ország valódi érdekei, a szocialista rendszer, a törvényes rend védelmében, a konszolidáció, a kibontakozás előmozdításáért.

Lengyelország nehéz időszakot él át. Igaz barátai — köztük mi magyarok — amint ezt az MSZMP Központi Bizottsága is kifejezésre juttatta — jogos aggodalommal figyelik az eseményeket, s egyúttal támogatásukról biztosítják mindazokat, akik sikrászállnak az ország valódi érdekei, a szocialista rendszer, a törvényes rend védelmében, a konszolidáció, a kibontakozás előmozdításáért.

Réti Ervin

„A tartós béke előfeltétele az erők egyensúlya...”

Tanácskozik a Francia Szocialista Párt kongresszusa

A francia szocialistáknak a választási csata megnyerése után a második csatát is meg kell nyerniük, hogy a szocializmus felé vezethessék Franciaországot — jelentette ki Pierre Mauroy miniszterelnök szombaton, a Francia Szocialista Párt kongresszusán. A miniszterelnök arra is rámutatott, hogy a változás-hoz időre van szükség, a szocialisták azt fokozatosan, óvatosan akarják megvalósítani s ő, mint miniszterelnök, nem fog semmi olyat tenni, ami a nemzet egységét veszélyeztethetné.

A kormány előtt álló feladatokról szólva a miniszterelnök kiemelte a munkanélküliség elleni harc fontosságát s bejelentette, hogy a következő 12–15 hónap alatt 300 000–400 000 munkahelyet kívánnak létesíteni. Ehhez azonban a gazdaság fellendítésére van szükség s ennek fontos feltétele az államosítások végrehajtása, hogy új lendületet adhassanak az évek óta stagnáló ipari beruházásoknak.

A miniszterelnök csak röviden érintett külpolitikai kérdéseket, kijelentve, hogy Franciaország megőrizi függetlenségét és hű marad szövetségeseihez. Hozzátette: a kormány aggodalommal tölti el, hogy „tért hódít egy bizonyos semlegességi irányzat Nyugat-Európában”. A francia kormány megérti ennek okait, így azt a félelmet, hogy Európa csatáit válik, „de a megértés nem jelent elfogadást”. „A tartós béke előfeltétele az erők egyensúlya, a módszer pedig a párbeszéd és az együttműködés — tette hozzá.

A kongresszuson felolvasták Francois Mitterrand elnök üzenetét, amelyet a köztestület elnöke a mexikói Cancunból intézett a kongresszushoz. Az elnök üzenetében kijelentette: mint köztestületi elnök már nem lehet a párt tagja, de az elnöki palotában is szocialista marad. Türelmet kért a párt tagjaitól az ígért változások megvalósítására.

Sajtótájékoztató az európai ifjúsági leszerelési akciónapok eseményeiről

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága és a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség szombaton sajtótájékoztatót tartott az európai ifjúsági leszerelési akciónapok eseményeiről a Magyar Újságírói Szövetségének székházában.

Emőd Péter, a KISZ KB osztályvezetője elmondta, hogy a KISZ támogatja a haladó európai ifjúsági leszerelési akciónapok eseményeiről a Magyar Újságírói Szövetségének székházában.

Előkészítésében és lebonyolításában. Ezt a célt szolgálja a második európai ifjúsági leszerelési akciónapok több rendezvénysorozata is, amelynek egyik központi programja az európai ifjúsági békeautóbusz-túra. A túrán két autóbusz indul Európa két pontjáról — Budapestről és Koppenhágából —, hogy több országot végigjárva október 30-án Drezdában találkozzék. Az akció célja, hogy minél több fiatal minél több országban személyesen is megismerje egymást és hallathassa hangját a béke és lefegyverzés érdekében.

Lengyel fizetési mérleg

A lengyel pénzügyminisztérium úgy döntött, hogy ezután minden évben közzéteszik az ország fizetési mérlegének adatait. A minisztérium Lengyelország fizetési mérlege az 1971–80-as években” címmel most kiadott jelentés szerint az ország pilanatnyi adósságállománya 24 milliárd dollár. A kiadvány rámutat az eladósodás nagymértékű növekedésének okaira: az, hogy az ideiglenes kereskedelmi forgalom veszteséges, főként a túlzott mértékű ipari beruházások következménye. Az egyre nagyobb fizetési mérleg-terhek növekvő szerepet játszottak az élelmiszerimport fokozásában.

A pénzügyminisztérium adatai szerint az idei év első kilenc hónapjában a nyugati

országokba irányuló export értéke 14,2 milliárd devizazlotyra csökkent a múlt év azonos időszakának 18,7 milliárd devizazloty értékű kiviteléhez képest. Ugyanakkor a nyugati országokból származó importra fordított összeg 20,6 milliárd devizazlotyról 16,8 milliárd devizazlotyra esett vissza.

Lengyelország fizetési mérlegében a szocialista országok viszonylatában az elmúlt 10 évben a forgalom fokozatosan növekvő passzívumot hozott a lengyel fél számára, ami idén 3,8 milliárd zloty. Lengyelország több mint 24 milliárd dolláros adósságállományából mintegy 2 milliárd dollárnak megfelelő összeg a szocialista országokkal szemben áll fenn. (MTI)

Lyukak a világűrben

A szovjet lapok is — éppúgy, mint a magyarok — közzé tették a hónap elején azt a jelentést, amely szerint amerikai csillagászok újabb, minden eddigénél nagyobb méretű „lyukakat” fedeztek fel a világűrben rendszeres kirohánások, s végül a Szolidaritás vezetőinek ülése, amelyen fenyegető ultimátummal léptek fel, kilátásba helyezve az általános sztrájkot is.

A Szocialisztikusok Indusztrija című lap a felfedezéssel kapcsolatban két vezető szovjet tudóst szólaltatott meg. J. Zeldovics akadémikus — aki a világűrben „lyukakról” szóló elmélet egyik megteremtője, és elméletét még azt megelőzően kidolgozta, hogy az első ilyen lyukakat felfedezték — és Sz. Sandarin kandidátus. A két szovjet tudós jelenleg tartja ugyan a felfedezést, de korántsem szenzációsak és egyáltalán nem olyanok, amely megváltoztatnák a világűr szerkezetéről vallott nézeteket.

A lyukak felfedezése természetesen sokban módosította a korábban fennálló elképzeléseket az anyag elterjedéséről a világűrben. Nagyon valószínű, hogy a lyukak sem teljesen „üresek”, azokat több ezer fokos hőmérsékletű ionizált gáz tölti ki. Ugyanakkor a felfedezés nem dönti el a tejtűrendszerek keletkezéséről a tudomány képviselői között folyó vitát sem. (MTI)

A lyukak felfedezése természetesen sokban módosította a korábban fennálló elképzeléseket az anyag elterjedéséről a világűrben. Nagyon valószínű, hogy a lyukak sem teljesen „üresek”, azokat több ezer fokos hőmérsékletű ionizált gáz tölti ki. Ugyanakkor a felfedezés nem dönti el a tejtűrendszerek keletkezéséről a tudomány képviselői között folyó vitát sem. (MTI)

Khartoumban tisztogató akcióra került sor a Szudán és Líbia közti feszültség kapcsán. Illegális bevándorlókat, és egyéb nem kívánatosnak nyilvánított elemeket toloncolták ki a fővárosból vagy küldték vidéki táborokba a szudáni hatóságok. Képünkön: katonák terelik teherautóra a kiköltöztetésre ítélteteket

A politikai irányvonal szolgálatában

A pártszervezetek munkastílusa

Gyakran hallunk róla, hogy a különféle szintű párt-
szervek — a Központi Bi-
zottságtól egészen a párt-
alapszervezetekig — időről
időre megvizsgálják, vitában
előterjesztik saját munka-
módszereiket, munkastílusu-
kat.

Miért van erre szükség?
— kérdezhették sokan, hi-
szen a párt politikai gyakor-
lata, az alkalmazott politikai
módszerek a magyar kom-
munisták mozgalom több mint
hatvanéves történelme során
alakultak, kristályosodtak
ki napjainkig, figyelem-
be véve a nemzetközi ta-
pasztalatokat is. A politika
elvi alapja, a marxizmus—

leninizmus egész ideológiai
fundamentuma is adott.

Hogy miért kell akkor
időnként mégis nagyító alá
tenni politikai gyakorlatun-
kat, az alkalmazott munka-
módszert, munkastílust? Er-
re a választ úgy fogalmaz-
hatjuk meg, hogy szükséges
az időnkénti önkontroll a
pártnak is, mert a helyes po-
litika ugyan meghatározó,
de azt még nem követi auto-
matikusan a helyes munka-
módszer is. Azt, hogy alkalm-
ozott módszereink, munka-
stílusunk követi-e az élet
változásait, a legeredménye-
sebben szolgálja-e a politikai
irányvonal végrehajtását,
rendszeresen ellenőriznünk
kell.

munka módszerei, formái
sem teljesen azonosak. Ha
csak az agitáció vagy a pro-
pagandamunka tennivalóit
vesszük is, azt látjuk, egyik
helyen a szervezett oktatás,
a másik helyen az elvi vita-
forumok vagy éppen a poli-
tikai vetélkedők az eredmé-
nyesebbek. Ezeket sosem
szabad szem elől téveszte-
nünk.

Vizsgálni kell az eredményességet is

A munkastílus időszakon-
kénti elemzése egyben a poli-
tikai munka hatáskörének
is vizsgálata. Ilyenkor nem
csak azt nézzük, hogy a
módszereink megfelelnek-e a
mindenkori helyzetnek.
Azt is, hogy a politikai munka-
stílusunk állandó, alapvető
elemeinek érvényre juttatá-
sában megtegyük-e mind-
ent. Funkcionál-e a pártdem-
okrácia, megalkalmaz-e a
kritika-önkritika gyakorlati
alkalmazásával, elegendő-e a
párttagság kapcsolata a
pártönkormányzattal, megvaló-
sul-e a párt eszmei-politikai
irányító munkája, nem for-
dul-e elő az üzem, vagy szö-
vetkezett valamely területen
a jogos bírálat elfojtása.
hasznosulnak-e a párttagok
és pártönkormányzati fórumo-
kon elmondott javaslatai,
nem formális-e a demokra-
tikus centralizmus működte-
tése?

Ha pedig ezen vizsgálódás
hiányosságokat tár fel, már
csak egy lépés tenni valamit
ezek megszüntetésére. De
nem elhanyagolható lépés.
Több évtizedes tapasztalat,
hogy nem csupán elemezni,
vizsgálni kell módszereink
helyességét, gyakorlati alkalm-
osságát, de állandóan dolgoz-
ni is azon, hogy a párt
politikájának alapvető jel-
lemzői hiánytalanul érvénye-
süljenek.

Hornák András

Ha az lenne a feladat,
hogy Debrecen nevezetessé-
gét mutassák be, valószínű-
leg iskolás gyerekek sem fe-
lejtették ki a felsorolásból,
hogy van ebben a városban
egy atommagkutató intézet,
a helyi tudományos élet szem-
lélyiségei között pedig fel-
tétlenül elhangzana dr. Szal-
ay Sándor Kossuth- és ál-
lami díjas akadémikus ne-
ve. Az évtizedek tudomá-
nyos munkájával kérdé-
melt rangos kitüntetések
sorát a város felszabadulá-
sának évfordulóján a városi
tanács növelte, mikor a
„Debrecen városáért” pla-
kettet adományozta Szalay
professornak.

Dr. Szalay Sándor debre-
ceni életében ezzel immár
egy újabb októberi nap ka-
pott szerepet. 1935-ben
ugyanis októberben foglalt
el a tanársági állását a
debreceni egyetemen. Nem
azért, mintha a város von-
zóta volna akkor külön-
sebben — itt volt állás. És
némi remény arra, hogy
rendkívül mostoha körü-
lmények között bár, de foly-
tathatja tudományos mun-
káját. Ami gyakorlatilag az
atomfizikai kutatások meg-
alapozását jelentette — ak-
kor egy fiatal ember sokak
szemében irreálisnak tűnő
elképzeléseket, ma már
tudjuk, hogy egy nemzetköz-
i tekintélynek örvendő tu-
dományos iskola születése-
ként.

Évekbe telt, amíg az első
eredmények — Csehszlová-
kiából szerzett radioaktív
anyagból előállított poló-
nium alfa-sugaraival bom-
báztak különböző elemeket
— beérték, s közben jött az
újabb nagy felfedezés. El-
képzelhető-e, hogy Magyar-

országban van urán? Erre a
kérdésre akkor, a háború
utáni években, Szalay pro-
fesszoron kívül kevesen
kockáztatták meg az igenlő
választ. Ő Földvári Aladár
geológussal — a Kossuth
Egyetem későbbi professzo-
rával — nekivágott az or-
szágának, s a Pécs környéki
szelvényekben olyan geokémiai
anomáliát fedeztek fel, ami
bizonyította a feltételezést,
s aminek alapján a gyakor-
latban megindulhatott ha-
zárnkban az uránérc kutató-
s és feltárása.

Ez a rendkívül nagy je-
lentőségű felfedezés a deb-
receni kutatásokra irányí-
totta a központi szervek fig-
yelmét. Megszületett a
döntés: létesítsenek ebben a
városban egy atommagfizi-
kai kutatóintézetet. Mint
akkoriban mindent — az öt-
venes évek elejéről van szó
— nagyon gyorsan kellett
megvalósítani. A Bem tér
és a Poroszlay út sarkán ál-
ló hajdan árva ház, később
szakértésigis kollégium
épülete állt rendelkezésre,
itt alakította ki Szalay pro-
fesszor a tudományos fel-
legvárat. Aki dolgozott,
saját tanítványai voltak,
ahogy az intézet mai vezetői
is azok közül kerülnek ki.

Demokratikus fórumok a vállalatnál

MIKOR ÉS MI LEGYEN A TÉMA?

Megnyugtató kép tárul elénk, ha a vállalat-
lati, szakszervezeti értékeléseket, megnyilat-
kozásokat olvassuk. Megtudjuk belőlük, hogy
az elmúlt időszak eredményei biztatóak, sok-
kat fejlődött az üzemi demokrácia; gazdago-
dott a fórumok tartalmi munkája, amely a
gazdasági tevékenység szerves részévé vált.
Kedvező a légkör, a dolgozók aktív rész-
vesznek a vállalat, az üzem terveinek kiala-
kításában, a döntéshozatalban.

A demokrácia formális szabályait minde-
nyütt betartják. Ki nem hagyják egyetlen
fórumot, egyetlen megvitandó témát sem.
A fórumokon a dolgozók a szükséges tájékoz-
tatást megkapják, hozzá is szólhatnak. Sok
helyen a felszólalásokra 15 napon belül írás-
ban válaszolnak. A munkahelyi demokrácia
szervezettsége és adminisztrációja szinte ki-
fogástalan.

A kormány és a SZOT 1977-ben közös ha-
tározatot hozott az üzemi demokrácia to-
vábbfejlesztéséről. Azóta jelentős előrehala-
dás történt. Tapasztalni lehetett ezt az új
kollektív szerződések előkészítésekor, a vál-
lati ötéves tervek vitáiban, az 1981. évi szo-
ciális tervszámok kialakításakor, az ötnapos
munkahétre való áttérés előkészítése során.

A bizalmtestületek ülése — mint új és leg-
magasabb szintű fórum — mellett továbbra
is működnek a hagyományos fórumok, így a
termelési tanácskozások, a munkásgyűlések,
a műszaki konferenciák, a munkacsoportok,
a szakszervezeti brigádvezetők tanácskozá-
sai. Helyes hogy ezek megmaradtak, hiszen
mindegyiknek megvan a feladata, amit a bi-
zalmtestületi ülések egyelőre nem képesek
átvenni.

Egy téma — több fórumon

A baj inkább az, hogy a különböző fóru-
mok feladatköre tisztázatlan. Ugyanaz a té-
ma gyakran több fórum elé kerül, emiatt ké-
sík a döntés, a kollektív állásfoglalás. A fóru-
mokon lényegi kérdéseket kell tisztázni,
alapvető döntéseket kell előkészíteni. Eppen
ezért fontos, hogy a kollektív egyenrangú
partnerei legyenek a gazdasági vezetőknek.
Ma még — tudjuk — ez nincs így. A Szak-
szervezetek Elméleti Kutatóintézetének köz-
vélemény-kutató részlege egyik friss anyagá-
ban olvasható, hogy érdeklődésüknek esetén
a kérdezettek 18 százaléka szerint utasítások,
kialakítások helyre — a kérdést, 46 százaléka
szal a gazdasági vezetők „megértetik” a
dolgozókkal a vezetés álláspontját. Nem is
lehet ez másképp, ha a fórumoknak az ügyek
tömegével kell foglalkozniuk.

A létszámban kisebb és így vitára alkalm-
masabb testületek érdemi munkára nyújta-
nak lehetőséget. A kollektív gondjai, igényei
kevesebb áttételen keresztül jutnak a
fórumokra, a vezetők elé. A bizalmi nagy
része a szakszervezeti csoportról véleményét
kér, a többi bizalmival egyeztet. Rontja azon-
ban a bizalmtestületek üléseinek hatékonysá-
gát, hogy programjuk túlszűrt, egy-egy
ülésem túl sok a napirendi pont. Így sokszor

nincs idő a helyzet mélyebb értékelésére, át-
fogó javaslatok megbeszélésére.

Az ülések előkészítése még mindig nem
megfelelő. A kollektív szerződésekkel foglal-
kozó üléseken például a bizalmi gyakran
csak a szóbeli beszámolóból tudták meg,
hogy milyen módosítási javaslatok érkeztek,
s hogy ezek közül a gazdasági vezetők és az
szb-titkár mit tartanak érdemesnek tovább-
títani. A felkészületlenség miatt kapkodva ösz-
szehozott felvetésekre a gazdasági vezetők
színtén rögtönözve reagálhattak. Aztán elfo-
gadtak egy határozatot, amely konkrét ele-
met alig tartalmazott.

A vállalati középtávú tervek tárgyalása
általában élen volt. A vállalati tervjavaslat
ugyanis csak globális irányszámokat tartal-
mazott; ezek mögé pedig a bizalmi többsége
nem lát.

Vállalati terv — népgazdasági terv

Tiszteletre méltó az a törekvés, hogy a nagy
ügyek fórumok elé kerüljenek. Érdemes lenne
azonban azt is megvizsgálni, hogy mit
bírnak el az egyes fórumok. A szakszerve-
zetek ügyletülkü kell arra — írja elő egy áll-
ásfoglalás —, hogy a vállalati tervek össz-
hangban legyenek a népgazdasági terv köve-
telményeivel; a tervezési munka mozdítsa
elő a vállalat műszaki-gazdasági-társadalmi
fejlődését; a különböző fórumok a tervező-
munka egyes szakaszaiba kapcsolódjanak be,
tárgyalják meg a fejlesztési elképzeléseket,
különösen a gyártásfejlesztést, a gyártmány-
fejlesztést, az anyag- és készletgazdálkodást.
Látjuk, hogy ennyi mindennek nehéz eleget
tenni.

A külgazdasági környezetváltozás hatására
a vállalatoknak sok új-kérdésben kell hatá-
rozniuk. Dönteni kell például valamely
gyártmány termelésének megszüntetéséről,
jelentősebb munkaerő-átcsoportosításról, termé-
kváltásról, értékesítési relációról, pénz-
szűke miatti kényszermegoldásokról. Bír-
ják-e ezt idővel, energiával és szakértelem-
mel a demokratikus fórumok? Hiszen sokszor
a vállalati szakemberek sem bírák...

Gazdasági nehézségeink leküzdéséhez nem-
csak gazdasági tartalékok állnak rendelkezé-
sünkre. A vállalati belső mechanizmus korszer-
sítésére nemcsak munka- és üzemszerve-
zési feladat. A munkahelyi demokrácia
mechanizmusának — ezen belül a fórumoké-
nek — korszerűsítése jelentős emberi tartalé-
kokat mozgósíthat. Ez nemcsak vállalati, ha-
nem népgazdasági és nemzeti érdek is. Ha-
zánkban fejlődik a gazdaságirányítási, a vál-
latgazdálkodási, a jogi, az államigazgatási
és a politikai mechanizmus. Számos nehézsé-
get okozhat, ha a mechanizmusok egyi-
ke-másika túlságosan elmarad a többitől,
vagy ha minőségi fejlődés helyett a formális,
mennyiségi növekedés útján marad.

Dr. Pirityi Ottó

Élet a Bem tér és a Poroszlay út szögében

„DEBRECEN VÁROSÁÉRT” PLAKETTEL TŰNTETTÉK KI
DR. SZALAY SÁNDOR AKADÉMIKUST

Mindez könnyű így né-
hány mondatban összefo-
glatni, a közel három évtized
eredményeiért azonban
mindig keményen meg kel-
lett küzdeni. Lehetőség-
ként, pénzért, műszerekért,
a hiányzó felszereléseket
előállítás műhelyekért, és
közben azért is, hogy min-
denki elhiggye: van létjö-
gultsága egy ilyen inté-
zetnek a fővárostól kétszáz
kilométernyi távolságban is.
Sőt Szalay professzor szem-
től a vidéki város sokkal
több előnyt jelent a fővá-
rossal szemben, mint
amennyi hátránya van. A
város hasznát pedig külön-
sebben bizonygatni sem
kell.

— Soha nem akartunk
elefantócsont-toronyban dol-
gozni — mondja Szalay
akadémikus. — Mindig
igyekeztünk alkalmazkodni
az élet igényeihez, és szoros
kapcsolatot tartani azokkal
az intézményekkel, ipari
üzemekkel, mezőgazdasági
egységekkel, amelyekkel
munkánkban van valami kö-
zös pont. Tudományos er-
ményeink gyakorlati alkalm-
ozására mindig foglalkoztat-
tunk bennünket, kerestük
hozza a partnereket, s meg
is találtuk, akár az orvosok

egyetemen, akár a MEDI-
COR Művekben, akár áll-
ami gazdaságokban. Hogy az
intézet nyitott, az számunkra
természetes. Itt semmifé-
le titkos munka nem folyik,
amiért be kellene zárko-
zunk. Meggyőződésem, hogy
ilyen intézetnek azon túl-
menően, hogy a saját mun-
káját végzi, általános kultu-
rális és tudományterjesztő
feladatai is vannak a kör-
nyezetében. Mindig szívesen
fogadjuk azokat az egyete-
mi hallgatókat, akiket az
atomfizika érdekel, annál
is inkább, mivel egy tudomá-
nyos intézetnek tehetsé-
ges emberekre van szüksé-
ge, s azokat kiválasztani
nem könnyű dolog. Saját
tapasztalatomból tudom,
milyen értékes fogadta
annak idején első javasla-
taimat egy kutatóintézet lé-
tesítésére. Minek nekünk
az? — kérdezték a legilleté-
kebb helyeken is. Isme-
retterjesztő munkánkkal azt
szeretnénk elérni, hogy a
tudomány jelentősége min-
denki számára egyértelmű
legyen.

Szalay professzor hivata-
losan már nyugdíjas, az in-
tézetet nem ő vezeti. A
munkáját azonban folytat-
ja. Évek óta két témán dol-

gozik egyszerre, és éppen
mostanában kezdnek beér-
ni az eredmények mindket-
tőben. Az egyiknek célja,
hogy bebizonyítsa, az in-
farktus és a szív-érrendsze-
ri megbetegedések egyik
oka két mikrotápelem, a réz
és a mangán hiánya a szer-
vezetben — tehát ezeknek
kellő adagolásával a súlyos
betegség megelőzhető lenne.
Már több, mint feltétele-
zés, de a döntő érvényű
bizonyítás még további
munkát igényel.

Évek óta vizsgálja az irá-
nyítási alatt álló csoport
tagjaival a matematikus kö-
zvetek gáztartalmát. Azt fi-
gyelte meg, hogy a mélyben
fekvő közetrétegek sokkal
több vizet és gázt tartal-
maznak, mint a felszíni
réteg. Ebből következik a
feltételezés: a belső — kö-
peny — közetek valamikor
kigázósodtak, úgy jött létre
a kőreg, s ez a gáz képezte
az ősi atmoszférát.

Dr. Szalay Sándor debre-
ceni tudós. Úgy mondja,
1935 óta életének legfeljebb
három százalékát töltötte
a Bem tér és a Poroszlay
út által határolt területen
kívül. Valami módon mégis
— a megegyező néprontelők-
ség tagjaként számtalanszor
bizonyítja — kiválon isme-
ri a város, Hajdú-Bihar me-
gye egész életét. Olyan te-
mákban is otthonosan moz-
og, amelyek az atommag-
fizikától rendkívül távolal-
lónak tűnnek.

Tudósként vallja: a termé-
szetet egységes egész, ezt
nem szabad elfelejtenie an-
nak sem, aki talán egész
életén át egyetlen résszel
foglalkozik...

Nagy Zsuzsa

Tettrekész szolgálatvállalás

**A DEBRECENI TÓTHFALUSI SÁNDOR
MUNKÁSÖREGYSÉG ÉLETÉBŐL**

A Munkásörögység csaknem negyedszázaddal ezelőtt, a magyar munkásmozgalom fegyveres harcainak méltó örökösévé alakult meg. Létrejöttének első percétől kezdve a párt politikájának ószinte nyílt védelmét és képviselését vállalta és vállalja a jövőben is.

1957 februárjában kezdődött egységünk szervezése, amelynek tagjai nem sokkal ezt követően a város főterén tettek esküt a munkás-paraszt hatalom védelmére. A munkásörög előtt egyetlen cél volt: a néphatalom megvédése az ellenséggel szemben, mert érezték, a munkásosztály hatalma veszélyben van. Debrecenben is a munkások, parasztek, értelmiségiek legjobbjai fogtak fegyvert. Elsőként jelentkeztek szolgálatra a MÁV, a GOCS, a Dohánygyár, a Bőrgyár, a MÁV Járműjavító, a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat dolgozói.

A magyar munkásmozgalom régi harcosai, a nemzetközi munkásmozgalomban sok áldozat árán szerzett tapasztalatok jó ismerői és hű követői szolgálatuk a jó példát egységünkben, melynek eredményeként a három nemzedék összekovácsolódása, együttműködése felbecsülhetetlen értékű.

Védelem, közélet, építő munka

Az elmúlt negyedszázad alatt sokan a munkásörög révén jutottak kellő közlésbe a kommunista mozgalomhoz. Tőlünk tanulták meg becsülni a meggyőző szó erejét, az emberek iránti bizalmat, hitet és tiszteletet társadalmunk iránt. Egységünk munkásörög osztagharcos hittel teljesítik kötelességüket, úgy ahogy esküjükben megfogadták, „fegyverrel, munkával, felvilágosító szóval mindig a szocialista haza felvirágzását szolgáljuk”.

A gyárakban, termelőszövetkezetekben, hivatalokban megbecsülik a munkásörögket, értékelik az általuk végzett pártmegbízatás teljesítését. Jelentősen igénylik, mozgósító hatású tevékenységükre számítanak a közéletben, a szocialista építőmunkában.

Ezek vonzzák sorainkba az évről évre jelentkező párttagokat és pártönkívülieket egyaránt.

A városi pártbizottság irányító és ellenőrző munkája, az alsóbb pártzervekkel kialakult jó együttműködés lehetővé tette, hogy egységünk személyi állománya eszmileg, politikailag tovább erősödjön. Munkásörögünk a társadalmi munkában az átlagnál többet vállalnak, kiképzésre járnak, szolgálatot teljesítenek a napi munka után, szabad idejükben. Ezen felül számos közéleti feladatot is ellátnak.

Ervényre jutnak a munkások legtovább osztagtulajdonosai: a fegyverem, a kollektív szellem, a nyílt, elvtársi létkör, a humanitás, a szocialista hazafiság és a proletár internacionalizmus. Munkásörögünk ott vannak mindenütt, ahol emberi és elvtársi segítségre van szükség. Munkájuk példaadó, szolgálatuk, társadalmi munkájuk követésre méltó — vélekednek az üzemek párt- és gazdaságvezetői.

Az alapítók példája

Emberi kapcsolatunkra jellemző az egymás iránti tisztelet és megbecsülés, a segítőkészség. Feladataink végzése során a meggyőzés, a közösség ereje adja a cselekvésre, a helyes magatartásra való parancsoló erőt. Ennek eredménye, hogy egységünk személyi állománya 92-94 százalékban jelenik meg rendszeresen a foglalkozásokon. Aktivitásuk, helytállásuk példás ezeken az összejöveteleken. A jó szellemet nagyban erősítik a testület alapító tagjai, akik közös örömünkre még ma is negyvenen közöttünk vannak: Pénzes József, Stozicski Antal, Török János, Tóth Lajos, Kertész Gyula, Tóth István és még mások.

A személyes példájuk segíti a nevelési, képzési és szolgálati feladataink eredményes végrehajtását. Erősítik egységünk erkölcsi, politikai és fegyelmi állapotát. Bírálataikat, kritikáikat folyamatosan igényeljük. Alapvető feladatunk a munkásörög kommunista-va nevelése, erkölcsi tulajdonságainak fejlesztése, felkészítésük a szocialista haza védelmére, a szocialista építőmunkában való példaadó helytállásra. Ezeket az üzemi pártzervekkel közösen, jól együttműködve végzzük. Említettem a MÁV Járműjavító Üzem, az MGM, a 6. számú Volán Vállalat, a MEDICOR, és a BFK munkásörög-egységeit.

Az alegységek kollektívái, az egy bázison dolgozó munkásörögök, a szolgálatot hosszú időn keresztül együtt teljesítők hatékonyan formálják egymás személyiségét. Fokozatosan jellemzi a munkásörögket az emberi, erkölcsi magatartás szocialista vonásai.

A pártönkívüli munkásörögket a munkásörög-kollektívák a kiképzéseken, a politikai oktatásokon, a különböző munkásörög- rendezvényeken nevelik. E kommunista közösségekben helytállást, szerénységet, becsületességet, szorgalmat és önzetlent áldozatvállalást tapasztalnak. A személyes példa vonzza őket és hatással van rájuk. A kommunista munkásörögök, parancsnokok figyelemmel kísérik a pártönkívüli munkásörög munkáját, és ha alkalmassá válnak a párt-

tagságra, javasolják felvételüket, segítik további fejlődésüket.

A pártzervek, pártzervezetek és alegységparancsnokaink rendszeresen értékelik a párttaggá nevelési tevékenységét, az elért eredményeket és hiányosságokat, meghatározzák a további feladatokat. Együttműködő, felelősségteljes munkánk eredménye, hogy egységünk 78 százaléka tagja a pártnak. Az utóbbi öt évben 118 munkásörög lépett a párttagok sorába.

Elismerések, társadalmi élet

Munkásörögünk 80 százaléka szocialista brigádtag, különös jelentőségű tevékenységükben az, hogy egységünk munkásörög 34,2 százaléka választott funkciója van a pártzervekben, a pártzervezetekben, szakzervezetekben, a KISZ-ben és MHSZ-ben, a Hazafias Népfőntban, a Vöröskeresztben. Az egység személyi állományának helytállását igazolja, és az elismerést mutatja, hogy Kiváló Dolgozó jelvénnel 56,7 százalék, Kiváló Parancsnok jelvénnel 21,9 százalék rendelkezik. A megalakulás óta egységünk kétszer nyerte el a „Területi parancsnokság legjobb önálló egysége” címet: 1973-ban és 1978-ban.

Testületünkben a nevelés alapvető célja, hogy munkásörögünk elkötelezettek, cselekvően hajtsák végre pártunk politikáját, hogy alegységeinkben a pártönkívüli társaink is kommunistákka fejlődjenek.

A parancsnokok személyes példája, a jó közösség a legjobb nevelő erő. A példa hatása alatt formálódik a munkásörög akaratereje, felelősségérzete, jelleme. A politikai hangulat jó, a vállalt pártmegbízatást szívesen végzik a szolgálatot teljesítők. Munkásörögünk 85 százaléka különböző politikai oktatásban vesz részt. A politikai oktatás igen szervezettel és kiemelkedő színvonalon történik, a MÁV Járműjavítóban, a MEDICOR-ban, az MGM-ben, a 6. számú Volán Vállalat, a kereskedelmi és vendéglátó vállalat pártbizottságok működési tervületein.

Ragaszkodás a testülethez

Az egységemélyi parancsnoki vezetés mellett jól érvényesül a testületi demokrácia. Az irányító és az üzemi pártbizottságokkal közösen, az alegységparancsnokokkal való foglalkozás tervszerű és céltudatos.

Minden alegységparancsnok párttag, zömében nagy mozgalmi és parancsnoki tapasztalattal rendelkeznek, 75 százaléka elvégezte a parancsnoki iskolát.

A beosztottak becsülik parancsnokaikat, mert példát mutatnak az elvi szilárdságban, a párt politikájában, a munkásosztály érdekei melletti kiállásban, a szavak és a tettek egységében.

Állományépítő munkánkat a városi párt-vegrehajtóbizottság határozatainak megfelelően, az üzemi pártzervek és pártzervezetek segítségével végzzük.

A szervező munkánk folyamatos. A tervszerűség érdekében rendelkezünk ötéves és évenkénti állományépítési tervvel, melyet az illetékes pártzervekkel történő egyeztetés alapján az irányító párt-vegrehajtóbizottság hagy jóvá. A közös, tervszerű folyamatos állomány-utánpótlás következménye, hogy egységünk feltöltöttsége 100 százalék.

A testületünkhez való ragaszkodásról igen komoly elismeréssel lehet szólni, melyet igazol, hogy az állomány 51 százaléka öt év feletti szolgálatot rendelkezik.

Munkásörögünk helytállnak a termelésben, a munkásörög szolgálatban és más egyéb megbízatás teljesítésében.

A munkásörögök közül, társadalmunk szempontjából igen fontos posztokra bizottságkaderutánpótlást, ami büszkeséggel tölti el bennünket. De vannak esetek, amikor munkásörögöket több irányú társadalmi megbízatások túlzottan leterhelik.

Az elmúlt évtizedek tapasztalatai bizonyítják, hogy munkásörögünk munkahelyi közérzete jó, így nálunk is jó közérzettel teljesítik küldetésüket. Vállalják és becsülik, lelkesen látják el munkásörög feladataikat. Önzetlenül áldoznak szabad idejüket a kiképzési, a szolgálati feladatok ellátására, hogy szilárd harcckészültségen keresztül hozzájáruljunk szocialista vívmányaink megvédéséhez. Ezért a pártzervek, pártzervezetek és a gazdaságvezetők segítségére, támogató együttműködésére a jövőben is nagy szükségünk lesz. Az elvégzett munkát rövidesen értékelik, az egyéni feladatok teljesítését számba veszik. Természetes, hogy a testületi tagjainkon kívül kevesen ismerik ezt a kemény, harcias kiállást, következetes fáradságot, szabad időt nem kímélő munkát.

Ezért is övezi ószinte tisztelet és megbecsülés a munkásörög munkáját. A munkát segítő családtagoknak kis és nagyobb közösségeknek, munkahelyek kollektíváinak a segítőkészségért, támogatásért köszönet jár.

— Szűcs Imre,

A Munkásörög Debrecen városi parancsnoka

„Az ember gondoskodik magáról”

— Bukott boltok? — kérdez vissza a telefonvonal túlsó végén Kiripolszky Károly, a Hajdú-Bihar megyei Vendéglátó Vállalat igazgató-helyettese, amikor választott témához igyekszem alapvető tudnivalókat szerezni. Mert gondolom, hogy a vendéglátásban immár tízedik hónapja funkcionáló szerszöves üzemelési forma, a vállalkozók szánypróbálkozása elképzelhetetlen néhány „bukópülés” nélkül. De meglepőde hallom a szerény listát.

— A Nyíl utcai italboltban kellett fizetési képtelenség miatt szerződést bontani, két másik üzletben betegség, egy helyen pedig haláleset következtében szakítottuk meg a szerződéses kapcsolatot.

S mert az igazgatóhelytől azt is megtudom, hogy több mint száz boltot adtak már ki, belátom: kedvező az arány. De mindez nem riaszt el attól, hogy az önállóságra vállalkozók gondjait kutassam.

— Es Marika? —
— O semmit, a mi pénzünk volt benne — mondja az edesanyja, aki nem lát-szik haragosnak a százezer füstté válásért. Marika anyagi részvételéről egyébként megoszlanak a vélemények. Egy szomszéd szerint — jó ismerős — harmincezer összegyűjtött forint bánta a kalendot. S bánta persze Marika is: „Itt sirt két hétig, állás nélkül, vigasztalanul.”

— Mi volt az ok végül, miért nem ment az üzlet? — érdeklődöm tovább András-tól.

— A személyes kapcsolatok alakulása döntött el mindent. A bolt sem ment igazán jól, túl sokat vállaltunk, de azért némi többletbefektetéssel azt helyre tudtuk volna hozni. Problémáink voltak egymással, ez volt a döntő.

— Próbálkozik újra?

— A vendéglátásban soha.

csináljuk. Szűnnap nélkül nyitva tartunk reggel 7-től este 6-ig. Csak benzinre 2500-at költök havonta, annyit szaladgálok áru után. Nézze, itt tőkehálmaj is van, de hiába, a környéken nem éppen gazdagok laknak.

— Újítani kellene talán, kitalálni valami vendégcsalogatót — javaslom, bár tudom, ez minden üzletvezetőnek eszébe jut.

— Nézzem körül, nincs hely. Korábban itt nem főztek, én főzök, de többet már nem lehet, nagyon szűkösnek vagyunk. Bővítésre meg semmi lehetőség. Italt nem árulhatunk, ahhoz illemhely kellene. Képtelenség csinálni.

— Megbánta? — kérdelem búcsúzóul, de választ hiába várok.

Lengyel Jánosét és lányait sokan ismerik Debrecenben, ha nem is névről. A Pepsi utcán vezeték a Darabos bárt, a nyitástól hat évvel át. Tegyük hozzá: közmegelegedésre.

Amikor a vállalat meghirdette a boltot, persze, hogy megpályázták. Versenybírási is akadt, és emlékezetes licitárba. Végül Lengyel Jánosé nyert.

— Nagyon elkeseredtünk. Az ellenfelünk annyira felverte az árát, hogy tudtuk, annyit nem bírnak kihozni az üzletből. Csak azért tartottam vele, mert kíváncsi voltam, meddig bírja. Amikor hazamentünk, rögtön megírtuk az igazgatónak, hogy nem vállalkozunk, nem kötünk szerződést.

Mire a Lengyel családnak — meg sem várva az újabb versenytárgyalást (mert annyit az ellenfélnek se kellett a Pepsi!) — távoznia kellett. Hogy együtt maradhasanak, a vállalatot is eljötték, s most a debreceni AFÉSZ vezetőinek jóvoltából a Landler Jenő utcai Tündét vezetik. Az egykor hírhedt helyet próbálják híressé tenni.

— Az AFÉSZ is meghirdeti a boltját hamarosan.

— Ezt megpályázzuk. Most már sikerülnie kell. — Kis szünet után hozzátesszük: — Nincs más választásunk.

A Hajdú-Bihar megyei Vendéglátó Vállalat kétszáz üzletből származó a jövő év végéig szerződésbe kell adni. S ez a 80 százalékos arány akkor is jelentős, ha a vállalat éttermi, italbolti forgalmából a szerződéses üzletek jutó mennyiség ennél jóval kevesebb — hiszen elsősorban a kisebb vendéglőket, presszókat, kocsmákat adják ki.

Nincs miért aggódnunk azoknak, akik a „maszkivilágtól” féltik a szocialista vendéglátást. Már ebben az évben, tehát amikor éppen csak a lehetőségeket keresi vállalkozó és vállalat egyaránt, harmincöt millió forintot nyereség származik a szerződött üzletekből befolyó pénzből. Ez több mint a fele a teljes vállalati nyereségnek! Már a kiküldési ár is tisztességesen biztosítja a vállalatnak, s ezt csak növeli a licitálás. Átlagban 25 százalékkal többért „keltek el” az üzletek, mint amennyit meghirdették azokat.

Láthattuk, nem mindenkinek sikerül egyformán. Aki saját erejéhez mértezi a vállalkozást, általában nem csodálódik. De a tapasztalatlanok, vagy akik aranybányának vélik a szerződéses üzletet, gyakran kénytelenek megfizetni a tanulópenzt.

Görömbölyi László

NŐ

A püspökládán AFÉSZ-nek a minchárom dolgot közülük hatszáz nő. Mindenféle abszolút többség, hét, nincs tehát dálni való abba KPVDSZ kultur programjában h Ladányban egy is.

A legalább száz vevővel megta keretében párt- zeti, népfőnt, K képviselői, fele vállalkoztak a — ök is valame így aztán a felte bármilyen álta nyűk voltak is problémák, a nőből kerültek teri

Mi az, ami — tanúsága szerint ban érdeklí jelen nyi AFÉSZ üzle deglátó egységei asszonyokat és la

A ker tükré

Volt, aki azt k kor jutunk el od ban érvényesüljő lő munkáért egy ve. Válaszker megjelölni aligé Ismerve azonba tet, valószínű, h zó arra gondolt nak a Haladás d bért, amelyet n megkeresnek. Tó évi harminché atlagbér alatta szövetkezetekbe lagnak. Az is a az összes dolgo tükrözi, s ebben nak a gépkocsivó kodómunkások fizetése jóval az van, s akik a m ből adódóan ki férfiak. Az igaz tartozik az is, h kez az utóbbi hagyott kih egyetlen lehet amelynek révén réte növelhette.

Években azonba lés feltétele a is szigorúban növekedése lesz denkinek látni másul is kell ve legi fizetési rem a Haladásnál a rük hetven szá ják fix formáb százalék a te köttöz mozgób arányt növelni sem akarják, a hez mérten a k kap majd nagy — ez is egy lépé ta berezési elv tesebb érvényes ban.

Hasonlóképpen nyos „nőpolitika” ami szintén e hogy mikor les vezető? A vá asszonyok a főt togtattak néha megtudhatták ket: az Alföld dolgozik huszó

VÁRS

Pápa első sz egykori gazdas mer helyet biz ber 7-én adják bert felvétele —

NŐKÉRT NŐKKEL

Fórum Püspökladányban

A püspökladányi Haladás AFESZ-nek nyolcszázharminchárom dolgozója van, közülük hatszázhuszonegy a nő. Mindenféle szempontból abszolút többségnek tekintendő, nincs tehát semmi csodálni való abban, hogy a KPVSZ kulturális napok programjában helyet kapott a női fórum. A fórumon egy női fóruma is.

A legalább százötven résztvevővel megtartott fórum keretében párt-, szakszervezeti, népront, KISZ-szervezet képviselői, felelős vezetői vállalkoztak a válaszadásra — ök is valamennyien nők. Így aztán a feltehető kérdések, bármilyen általános érvényűek voltak is az érintett problémák, a nők szemszögéből kerültek terítékre.

Mi az, ami — a kérdések tanúsága szerint — legjobban érdekli jelenleg a ladányi AFESZ üzleteiben, vendéglátó egységeiben dolgozó asszonyokat és lányokat?

A kereset tükrében

Volt, aki azt kérdezte, mikor jutunk el oda, vagy valóban érvényesüljön az egyenlő munkáért egyenlő bér elve. Válaszként időpontot megjelölni aligha lehetett. Ismerve azonban a helyzetet, valószínű, hogy a kérdés arra gondolt, mikor kapnak a Haladás dolgozói olyan bért, amelyet mások másutt megkeresnek. Tény, hogy az évi harminchétt ezer forintot atlagbér alatta marad a más szövetkezetekben fizetett átlagnak. Az is igaz, hogy ez az összeg a kereset tükrében, s ebben benne vannak a gépkocsivezetők és rakodómunkások is, akiknek fizetése jóval az átlag fölött van, s akik a munka jellegéből adódóan kivétel nélkül férfiak. Az igazsághoz hozzátartozik az is, hogy a szövetkezet az utóbbi években nem hagyott kihasználatlanul egyetlen lehetőséget sem, amelynek révén dolgozói bérért növelhetné. A következő években azonban a béremelés feltétele a korábbiaknál is szigorúbban a forgalom növekedése lesz — ezt mindenkinél látni kell és tudomásul is kell venni. A jelenlegi fizetési rendszer szerint a Haladásnál a dolgozók bérének hetven százalékát kapják fix formában, harminc százalék a teljesítményhez kötött mozgóbér. A fix arányt növelni semmiképpen sem akarják, a lehetőségekhez mérten a „mozgó” összeg kap majd nagyobb szerepet — ez is egy lépés a szocialista bérézési elv mind tökéletesebb érvényesítése irányában.

Hasonlóképpen hagyományos „nőpolitikai kérdés” — ami szintén elhangzott —, hogy mikor lesz több a női vezető? A válaszokat adó asszonyok a fórum előtt ellátogattak néhány üzletbe és megtudhatták a következőket: az Alföldi Áruházban dolgozik huszonnégy nő és

két férfi — az üzletvezető ez utóbbiak körébe tartozik. Szinte pontosan ugyanaz a helyzet a ladányi nagy ABC-áruházban is. A nádudvari ABC-ben végre sikerült női vezetővel találkozni, ez viszont csak javít, de nem változtat a képen. Egy megyei adat: a MESZÖV fennhatósága alá tartozó szövetkezeteknél kilencvennyolc első számú vezető van, közülük harmincegy a nő. De harmincegyből huszonegy takarékszövetkezetben dolgozik, s AFESZ-elnök egy sincs a dolgozók között nagyobb számban található nem képviselői közül.

Az ok? Ismert, általános. Van, akire nem gondolnak a vezetők kiválasztásakor, van, aki nem is vállalná a nagyobb funkciókat egyúttal járó felelősséget. Az átöröklés előbb-utóbb azonban itt is be kell következnie.

Örök probléma. Ladányban is az: miért olyan kevés a családosi üdülő beutaló? A válasz egyszerű lenne, s valahogy így hangzana: mert mióta nagyobb figyelmet fordítunk a családokra, kevesebb üdülő épül, a régebbiek pedig úgy épültek, hogy a gyerekeket nem vették figyelembe. Valószínűleg nem is annyira kérdés volt a téma felvetése, hanem a kívánság jelzése, lépünk már előbbre valamivel. Akár saját erőből is. E téren ugyan nem

Az ötnapos munkahét

Egy kicsit hasonló probléma, hogy a lányok, akik nagyra tartják a KISZ-ben, mikor férjhez mennek, egyszerűen háttal fordítanak a mozgalomnak. Mit tehet a népront annak érdekében, hogy az asszonyok jobban bekapcsolódjanak a közéletbe? — ezt a kérdést is feltették. S azt is, a nemzetközi békemozgalomba illeszkedve mit tehet a magyar nőmozgalom. Egymást váltották a nagyon konkrét és az általánosabb kitekintést biztosító kérdések. Az előbbieket egy kicsit önellentmondásba is bonyolódva.

Központi téma volt ugyanígy az ötnapos munkahétre való áttérés, amitől meg kell mondani, a kereskedelemben dolgozó asszonyok jelentős része ma még inkább fél, mint örül neki. Miért kell nyitva tartani az üzleteket, amikor másoknak szabad napjuk van? — hangzik a kérdés lépten-nyomon. Am felvetették azt is: a ladányi Patyolat miért éppen akkor van nyitva, amikor az asszonyok dolgoznak? Módosítani kellene a nyitva tartását, hiszen így nem tudják elvinni a tisztításra ruhákat!

De vajon mit szólnának ehhez a változtatáshoz a Patyolatban dolgozó asszonyok. Akik csakúgy mint más, munkaszüneti napot tartanak, a gyerekeket sietnek. Egyfajta sajátos ellentmondás ez. A szolgáltatások, benne a kereskedelem, ma-

igén van a szövetkezet szakszervezeti bizottságának szeméremet vetni való. Igaz, SZOT és SZÖVOSZ üdülőbe évente legfeljebb hatvan-hatvanöt beutalót kapnak, de bérelnek üdülőt Miskolc, Lillafüreden, az ottani AFESZ-szel csereakcióban üdülteket dolgozókat Balatonmárián, a gyerekeket Balatongyörökre vitték és éppen az idén egyezkedtek csereüdülési dolgában egy cseh-szlovákiai szövetkezettel. Mindent egybevetve a szövetkezet dolgozói négy-öt évente beutalóhoz juthatnak. Kétségtelen, hogy ez a gyerekek esetében tényleg nagyon ritka lehetőség, s az is igaz, keveset ér a beutaló, ha az — mint az idén is szép számmal — Hajdúszoboszlóra szól!

Mi mindenről is esett még szó a bő két óra hosszú fórumon? A kismamákról, gyűlés levélről. Ellentmondások a vélemények, még az érdekeltek is. Egy kérdőív felmérés választás szerint sokan vannak, akik a gyermek gondozása mellett szívesen tanulnának — mikor konkrétan kellett dönteni, alig egy-kettő volt kapatható rá, hogy bővítsék tudásukat. Szívesen dolgoznának viszont valamilyen formában. Nem kis számról van szó, hiszen a Haladásnál jelenleg is mintegy kétszázgyesen levő fiatalasszonyt tartanak nyilván.

napság még alapvetően a nők helyzetét, napi munkáját könnyíti, ha igazodik az időbeosztásukhoz. S a kereskedelem és a szolgáltatások jelentős részében — nem is szólva a gyermekintézményekről — szintén nők dolgoznak... A nők dolgát könnyíteni csak a nőikkel együtt lehet. Nem könnyű, de valahogy mégis meg kell oldani.

S hogy a megoldáshoz közelebb jussunk, abban segíthetnek az ilyen és hasonló eszmecserek.

N. Zs.

Élről veszíteni?

Egy ipari szövetkezet kérdőjelei

Nem tudom, hányan ismerik ezt a kifejezést: élről veszíteni. Ha egy sportoló, általában futó a verseny elején a többiek elé vág, lehetséges, hogy a saját maga által diktált iramot képtelen tartani, a végén elveszíti a versenyt. Ilyen alkalomkor mondják: élről veszített. Nos, a gazdasági életben ugyanez a sors vár a Berettyóújfalui Ruháipari Szövetkezetre. Most a legjobbak közé tartoznak. Vevőik elégedettek, múltjuk dicsőséges. Jelenlegi erőfeszítéseik tiszteletre méltóak, jövőjük azonban a jelenlegi gazdasági szabályozók szerint teljesen reménytelen.

Szocialista export, tőkés megrendelés

Az ország egyik legjobb azonban márkánként csaknem 3 forinttal kevesebbet kapnak ebben az esztendőben. Így a tavalyinál 30 ezer darabbal több konfekcióipari terméket készítettek eddig, s az árbevétel mégis csak a bázisszintet éri el. (Ráadásul a többletmunka költsége a szövetkezetet terheli.)

Az egész helyzet — a szövetkezet számára befolyásolhatatlanul — a nyereség csökkenésével jár, s ezért az 1981. évi bérfejlesztési mutató, összehasonlítva a tavalyival, csak 87,36 százalékos lett.

Nehéz helyzetben

Az idej tervben szerepel — s talán a bevezetésben ismeretett eredmények alapján indokolt is — egy 3 százalékos bérfejlesztés. A nyereség csökkenése miatt, ha ezt a bérfejlesztést kifizetik, a szövetkezet nehéz helyzetbe kerül. Bértömeg-túllépés miatt 3,2 millió forint adót kellene befizetniük. Ezen kívül a rémszemesedési alapot 10,3 millió forint egyéb kötelezettség terhelné. Ennyi részesedési alap nem képződik idén a szövetkezetben, így alaphiányos lenne az évek óta kiváló munkát végző gazdasági egy-

Berettyóújfaluban két helyen, Püspökladányban, Derecskén, Komádiban és Nádudvaron vannak részlegei a szövetkezetnek. Az egyik berettyóújfalui és a komádi telep kivételével mindenütt jó körülmények között dolgoznak az emberek. A biztos piac, a tartós kapcsolatok ismeretében a nem rubel elszámolású export bővítésére, egyúttal a berettyóújfalui

központi üzem zsúfoltságának enyhítésére vállalkozott a szövetkezet.

A konvertálható export árualapokat bővítő hitelkeretből 10 millió forint hitelt kaptak az összesen 33 millióes beruházásra. 1980 végén kötötték szerződést a Magyar Nemzeti Bankkal, s a munkák jó ütemben folynak Berettyóújfaluban. Eddig a szövetkezet még saját erejéből finanszírozta a beruházást, amelynek céljait, a népgazdaság számára előnyös hatásait a bank is elismerte. A szövetkezet szerződésben vállalta, hogy idej eredményei alapján több mint 10 millió forintos fejlesztési alapot képez épp a beruházás folytatásáért, a jövőbeli többletexporthoz szükséges gépek beszerzésének fedezésére.

Most abbahagyni a beruházást nem is hiba, inkább bűn lenne, s még inkább bűn szabad elosztani a fejlődést lehetővé tevő pénzt. Ha viszont nem fejlesztésért bért — még egyszer érdemes hangsúlyozni, nem sokat, 3 százalékot —, a környező üzemekbe elmennek az emberek, 800 dolgozónak ugyanis lehetetlen megmagyarázni, hogy mást, ahol sokkal rosszabb bázisról indultak, miért lehet 6–8 százalékos bérfejlesztést megvalósítani, s a bőségesen található tartalékok óvatosságot követelnek. A szövetkezet folyamatosan növelni a hatékonyságot. A szövetkezet 36 ezer forintos átlagos bérszínvonalra nem jobb, mint az előbb említett gazdasági egységek, s a szövetkezetben az árbevétel-arányos nyereség még az idej csökkenés után is 30 százalékos. Ahová tartálnak a dolgozók, ott örülnek, ha idén el tudják kerülni a veszteségeket.

Méltányos korrekciót

A mindenfelől szorító — és ismét érdemes hangsúlyozni, befolyásolhatatlanul — körülmények miatt az OKISZ közgazdasági főosztályától a bázis bérfejlesztési mutató 10 millió forinttal történő korrigálását kérte a szövetkezet. Ekkor a mérsékelt bérfejlesztés idén végre lehetne hajtani, s a szövetkezet gazdálkodása is stabil maradna. A számítás szakmai kérdés, ezért a PM Belsőügyi Főigazgatósága debreceni területi igazgatóságának szakembereitől kértünk segítséget. Kérésünkre ellenőrizték a szövetkezet kérelmét. Indokoltnak, reálisnak, méltányosnak tartják a korrekciót, amelynek „kiharcolása” most már az ipari szövetkezetek országos központjától függ.

Rév Lajos, az OKISZ elnöke nemrégiben nyilatkozott egyik napilapunkban. Ekkor utalt arra, hogy a bűvös kockát gyártó Politoys szövetkezetnél is korrigálni kellett a bázis bérfejlesztési mutatót, hogy minél több ember gyárthassa az exportképes kockát.

Az előbbieken kívül ilyen problémája is van a Berettyóújfalui Ruháipari Szövetkezetnek. Megnéztem Derecskén a nemrégiben átadott új telepet. A minden szempontból korszerű, orvosi rendelővel, fürdővel, öltözővel, üzemi büfével ellátott kisüzemben még 50 embert tudnának foglalkoztatni, a műszakok feltöltésével.

Az ember tényleg nem éri; épület van, termelő eszközök is vannak. A munka körülmények jók. A piac biztos — most kellett megvalíni egy tőkés megrendelőtől kapacitáshiány miatt. Ráadásul munkavállalók is lennének. A dollárkitermelés még mindig jobb 20 forintnál. Tehát ha növekedne a termelés, az többletbevételt jelentene a népgazdaságnak, a szövetkezetnek egyaránt, és jól járnának a dolgozók is. A szabályozók miatt jelenleg ez a helyzet nem megy. Számomra itt az a kérdés: annyira jól állunk, hogy ezt is megengedhetjük magunknak?

H. I.

Hajdú István

Egy vagy több piacon?

Magát valamire is tartó magyar turistát már nem dicsekszik külföldi vásárlásaival. A közvélemény ugyan elismeréssel „szól” az ügyes üzletemberről, de az emberek többsége már megmosolyogja, kineveti a több száz, esetleg több ezer kilométerrel hazatérő honfit, akiknek cipőjében lapuló kényelmes, elegáns cipő, vagy a borkabát, a sikkos irhahundajáról itthon kiderül: hazai gyártmány. Ezért nem volt érdemes annyit utaznod — próbálják észre tenni az üzletembertől mivoltában tetszelgő árturistát, s mondják — ez itthon is megkapható. Am az esetek döntő többségében a bécsi, londoni, római üzletek alapos ismerője ezután sem kerüli el a külföldi boltokat.

Oká van rá. A szebb csomagolás, a csinosabb fazon, az itthon nem látott szövetminta éppúgy vásárlásra ösztökéli, mint a némely helyen üzleti fogásnak számító örökös árleszállítás, vagy az eladók ritkaságszámba menő udvariassága. A hazai kereskedők is „raját-szanak” erre, amikor egyes cikkeket a bűvös — exportból visszamaradt — jelzővel próbálnak eladni. A szakma dörzsöltebbjei, a tukmálás rutinos művészei már tudják, hogy veszélyes dolog így kinálni az árut. Hiszen a vevő, ha gondolkodik, és alaposan megnézi a kínált holmit, esetleg rájöhet arra, hogy az eredeti vásárlójelölt minőségi problémák miatt nem fizette ki a megrendelt, felkínált terméket.

Jobb esetben a valóban biztonsági okokból legyártott tartalomot mutogatják kincsésként a kereskedők, s odaszűkítik: ez, kérem, minden piacon eladható áru. Esetleg még hozzátesszük: alig tudunk pár darabot szerezni.

A termelő üzemek vezetői, s ezen belül is inkább a fogyasztási cikkeket gyártó gazdasági egységek első számú emberei is ezt hangoztatják, amikor pontatlan, mindent elkövető alkérdésre válaszolva az utóbbi időszak divatos

jelszavainak egyikét próbálják elpufogtatni. Az átlagpolgár ezért is hallotta már sokszor a minden piacon eladható termék, a minden piacon eladható áru kifejezést. Így azt hiszi, ez szuper minőséget takar, s gazdag olajsejkeket, gazdag amerikai milliomosokat foszt meg a holmi birtoklásától azzal, hogy a felkínált ruhaneműt, cipőt stb. azaz az extra árut azonnal megveszi.

Ez a pontatlan fogalmazás már sokaknak téves nézeteket okozott. Arra gondolnak, hogy gazdaságpolitikánk egyik célja egyfajta, utólrhetetlen minőségi termék előállítására való törekvés, s ha ezt elértük, itt a kánaán, hisz a termék minden piacon eladható.

Ilyen pedig nincs. Csak egyetlen példát. Ha megállítanánk az utcán egy embert és megkérdeznénk, hogy minden piacon eladható terméknek gondolja-e a bűvös kockát, bizonyára sokan — talán mindannyian — igennel válaszolnának. Elvégre egy magyar találmánya. Több tucat országban törvénnyel is védik, hogy csak a Politoys szövetkezet partnerei árusíthassák. Mégsem lehet mindenütt eladni. Mint ahogyan azt a Bécsből, a Jugoszláviából, vagy az NSZK-ból visszaérkezett turisták tanúsíthatják: dugig vannak az üzletek dél-koreai, hongkongi és egyéb ázsiai országokban készült, hamisított bűvös kockákkal.

Rubik Ernő szellemes játékának sorsa csupán csak jelzi, hogy a jó minőség, esetünkben a törvény adta védettség és a vitathatatlanul óriási kereslet együtt sem elég ahhoz, hogy valamely iparikk minden piacon eladható áru legyen. (Itt a konkurrenciát léptet tisztességtelenségül.) Minden piacon eladható árut még nem találtak a magyar külkereskedők. Jó minőségű termékeink vannak, amik, ha kielégítik egy vagy több — az árral is elégedett — külföldi vevő igényeit, egy vagy több piacon értékesíthetők.

VÁRSZÁLLÓ ÉPÜL PÁPÁN

Pápa első szállodája lesz a volt Eszterházy várkastély egykori gazdasági épületéből. A hatvan személynek kényelmes helyet biztosító épületet a tervek szerint 1981. november 7-én adják át rendeltetésének. (MTI-fotó: Kozák Albert felvétele — KS)

Szüret Tokaj-Hegyalján

Verőfényes reggelen indultunk Debrecenből, hogy az ország egyik nevezetes szőlőtermő vidékén, Tokaj-Hegyalján igazi hegyvidéki szüretet lássunk. Az időjárás azonban nem volt olyan kegyes hozzánk, amint azt induláskor reméltük. Délután ijesztően sötét fellegek érkeztek a szőlőhegyek fölé, s dörgéssel, villámlással kísért hideg, októberi zápor hullott, ami aztán teljesen lehűtötte és elmosta a hegyaljai szüretéről táplált romantikus elképzeléseinket is.

Kónya József, a Tokaj-hegyaljai Állami Gazdaság Borkombinátja 2. számú kerületének igazgatója várt bennünket, és készségesen adott tájékoztatást a kerület, illetve a kombinát munkájának feltételeiről, eredményeiről, a szőlőtermelés és a borkészítés szépségeiről, örömeiről és nehézségeiről.

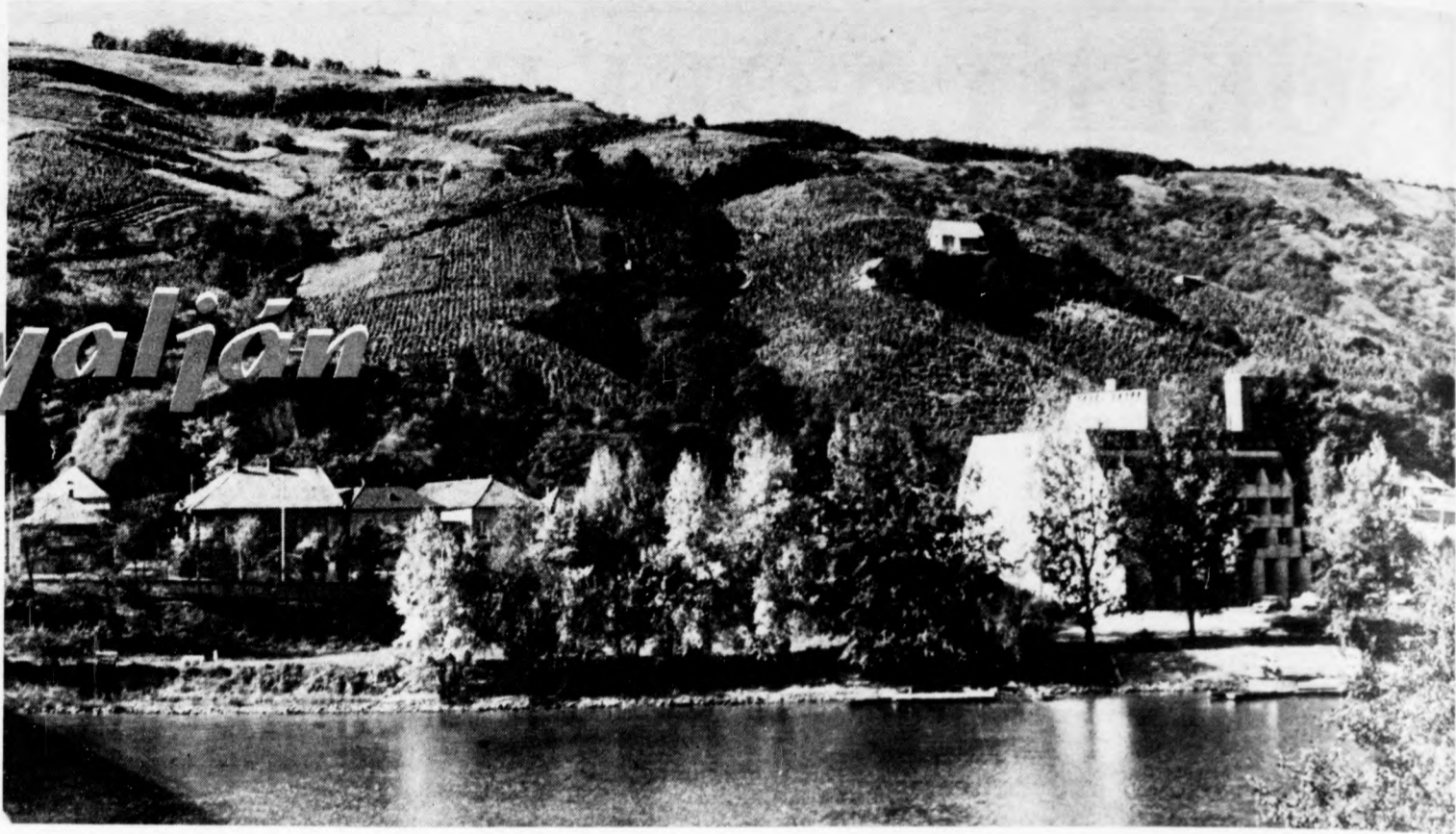
A tájékoztatón igen sok adat és a szőlőtermelést jellemző érdekesség került a jegyzetfüzetbe. Többek között ilyenek: Tokaj-Hegyalja a szőlőtermelésnek világviszonylatban is egyedülálló adottságaival rendelkezik. Ezek főként földrajzi adottságok. A hegyek vulkanikus talajú déli lejtőin ugyanis olyan mikroklíma alakult ki, ami lehetővé teszi az aszútermelést, s ennek alapján a világhírű aszúborok készítését. Főként fűrt, hárslevelű és sárga muskotály szőlőket termelnek, mert ezek alkalmasak az aszúsodásra. A szőlőszemek aszúsodását viszont egy gomba idézi elő, amely ugyan a Föld más területein is létezik, de aszúsodást csak Tokaj-Hegyalján, az itteni mikroklíma körülményei között okoz.

Tokaj-Hegyalján természetesen nemcsak a borkombinát, hanem kistermelők is foglalkoznak szőlőtermesztéssel, a borkombinát azonban az egész vidék szőlőtermesztésének irányítója. A kistermelőktől évente mintegy 200—250 ezer hektoliter boralapanyagot vásárol fel, s a sajátjával együtt kezeli, érleli borrá. Tokaj-Hegyalján 1980-ban 6935 hektár volt a termő szőlő területe, ebből 1341 hektár a borkombináté.

Későn érő szőlőket termesztenek ezen a vidéken, ezért a szüret általában október közepén kezdődik. Az idén a kritikus időben — augusztus második felében — kevés volt a napfény, ezért sem minőségben, sem mennyiségben nem számíthatnak jó termésre.

A régi szüret hangulatával azonban legfeljebb némely kistermelőnél lehet találkozni, a borkombinátban minden munkafolyamat nagyüzemi módszerekkel történik. A szőlő szedésében, szállításában katonák és diákok is segítenek a kombinát dolgozóinak. A préselést hatalmas, gombnyomással irányított gépekkel végzik, az alapanyagot óriási tartályokban tárolják, a bor kezelésére pedig tudományos módszereket alkalmaznak. Az érlelés azonban csak hagyományos módszerrel, pincékben történhet. Az egyik pince — amelynek a borát is megkóstolhattuk — folyosójának hossza 6 ezer méter, három szinten. A háromputtonyos aszú érési ideje például öt év. A bor ízét pedig nemcsak a szőlő határozza meg, hanem többek között a pince hőmérséklete, közete és a falát elborító „nemes penész” illata is.

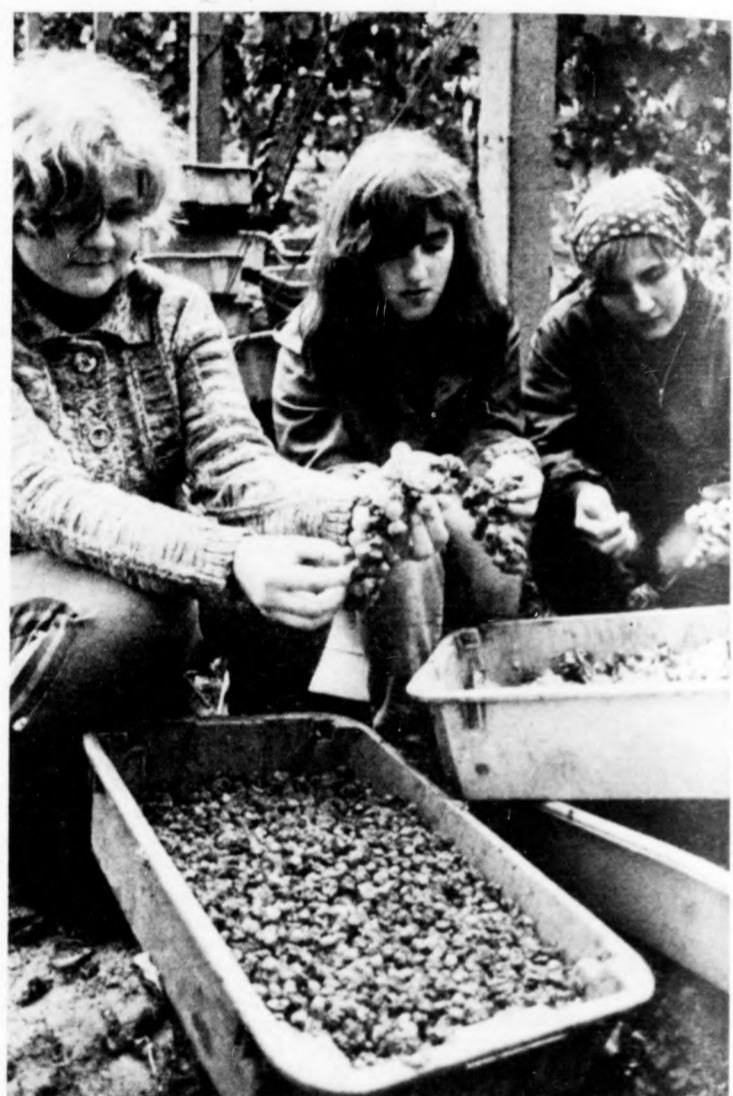
Iklódy János képriportja

Szőlőhegy Tokaj mögött — a Tisza-hídról

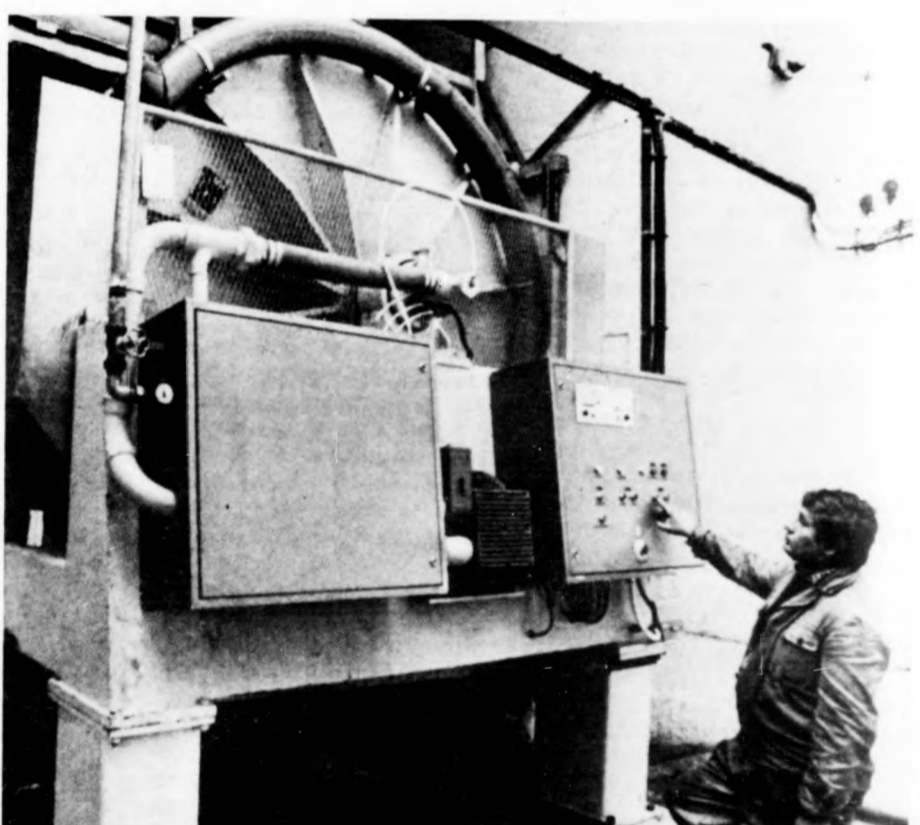
Diákok szedik a szőlőt...

...és válogatják az aszús emeket

Egy fűrt aszúszőlő

Szőlőprés 1981-ben

Pince 2 hektós hordókkal

Pogácsás János pincemester

„Nemes penész” a hordón

A R

Hogy sokan...
tendje tudjuk
sok szerint ma
sunk lehet ró
népes lányser
közepe táján
nyí gyermekke
országot. A ne
a művi terhes
vetkeztében m
megfogamzott.
ra, hogy a szű
lét — megszü
hány ember fé
Mintha a mos
kor — hat-hé
komolyan e fi
a példátlan és
tulajdonképp
gadták az isko
több az első,
ennyi plusz h
mukra. A ha
átlagossá váltá
minenyolc-neg
gyerekek egy
ken — ide-od
módosításokat
vesebb gyerek
sem képesek a
kiismeretük sz
kozni. A tetej
amelyik az öt
is megéri-meg
gondolni: har
naponta minir
nem szervezet
pességének ha
nem kevésbé
helyzete: amit
runk-remélün
lehetetlenül.
Es ezek a
— nemcsak e
sokan lesznek
ha a nyolc é
ha tanulmány
nek, sokan, h
szeretnének. A
hányaduk ner
lasztani, olyan
kahelyen és
ahol szeretne
sége is volna
alapvető és lé
nek addig —
fiatal házások
annyit, amikor
úgy sem tudn
évesek. Am a
gyermekéik is
nek, ha akkor
ideálra már c
ziaképére gon
tály esetleg ú
az amúgy cső
ben. Mert a sz
lapotokat, ad
re háromszá
mint ma.

Fogyu

Hosszú út
születésszám
XIX. század
tusztilalom (a
átmeneti hatá
sek száma ig
emelkedett.
gyorsan csök
a nemzetköz
ezrelékes mé
szerepel péld
tény, mely sz
keny korú vá
keny korba lé
Fokozatosan
száma: ebben
a háromgyer
tett intézked
korlat) hossza
reprodukción
1973-as népe
(ahonnan az
előrevetítik a
lehetőségét. E
tézkesd szűl
nek emelése.
dozási segély
sa, a többgye
máinak rugal
megszigorítás
mennyi rendé
az 1962—63-
mékeny korb
öszöntöző mó
zopotáján. M
sem érték el
el a már ide
csökken a m
Ez a jövő
sosem volt le
rek, akik itt
más lábára
talja őket, h
kényelmesen.

Sokan vagyunk

A Ratkó-unokák

Hogy sokan leszünk, azt minimum hat esztendeje tudjuk. Egyébként, bővebb számítások szerint majdnem harminc éve tudomásunk lehet róla. A nevezetes Ratkó-korszak népes lánysergeje ugyanis a hetvenes évek közepe táján került szülőképes korba: seregnyi gyermekkel ajándékozva meg mára az országot. A nevezetes Ratkó-korszak: amikor a művi terhességmegszakítások tilalma következtében minden vagy majdnem minden megfogamzott gyermek — tekintet nélkül arra, hogy a szülők miképpen fogadták jövetejét — megszületett: ómiattuk fáj most jónéhány ember feje. Fáj, de úgy tetszik, későn. Mintha a mostani elsőosztályosok születésekor — hat-hét éve — sem vették volna elég komolyan a figyelmeztető „jeleket”, mert ezt a példátlan és örömtelen népes korosztályt tulajdonképpen sok helyen készületlenül fogadták az iskolák. Idén körülbelül 50 ezerrel több az elsős, mint a végzős nyolcadikos: s ennyi plusz hely bizony alig-alig akad számukra. A harmincöt fős osztályközösségek átlagosá váltak, de sajnos nem ritka a harmincnégyes osztálylétszám se. A gyerekek egy részét — főleg a lakótelepeken — ide-oda küldöztetik, évente körzetmódosításokat végeznek, a napközibe kevesebb gyereket tudnak fölvenni, s azokkal sem képesek a pedagógusok a szívük és lelkiismeretük szerinti legjobb módon foglalkozni. A tetejébe épp ez az a korosztály, amelyik az ötnapos tanítási hét bevezetését is megéri-megszenvedni majd. Riasztó végig gondolni: harmincöt hét-nyolc éves gyerek naponta minimum hat órát ül végig, alighanem szervezett fizikai és szellemi törekvésének határáig jutva, mindennap. De nem kevésbé kétségbeesztő a pedagógusok helyzete: amit ezekben az években tőlük várnak-remélünk majd, az majdnem azonos a lehetetlennel.

És ezek a gyerekek — természetesen — nemcsak elsőként vannak sokan — de sokan lesznek jövőre, meg azután is: sokan, ha a nyolc általános után továbbtanulnak, ha tanulmányaik végeztével munkát keresnek, sokan, ha társat választanak és lakást szeretnének. Annnyira sokan, hogy jelentős hányaduk nem tud majd olyan pályát választani, olyan iskolában tanulni, olyan munkahelyen és munkakörben elhelyezkedni, ahol szeretne, amihez kedve és esetleg tehetsége is volna. Lakásproblémáik — hacsak alapvető és lényeges változások nem történnek addig — égetőbbek lesznek, mint a mai fiatal házaspáré. Gyermeket vállalni, akkor és annyit, amikor és amennyit szeretnének, még úgy sem tudnak majd, mint a mai huszonevesek. Am azért csak megszületnek az ő gyermekeik is, akik még akkor is sokan lesznek, ha akkorára a háromgyermekes család-ideálra már csak mint a múlt téves fantáziaképe gondolnak majd — s ez a korosztály esetleg újabb demográfiai csúcsot jelent az amúgy csöndesen fogyatkozó népességben. Mert a számítások szerint (a mostani állapotokat, adatokat figyelembe véve) 1990-re háromszázezerrel kevesebben leszünk, mint ma.

Fogyunk, fogyatkozunk

Hosszú út vezet odáig. Magyarországon a születésszám folyamatos csökkenése már a XIX. század végén megkezdődött. Az abortusztilalom (a Ratkó-korszak) erős, de csak átmeneti hatásaként 1953–55-ben a születések száma igen erősen, 23 ezrelékre megemelkedett. 1956 után viszont rendkívül gyorsan csökkenni kezdett: 1962-ben érte el a nemzetközileg is példátlanul alacsony, 13 ezrelékes mélypontját. (Ennek okai között szerepel például az a kevésbé közmert tény, mely szerint 1956-ban 170 000 termékeny korú vagy a hatvanas években termékeny korba lépő fiatal hagyta el az országot.) Fokozatosan csökken a tervezett gyermekek száma: ebben nem hoztak lényeges változást a háromgyermekes családideál kialakítására tett intézkedések sem. E szemlélet (és gyakorlat) hosszabb távon a népesség egyszerű reprodukciójához sem lesz elégséges: az 1973-as népesedéspolitikai párhátározatok (ahonnan az adatok is származnak) már előrevetítik a csökkenő népességszám valóságos lehetőségét. Ennek elkerülésére számos intézkedés született. A családi pótlék összegének emelése, a szülési segély, a gyermekgondozási segély összegének lényeges módosítása, a többgyermekes családok lakásproblémáinak rugalmasabb kezelése, az abortuszok megszigorítása, feltételekhez kötése: valamennyi rendelkezést úgy időzítették, hogy az 1962–63-as, kis létszámú nemzedék termékeny korba kerülésekor hassanak pozitív, ösztönző módon: tehát a hetvenes évek közepétől. Mindezen tényezők együttesen sem érték el a kívánt hatást, s így jutottunk el a már idézett adatig: 1990-től kezdődően csökken a magyarországi népesség.

Ez a jövő képe: pillanatnyilag. A jelen: a sosem volt létszámú — elsős-másodikos gyerekek, akik itt nyüzögnek az országban, egymás lábára taposva és ugyan miért vizsgálja őket, hogy az utánuk következők már kényelmesen, túlságosan is kényelmesen el-

férnek majd az iskolákban. Úgy tetszik ugyanis (hány és hány tévériport, újságcikk foglalkozott már ezzel), hogy ez a közelgő, újabb hullámvölgy fogta vissza az iskolaépítő (átalakító) kedvet: minék építkezni, fölőleszen, ha közelesen nem lesz beleváló gyerek?

Persze: ez a helyzet nem azonos mindenütt. A legrosszabb valószínűleg Budapesten és a nagyvárosokban, a falvak kevésbé sűrűlik meg ezt az időszakot. Ugyanakkor nagy eltérések lehetnek egy-egy megyén, városban belül is. Alkalmanként megvizsgálunk majd néhány helyszínt megyénkben: néhány nagyvárosi iskolát, kisebb létszámú falusi iskolákat, a debreceni Békéssy úti általános iskolát (ahol iskolaotthonos rendszerben tanítanak), a megye fejlődő városainak iskolaügyét, s megkérdezzük pedagógusokat is.

Most Bősörménybe látogattunk, a megye egyik fejlődő városába, megnézni: hogyan birkóznak a megnövekedett gyermeklétszám okozta iskolai problémákkal.

Új iskola, s némi kompromisszum

Úgy tetszik, az itteni állapotok a jobbakkól valók. A városnak hét általános iskolája van, 4168 gyermekkel. Idén 658 elsőt tartanak számon, tavaly 460 nyolcadikos hagyta el az iskolát: lényegesen több tehát az iskolába kerülő, mint a végzős gyermek. A helyzet évek óta hasonló. Az alsó tagozat négy osztályában 500-on felüli az összlétszám, a felsőtagozatban jóval 500-on aluli. Hozzá tartozik még ezekhez az adatokhoz az is, hogy a tankötelezettségi törvénynek megyei szinten is kiemelkedően jó a mutatója Hajdúböszörményben: a tankötelesek 93 százaléka végzi el 14 éves koráig az általános iskolát. Nincsenek tanköteles korú, de iskolába nem járó gyerekek. Ennek többek között az a magyarázata, hogy minden „bizonytalan” család (főleg cigány családokat) felkerestek a tanács dolgozóit, a pedagógusokat: nem bízták tehát a döntést az esetenként felelőtlen szülőkre. A cigány gyerekek is kijárják a nyolc osztályt: korábban külön tanuló- és napközis csoportokban helyezték el őket, de kiderült, hogy a vegyes osztályokban tanuló cigánygyermek tanulmányi átlaga jobb — most már csak a 37 elsős-másodikos gyermek jár külön napközis csoportba.

Az adatokat Tóth Sándornétól, a hajdúböszörményi tanács művelődési osztálya vezetőjétől tudom.

El tudták-e megfelelően helyezni a nagy létszámú első osztályos évfolyamot? — A külterületi iskolákban nincs különösebb gondunk. Bodán, Hajdúviden, és északi lucernási iskolában, a déli lucernásiban ideális 18–20 fős tanulócsoporthoz alakultak. A központban viszont sajnos 35–36 fős osztályközösségekkel kell dolgozniuk a pedagógusoknak. Valamelyest megkönnyíti a munkájukat az, hogy a napközis ellátás határozottan jónak nevezhető: minden elsős-másodikost felvettünk. Ennek persze az volt az ára, hogy jónéhány felsőtagozatos napközis kérelmét kellett elutasítanunk, szám szerint 453 gyermekét. Választanunk kellett: a kicsiket vagy a kamaszkorban levőket tekintjük pedagógusi felügyeletre inkább jogosultnak. Ugy döntöttünk, hogy a felügyelet nélkül semmiképpen nem maradható alsótagozatosokat részestjük előnyben. Három napközis csoport fejlesztésére, három státusra kapunk keretet, átszerveztünk három felsős csoportot alósszá: pillanatnyilag nem volt más, jobb megoldásunk.

Ennek a viszonylagosan jó helyzetnek azonban más, tárgyi feltétele is volt: az 1980-ban építeni kezdték új általános iskola szeptembertől tíz tanteremmel többet jelentett a városnak. A 3. számú iskolához épült új létesítmény segítségével végre elérhetővé lett, hogy megszűnjék a kétféle tanítási forma. A tények alapján Hajdúböszörményben tehát számítottak a néhány éve fokozatosan növekedő gyermekszámra.

Az 1972-es oktatáspolitikai határozatok alapján felmérték, hogy a következő években mire számíthatunk. Segítségül vettük ehhez a népességszámváltozást adatót is, és kiszámítottuk, hogy a létszám most kulminál és 1983-tól csökken. Megnéztük azt is, hogy a város különböző területein hogyan oszlik meg az arány. Jövőre ismét hozzákezdünk egy új iskola építéséhez, ez tizenkét tanterem lesz, a 6-os, és a 2-es számú iskolákat tehermentesítjük: ez remélhetőleg tovább enyhíti a zsúfoltságot.

Az említett párhátározat mondja ki: „Iskolarendszerünk anyagi-tárgyi feltételeit jelentős mértékben fejleszteni kell. Az oktatási ügy fejlesztését... a következő időszakban kiemelt társadalmi feladatként kell kezelni... Tudományos elemzésekre támaszkodva ki kell dolgozni a köznevelési rendszer távlati továbbfejlesztésének fő irányát”: kevesen pénzről nehéz hűségeseen ragaszkodni ezen helyes elvekhez, s nem is jelzi az eredményt országos siker. Bősörményben, a jelek szerint, megtették a tőlük telhetőt: egy, s közelesen másik új iskola, némi kompromisszum a legújabbak érdekében, komoly előzetes felmérése munkája. De mindenképp annak a szemléletnek vállalása és komolyan vétele: minden az általános iskolai oktatás színvonalán, hatékonyságán, minőségén múlik. Minden erre épül: minden anyagi áldozat — legyen bár pillanatnyilag keservesen megfizethető — gyümölcsöt érlel a jövőnek.

Cs. Nagy Ibolya

Vastaps

Pilinyi Márta

A név aligha ismerős a Csokonai Színház közönsége előtt. Furcsa dolog ez: a színházokban minden a színészek és a rendezők körül forog, s a nagyüzem — mert egy társulat végül is az — többi tagja észrevételül veszi ki részét a produkciókból. A nézőnek vannak kedvenc szerzői, kedvenc színészei, és még talán rendezői is, de olyanról még nem hallottam, hogy valaki a kedvenc díszlettervezője miatt ment el megnézni egy előadást. A kritikák is jószerint annyival intézik el a díszleteket és jelmezeket, hogy jól avagy rosszul szolgálták az előadást.

Az Ördögök bemutatóján Pilinyi Márta díszlete az előadás erőssége volt: a funkcionálisan pontosan működők, megteremt a darab kívánta középkori hangulatot, kétszintes tagozásával biztosítja az összehajrázott mozgás feltételeit, és iz-

léssel ötvözi a stílizáltságot az anyagszerűséggel. A leghetéseket ismerve nem lehetett könnyű a 16 helyszínt egyetlen kompozícióforog, s a nagyüzem — mert egy társulat végül is az — többi tagja észrevételül veszi ki részét a produkciókból. A nézőnek vannak kedvenc szerzői, kedvenc színészei, és még talán rendezői is, de olyanról még nem hallottam, hogy valaki a kedvenc díszlettervezője miatt ment el megnézni egy előadást. A kritikák is jószerint annyival intézik el a díszleteket és jelmezeket, hogy jól avagy rosszul szolgálták az előadást.

Kevesen gondolják, hogy a jelmezek vagy a díszletek létrejöttének csak tizedét teszi ki a tervezés. Az idő és az energia nagyobb részét a kivitelezés viszi el: a tervezőnek ismernie kell a színházi műhelyeket, a szakembereket és a kapható anyagokat, hiszen csak azzal dolgozhat, ami beszerezhető. Ezenfelül alaposan kell tudnia a műszaki rajzot és az árakat, hogy a

legaprólékosabban meghatározassa és ellenőrizhesse a technikai kivitelezés részleteit. Művész és iparos tehát egy személyben a tervező, és akkor már boldog lehet, ha elképzelési nyolcvan százalékban megvalósulnak.

A premier után elégedettnek láttam Pilinyi Mártát. Pedig nem volt kicsi a tét: az Ördögökkel diplomázik a Képzőművészeti Főiskola díszlet- és jelmeztervező szakán. Úgy gondolom, nyugodtan állhat vizsgáztatói elé. En mindenestre magamban jelest adtam neki.

T. G.

Józsa János:
Olaszországi
vázlat

Filmnapló

Töprengés egy rajzfilm kapcsán

Egyre erősödő kétségek középete néztem végig Jankovics Marcell Fehérlófia című egész estét betöltő rajz-játékfilmjét. Bár-hogy hessegettem a gondolatot, befészkeltem agyamba, s nem tudtam tőle megszabadulni — szüntelen egy kérdés formájában fogalmazódott meg bennem: vajon kiknek, milyen korosztályú nézőknek szánták az alkotást a filmet? Nem az zavart elsősorban, hogy a nézőtér körülbelül tizedmaggal ültem — mint rendszeres moziba járó, az ehhez hasonló hol jogos, hol jogtalan fogadtatáshoz már rég hozzászoktam —, főleg az okozott gondot, hogy önmagammal sem tudtam tisztázni, kiknek tudnám legújabb rajzjátékfilmünket nyugodt lelkiismerettel ajánlani.

Hosszú évek során szinte már előítéletté csontosodott bennünk az a vélemény, hogy a rajzfilm elsősorban a kicsinyek szórakozását, esztétikai érzékük kialakítását és továbbfejlesztését szolgálja, s ez a nézet általánosan elterjedt, annak ellenére, hogy a televízióban százezrek nézték végig nagy érdeklődés közepette Frédi és Béné, azaz a két kőkor-szaki kalandjainak sorozatát, és ugyanilyen érdeklődés kíséri, illetve kísérte Bubó doktor, továbbá Frakk életének viszontagságos történetét is. „Hát igen, kivételek vannak, de azért a rajzfilm mindenképp a kicsinyeké” — állapítanom meg, s aztán mindent felkavar bennem Jankovics Marcell alkotása. Nemzeti mondakincsünk sajátos terméke ugyanis olyan formanyelvi megoldások segítségével fogalmazódott át a filmszalagra, amely erősen

igényli a nézők absztrakciós készségét. Az elvonatkoztatás ilyen — viszonylag magas — szintjére azonban nagyon kevés óvodás és alsó tagozatos gyermek jut és jutott el. E korosztály többségében kétségtelenül él az igény a látvány és a mesés történetek iránt, megvan a hajlamuk az elvonatkoztatásra is, továbbá élnek fantáziával rendelkeznek — de mindez a Fehérlófia megértéséhez nem elegendő. Napjainkban, amikor oktatásügyünk komoly problémákkal küszködik, amikor még mindig az a gond, hogy iskoláink többsége túlszűfolt, amikor megdöbbenve hallgatjuk a televízió Stúdió '81 című műsorában, hogy fővárosunk egyik kerületének iskolájában kényszermegoldásként az alsó tagozatosoknak időnként felső tagozatosok tartanak órát, nemben semmitől arra, hogy olyan gyerekek kerüljenek ki az iskolapadból, akik a Fehérlófia fantáziadús, a szkita, hun és avar díszítőművészet elemeit is felhasználó képi világra fogékonyak lesznek. Jankovics Marcell rajzjátékfilmje tipikus rétegfilm, ami önmagában egyáltalán nem baj, sőt mondhatnám azt is: a fejlődés egy bizonyos pontján még szükséges is — a probléma mindössze az, hogy még nem nőtt fel hazánkban az a réteg, amely az ilyen jellegű alkotások közönsége lenne. S hogy mennyire nem nőtt fel, bizonyítja az is, hogy a felnőttek körében sem talál közönséget magának az ilyen jellegű műalkotás. A már korábban belénk rögződött vélemények megfelelően

ugyanis a felnőttek körében a rajzfilmet a humor forrásának tekintik — s az emberek többsége értetlenül áll szemben egy olyan kísérlettel, amely ennyire elvonatkozott szinten nyújtja nézőiknek a szórakozást és az esztétikai élményt.

Pedig a mágikus erejű fehér lótlól született Fanyűvő kuldömeinek történetét feloldozó rajzfilm nem tekinthető teljesen új megoldásokkal jelentkező alkotásnak: hasonló formanyelvi megoldásokkal már a János vitézben is találkozhattunk, az ott kikísérletezett forma jelenik itt meg, csak sokkal magasabb szinten és kidolgozottabb alakzatban.

Nemzeti mondakincsünk sajátos termékének filmváltozata bőven tartalmaz XX. századi motívumokat is: pl. a gonosz hétféjú harkocsi alakjában jelenik meg, a tizenkét fejű sárkány pedig nem más, mint egy hatalmas felhőkarcoló. Korunk gondolat- és érzélemvilágához alkalmazkodni a kísérőzene is. Vajda István modern hangzású zenéje azonban időnként önálló életre kel, „előtérbe nyomakszik”, túléli azt a határt, amikor a többi művészi eszközzel együtt egy egységes műalkotás részeként szerepel. Sajnos ez nemegyszer a zene hangerejében is megnyilvánul, s mindezek az a kellemetlen dolog a következőképpen, hogy lehetetlen megérteni a szereplők szavait, s ez menthetetlenül — pláne ha a kicsinyekre gondolunk — az érthetőség rovására megy.

Sümei Anikó

Tépd el a kedvem

Beisővérés a csend ma bennem,
nem irsz?, ne irj, tépd el a kedvem
vékony szemöldököm, de szégyen:
a feldobott szív nincs veszélyben.

Félek fecsegni fogs, kitelhet,
gonoszul éles volt a nyelvem,
szelmes szándékkal akartam
egy bár fedélzetén utazni halkan.

Ma még kerébe tör pilládnak íve,
a fölvető kör, a tünde mértanok joga,
fehér galambhad hánytorogna ime

érzéseidből s a héjanász oda,
máris cudar vagy, férfikönyveket látsz,
ó test, titkos tizenyole évű feygház.

Gyöngyöket rugdosnák

Krizantém, krizantém! Hűdég és hű kertben
tömerdek imáé, karsűböl vagy te így a sírok
üvegében, nappal is királyné. Verbéna, verbéna!
Ki adta a neved még szebb virág? Még szebb.
Dérben járnék, mint rég, gyöngyöket rugdosnák.
Kiejtitek, ismerlek. A szegfűt, a szegfűt
sem vérti be a kéz, ha látom: megállít,
ha meg adom: amit, mert kezdek örülni. Száját
pirosító feslett lányka, bőjti bimbó vagy,
bomolj még.

Enikő álmodt ir

(TOLLÁVAL APJA FÉNYESKEDIK)

No, én egyszer olyan furcsán
vettem észre magamat, mint
tükörben, ej mit látok, meg-
pillantom a tavat. Az a tó
csak ámulat-bámulat, hisz ő
látott engemet. Ezüst, aranyló
szeméből ittak is a tehének.
Neki mégis én tetszettem,
nem a béka és ténén,
de a brekkes megkuckolt
a fehér párna tetején.
Felébredtem (nagy kezekkel
vartyogni belém karolt),
akkor jöttem rá, hogy álmod,
álmod is csak mese volt.

Vokális infinitivus

P. I. PÁRIZSI MAGISTERNEK

Két hűtlen zaklat hűvé lenni?
Két nesztelen kilából fölkelteni a neszt?
Két hangtalan méntelepről eloldani
a hangot? Két babátlán
újszülött közt elveszteni a bábát?
Két néptelen temetőben gyászolni meg
a népet? Két szagtalan trágyadombból
fel is merni B. szagát? Két fületlen
éjjeliedényen megsüketíteni a fült?
Két amforális hantból kiánsi majd
az amforát? Két forradatlan
jó ökölből kimagázni a forradalmat?
Két mosdatlan köpöcsészén találni
még a mosdót? Két kéretlen eladó
lányban megismerni a kéro? Két
fegyvertelen országbán gyártani
a fegyvert? Két embertelen földrésről
kilakoltatni az embert? Két váratlan
zivatarban elárasztani a várat?
Két szótlán gyülekezésben megkövetni
a szót? Két éltlen hentes fog itt
zabálni étket? Két lépre mentre
még rá is kenni a lépet? Két feddhetetlen
bibliából kiolvasni a feddést? Két
ihatatlan léből szürni le az ihatót?
Két sikertelen kijelentés miatt
vasra verni a sikert? Két telen át
sieltetéssel siettetni a telet? Két
szivtelen tettestől megszivlelni
a szivességet? Két fakadatlan
aranyosásban megvillantani a fakadékat?
És két képtelen fosztóképzővel
megragasztani a képet?

JÓZSA JÁNOS: OLASZORSZÁGI VÁZLAT

Két város — két regény

ÚJ KÖNYVEK

A szociológia viszonylag nyek együttműködésének friss tudomány, szülőházaja eredményeként született meg Nyugat-Európa. Kialakulása ez a kötet. Egy nemzetközi fejlődése egybeesik a comte-i összehasonlító olvasásszociológiai vizsgálat anyagát dolgozza fel. A kutatás egy pozitívizmus térhódításával. A szociológia kezdetét az 1840-es évekre teszik. Hozzájárul a két fél évszázaddal megkésve érkezett meg. Bár — ha jól meggondoljuk — Kélcseynek A szatmári adózó nép állapotáról írt „jelentése” már valóságos szociológiai tanulmány volt. A hazai szociológiai irodalom kibontakozását az 1900-as évektől különösen a kezdetekben — párhuzamos a Magyar Társadalomtudományi Társaság működésével. Rendkívül érdekes és értékes kötetet bocsátott közre a Kossuth Kiadó e témában: *Ertelmiség-szociológiai írások Magyarországon 1900—1945* címmel. Huszár Tibor válogatta, írt hozzá tudományos igényű s minden (irodalmi, politikai, műfajtörténeti) szempontból eligazított előszót. Az értelmiség mint középosztály jelent meg a felszabadulás előtti írásokban, lett légyenek azok társadalomelméleti vagy társadalomstatistikai fogantatásúak. Sok olyan, ma már nem vagy alig hozzáférhető műből válogatott a szerkesztő fontos, lényegre törő részeket, mint például Székfi Gyula Három nemzedéke, Szabó Zoltán Cifra nyomorúsága stb. Az összeállítás másik csoportjában az egyes értelmiségi csoportok, szakmák helyzetét tárgyaló írásokból ad ízelítőt. Benedek Marcell a középiskolai tanárokról, Szende Pál az ügyvédekről, Varga Jenő a tisztviselőkről írt annak idején valóban progresszív szellemű írásokat. E szociológiai írások bemutatják, milyen szerepe volt, illetve lehetett egy viszonylag heterogén rétegnek közel fél évszázadon keresztül.

Két város — két regény — két értékvilág: olvasható az érdeklődést kiváltó cím a Gondolat Kiadó egyik legújabb kiadványának címlapján. A szociológia műfajába tartozik, s látszólag szűk területen, az olvasásszociológia mezéjén mozog. Két tudományos kutató, a magyar Józsa Péter és a francia Jacques Leenhardt, illetve francia és magyar kulturális intézmény-

SZILÁGYI IMRE: METSZETE (FLÓRA)

KÖTELES PÁL:

VÉGJÁTSZMA

A lánynak semmi kedve nem volt kimoceanni hazulról. A szokottnál is fáradtabb volt, s ráadásul bosszús is, mert a kövér üzemvezető már kora délelőtt újramegírta a régi nótát: „Julika, munka után jöjjön el velem beszélgetni egy kicsit.”

Még ki se szellőzött az öreg duruzsolásából, János máris ott folytatja, ahol az üzemvezető abbahagyta:

— Menjünk el — nyafogta-búgta, s a hangja olyan volt, mint egy kölcsönkért motor, amivel nem tud banni tisztességesen.

— Nem érted, hogy fáradt vagyok? — kérdezte indulatosan Julika.

— Te mindig fáradt vagy! — villant a fiú szeme, mint a fényreklám a sötétben, s magához rántotta a lányt.

— Te ittál? — kérdezte Jánost szándékos szenvtelen hangon, s próbált kifordulni az öléleéből.

— Csak nem tiltod meg? — nevetett gúnyosan a fiú. — Ott azért még nem tartunk. — Bosszankodott, amiért a lány kicsusszant a karjából, de aztán majdnem bűnbánóan magyarázkodott:

— Nem lehet mindig sakkozni. Műszak után belöktünk egy felet a haverokkal.

— Tudod, hogy neked soha nem szabad — simogatta meg a fiú arcát. — Neked soha nem szabad.

— Jól van — húzta újra magához az engedelmessé vált lányt. — Tudom én, hogy a piától elmegy az a kevés gögym is, ami van... Nem is esett jól, de muszáj volt a fiúk miatt.

— Mindig ez a nóta: a fiúk, a haverok, unom már egy kicsit. Magadnak ártasz vele.

János csak azt tudta ismételtetni, hogy a fiúk miatt ivott. Más okát ennek a féldecinek se találta. Nagyon ideitlenül nézte a szobában kedvetlenül rendezgető lányt, s próbált valami

újabbat kiötleni, nem öngazolásul, csak hogy ne tűnjék olyan ideitlennek, mint amilyenek érezték magat.

— Egyszer iszonyatosan elvert az apám, mert azt hitte, hogy elloptam a bagópenzét — mondta később —, pedig nem volt igaz. Az iskolában meg nekem volt fizikából a legrosszabb jegyem, pedig őt osztálytársamnak is mindig én csináltam meg a házi feladatát. Ők jelest kaptak, én meg jót vagy elégséget. Az üzemben meg... na mindegy — hirtelen elhallgatott, de aztán megmondta magát: — Az ember azt se tudja, hogy miért töltődik fel, mint az akku; azt se, hogy mi miatt párolog el a folyadék, s aztán mi okozza az rövidzárlatot. Csak annyi bizonyos, hogy valami nincs rendjén a szerkezetben, de azt már képtelen kideríteni az ember, hogy mi az, ami nem jó, ami rossz. A futóval úgy lép, mintha bátyja lenne, a gyaloggal, mintha királynő, s mire észreveszi, már rég elrontotta a végjátzmát.

— Micsoda? — csodálkozott a lány.

— Vagy az óriás szerkezet rossz — mondta a félrehúzott függönyön át az utcára bámulva a fiú —, vagy az ész kevés.

— Van neked épp elég — vont a most már a lány magához a fiút... — Még hat nap — és bár sose szokta, most megcsókolta a Julika kezét: — A születésnapom iszom utoljára, királynő, aztán egy kortyot se, hiába hívnak a haverok. Marad a sakk, de abba nem szólsz bele, ugye? — kérdezte nevetve.

— Hogy szólhatnák, ha én vagyok a királynő?

János bólintott. Julika meg boldog volt, hogy ez az ő győzelme: neki sikerült elérnie, hogy János ne igyon többet. Azt a hat napot már ki lehet bír-

ÉRTSÜNK SZÓT!

Fő~fej

A testrésznevek minden törzsfő, államfő, főnök, főnyelvben az ősi szókincshez tartoznak. Nagyon gyakran azonban átvitt értelemben is használjuk a testrészneveket, az mikor irányt jelölünk vagy élettelen tárgyak részeit jelöljük velük. Így a fel ~ föl határozószónk és igekötőnk tőve a címben jelzett testrész. A hátul és hátra határozószó a hát testrésznév származéka. Ugyanígy szólhatunk az asztal, a szék vagy még a hegy lábáról is. A hegynek lehet még háta, gerince, oldala, lába, sőt farka is, mert fekvő állathoz hasonlítható. A patak, folyó forrását is fő-nek nevezték, vö. *Tapolcafő, Marosfő, Szalafő* falunévek (a *Tapolca*, a *Maros* vagy a *Zala*, régebben és a megyében továbbra is inkább *Szala* folyó forrásának nevéből).

Ma már eléggé elkülönült e két alakváltozat egymástól. Régebben inkább ilyen volt a szó birtokos ragozásban: *főm, főd, feje, főnk, főtök, fejük*, akárcsak a *nóm, nőd, neje* vagy a *vóm, vőd, veje, vönk, vötök, vejük*. Ezek a váltakozó tövű ragozású sorok kiegyenlítődek: *fejem, fejed, nejem, nejed... vejem, vejed* stb. Míg azonban főalakban megmaradt a nő és a vő, a fő és a fej két külön szóvá vált. Konkrét értelemben a *fej* használatos, tehát ember, állat testrésze vagy egy *fej* káposzta. A fő melléknévként használatos inkább a *fő feladat*, a *legfőbb gondunk*, másrészt képzett és összetett alakban egy szervezet, intézmény feje, mint

törzsfő, államfő, főnök, főnyelvben az ősi szókincshez tartoznak. Nagyon gyakran azonban átvitt értelemben is használjuk a testrészneveket, az mikor irányt jelölünk vagy élettelen tárgyak részeit jelöljük velük. Így a fel ~ föl határozószónk és igekötőnk tőve a címben jelzett testrész. A hátul és hátra határozószó a hát testrésznév származéka. Ugyanígy szólhatunk az asztal, a szék vagy még a hegy lábáról is. A hegynek lehet még háta, gerince, oldala, lába, sőt farka is, mert fekvő állathoz hasonlítható. A patak, folyó forrását is fő-nek nevezték, vö. *Tapolcafő, Marosfő, Szalafő* falunévek (a *Tapolca*, a *Maros* vagy a *Zala*, régebben és a megyében továbbra is inkább *Szala* folyó forrásának nevéből).

Erdekes, hogy más nyelvekben is kialakult hasonló jelentéskettség, csak ott a testrész jelentést egy eredetileg más jelentésű szó kapta meg. Így az olaszban a *capo* a latin 'fej' jelentésű *caput* megfelelője, de inkább átvitt értelemben használják, az emberi testrész általánosabb elnevezése a *testa*, amely a latinban eredetileg gömbölyded cserépedényt jelentett. Ugyanígy a francia *chef* mai jelentése „főnök”, a „fej” jelentésű szó, a *tête* a latin *testa* mai fejeménye. A németben a régebbi szó a testrésze a *Haupt*, amely, akárcsak svéd megfelelője, a *huvud*, vagy az angol *head* ugyanabból az ősi indoeurópai szóból származik, akárcsak a latin *caput*. Ma már főleg átvitt értelemben használják a németek a *Haupt* szót, mint összetételekben: *Hauptmann* (százados, szó szerint: fő ember), *Hauptrolle* (főszerep). Az emberi és állati testrésze a *Kopf* szó használatos, amely a latin *cupa* (csésze) szóból származik, akárcsak a svéd *kopp*, angol *cup*. A svédben és az angolban azonban az utóbb említett szavakat továbbra is csak az eredeti jelentésükben használják.

A magyarban is van a fejnek egy tréfás-gúnyos *kobak* elnevezése, amely eredetileg egy gömbölyű tökfajta héjából készült ivóedény, ivótkő. E szó a törökökből való átvétel, de ott csak ivóedényt jelent. A *kobak* azonban még a köznyelvi szinten is alig éri el, egyelőre nem kell félnünk, hogy kiszorítja a használatból *fej* szavunkat.

Az ideai szovjet filmjekec 3. számú úrbázis rikári film ígért. Egy távoli fontos munkát házaspár munkájából jött titokzavarja meg. Az álló agyöltettel robotot kreál, ak gazdája fölé nő. tartva mindenkit. A katasztrófa rikaiban már ne

Kálmán Béla

Mit kínál a Mo deg, a szél és az fűtött mozikba zóknek?

Friedrich Dür mert kisregényét és a hóhérból ké nos címmel film lian Schell. A ban a San Sebas fesztiválon Ezüst jat nyert.

Jesse James h hedt törvényen dita volt, akine már a polgárhá ártatlan embere padt. Róla és szól a Jesse Jam ja című amerika

Az ideai szovjet fesztiváljának slágerfilmje lesz nem hisz a k amelyet Vlagyim rendezett. A sz egyszerű és közis tyá beleszeret ratórbé, terhes l a fiú elhagyja, a derül a száрма évvel később. E gyarigazgató, és gyermeke apja. ez évben Oscar-m azták.

A tudomány tikus filmek kec 3. számú úrbázis rikári film ígért. Egy távoli fontos munkát házaspár munkájából jött titokzavarja meg. Az álló agyöltettel robotot kreál, ak gazdája fölé nő. tartva mindenkit.

A katasztrófa rikaiban már ne

A Koncert című

re, aki ha nincs is ra a védelmet jel

A fiú a kezét ta, amíg a lány választ:

— Mégiscsak ő szakkal senkinek ja alá nyúlni, hát

— Te se vagy kiabáló a lány d a járókelők megá

ság, hogy a végjá keserít meg az tudni akarod, te

strici vagy — zok

— Vond vissza János is.

— Mit? Te hüly lány.

— Azt, hogy ne ra védelmet, meg mint a többi.

— Nem vagy o telen fordulattal, újra a fiúhoz, mi volna. — Iglyuk kuncogott félig sí

— Végre egy ok velte el János az

A fiú élvezette konyakot, s Julika a háromcentes U

hogy most meg ő ba a fiút, de már ni az ismétlődő emiatt sértődjék

Mi lenne, mozbiz? — jutott dolat.

— Bánja a báná a fiú —, rám fért mondjuk annyi, a ternből felszippar

— Nézzük meg nyot — azért aján mert a lányok ko denki látta, és az izgis”.

— Legyen — e de csak akkor, h én nem jelentek

— Ki más vigyázna

— Vissza van v kedvűen a lány.

A püspök közbeszól

A XX. század első harmada szellemi-irodalmi forradalmának sajátosan érdekes alakja Gellért Oszkár. Kortársai közül többen már-már Ady-nagyságú költőként tisztelték, köteteli nagy iramban sorjázták, s a legtöbbről esz-szé-igényű s terjedelmű kritikák láttak napvilágot a legjobb folyóiratokban. Elettét és munkásságát a folyóirat megjelenésétől kezdve a Nyugathoz kötötte. Költészetét aztán később igazabb mérelegre tették, emlékiratai

azonban újra felborzolták az irodalmi közvéleményt s megújították a Nyugat körüli vitákat. A mi szempontunkból az érdekes, ahogyan Gellért életpályáját átfogják a különböző jellegű s típusú perek, s ez az életút így szinte arra a bizonyos ló-ábrára hasonlít, amelyben minden betegség egyszerre felrajzolva található meg. Királysértési pör, cenzúra, börtön, sajtóper kínálkozik példának, ha életét számba vesszük.

1917-ig nem volt újabb ösz-szeütközése Gellértnek a törvénnyel. Ekkor azonban három versét is törölte a cenzúra: „S menni, menni / Az is jó, / Visszamenni, / Az is jó, / Visszamenni, embert ölni, / Embert ölni, megdö-gölni, / Az is jó, az is jó.”

A szív bal oldala

Az 1918-as polgári, s 1919-es proletárforradalomnak Gellért aktív résztvevője volt. Két dolog bizonyítja ezt: ő lett Károlyi Mihály sajtó-főnöke, s ő szerkesztette a kor talán legszebb vallomáskötetét, A diadalmas forradalom könyvét (amelyet egyébként az ellenforradalom győzelme után elkoboztak).

Gellért egy hónapot töltött vizsgálati fogházban, utána feltétlenül szabadlábra helyezték. Továbbra is félnie kellett azonban az atrocitásokról, sőt Huszár Károly miniszterelnök, aki a szabadláb-ra helyezést elrendelte, le-velében közölte Gellérttel: az életéért most már nem tudnak felelni. Lényegében 1921 májusáig állt eljárás alatt, ekkor kapta ugyanis kézhez az ügyészség határozatát, amely szerint a két fő vádpontban ellene az eljárást megszüntetik. A Légrády ügyben azért, mert a 14 tanú megfelelő bizonyítékokkal nem szolgált, „a nyomozás azt sem igazolta, hogy a tün-tesítés előkészítve volt, még kevésbé azt, hogy Gellért Oszkárnak abban része lett volna.” A hivatali visszaélés ügyében azért, mert „a nyomozás során perrendszertől igazolást nem nyert”.

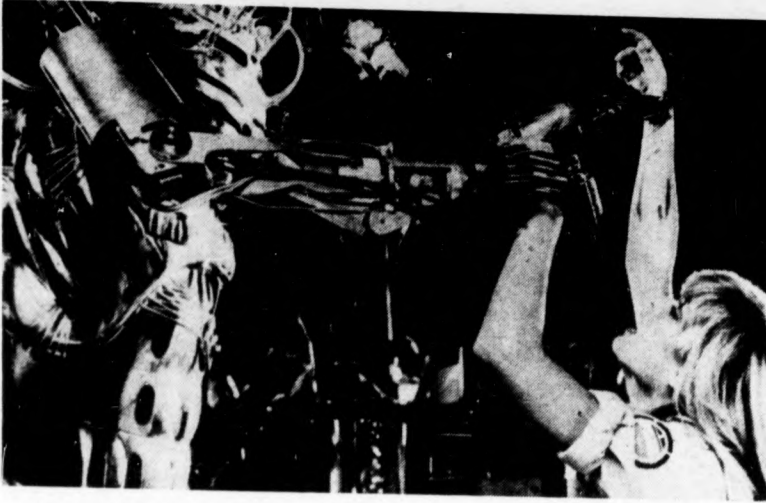
Gellért egyébként már korábban rágalmazási pert indított a Pesti Hírlap ellen, de a bíróság ítéletet nem hozott, miután ellene eljárás folyt. A Pesti Hírlapban azonban megjelent a nyilvános bocsánatkérés, ami a költőt morálisan is rehabilitálta. A börtön azonban arra is jó volt, hogy szemléletét, világnézetét végleg meghatározza. Eötvös Loránd szellemének című, börtönben született versében írta, hogy év-milliók alatt a szív mellünkben mindig nyugatbába bil-lent, „S ha kettészelik is: bal-felől belőle / Valamivel mindig — / Valamivel mindig több marad.”

Fonákról

Versét azonban zaklatták utána is. 1920-ban két írá-sáért is a rendőrség elé ci-tálták, a hatalom az egyik-ben vallásgyalázzást, a másik-ban igaztatót vélt felfedezni. Pör azonban nem lett egyik-ügyből sem.

Lettt azonban 1932-ben. Előző esztendőben jelent meg a költő Fonák című ver-se. A versben azt a kérdést teszi fel, hogy vajon a fáradt, fázós, hazaérkező, álmos em-ber gondolt-e már arra „Hogy akkor egyszer az Isten is így Készült lephenni talán / A ködös úrban, / Kiszelvéen a teremtést — / S míg fárad-tan s fájva magáról Ledo-bálta mezeit: néked ember / Csak visszajáról vetette oda / Egész, fonák világát?”

A vers megjelenése után a költő vallásgyalázzás miatt bíróság elé került, történe-ten a hírhedt Töreky-tanács elé. A tárgyalás előtt azonban Mórész Zsigmond tanácsára Töreky a költőt felmentet-te. (Folytatjuk) Bényei József

Jelenet A 3. számú úrbázis című amerikai filmből

ban annál inkább kedvelik. A Hurrikán című amerikai film története a húszas években játszódik a Pago-Pago szigeten. Az amerikai ügyvivő tehetetlenül nézi lánya és egy polinéz néző-főnök kibontakozó szerel-mét. Az események megál-líthatatlanok, ráadásul egy hurrikán szinte teljesen el-tüntet a szigetet. Csupán a fiatal pár marad életben.

macska rejtélyes halála cí-mű olasz vígjátékot Luigi Comencini rendezte.

Cannes-ban a nyáron dí-jat nyert, így minden bi-zyonnyal az egyik nagyon várt magyar filmbemutató — a mozikban már látható — Mephisto, amelyet Szabó István rendezett Klaus Mann azonos című regényéből.

A szkíta, a hun, az avar és a többi pusztai nép em-lékének ajánlja az új éjsz-estés rajz-játékfilmjét Jan-kovics Marcell. A Fehérló-fia magyar népmesék után készült, és a 6 évesnél a 60 évesig minden korosztályhoz szól.

November végén kerül a mozik vetítővásznaira Jan-csó Miklós és Hernádi Gyu-la új filmje: A zarnok szí-ve. „Nagyon sokat olvastam ehhez a filmhez, a dialógu-sokban rengeteg a korabeli idézet, s ha a néző bizonyos allúziókat hall ki belőlük, az nem aktualizálás, hanem a történelem bizonyos — más-más szintű — analó-giáinak a következménye. Szóval minden mondatnak, amit valaki aktualizáló ki-szólásnak vél a filmben, meg tudom mondani a kor-abeli irodalmi lelőhelyét” — nyilatkozta Jancsó a szept-temberi Filmvilágban.

Szilveszteri bemutat a koncert, amelyet Koltay Gá-bor rendezett az Illés együt-tesről, a Fonográfáról, sok-sok muzikával. A film alap-ja a Sportsarnokban meg-rendezett tavaszi koncert volt.

Szita Anna

Mit kínál a MOKÉP a hi-deg, a szél és az eső elől a fűtött mozikba betérő né-zőknek?

Friedrich Dürrenmatt is-mert kisregényéből, a Bíró és a hóhérból készített azo-nos címmel filmet Maximilian Schell. A film 1978-ban a San Sebastian-i film-fesztiválon Ezüst kagyló-dí-jat nyert.

Jesse James híres és hí-rehdt törvényen kívüli ban-dita volt, akinek kezéhez már a polgárháború idején ártatlan emberek vére ta-padt. Róla és bandájáról szól a Jesse James balladá-ja című amerikai western.

Az ideai szovjet filmek fesztiváljának valószínű slágerfilmje lesz a Moszkva nem hisz a könnyeknek, amelyet Vlagyimir Menysov rendezett. A sztori nagyon egyszerű és közismert. Ká-tya beleszeret egy tévéope-ratőrbe, terhes lesz tőle, de a fiú elhagyja, amikor ki-derül a származása. Húsz évvel később Kátya már gyárigazgató, és felbukkan gyermeke apja... A filmet ez évben Oscar-díjjal jut-laszták.

A tudományos-fantaszi-tikus filmek kedvelőinek A 3. számú úrbázis című ame-rikai film ígér jó szórako-zást. Egy távoli úrállomáson fontos munkát végző tudós házaspár munkáját a Föld-ről jött titokzatos vendég zavarja meg. Az idegen ön-álló agytelítettel rendelke-ző robotot kreál, aki rövidesen gazdája fölé nő, rettegésben tartva mindenkit...

A katasztrófilament Ame-rikában már nem, Európá-

A Koncert című filmből

nfő, főnök, főne- főiskola vagy ellentéte: fővezér, Használják még lentésben is: az adag; az órség

ban szóhasadás-unk, hiszen az k a két ejtésvált-ésben is elkülö-ától, és már rit-síthető egyik a y ritka eset a fő-gy fejbe költint, na a főmbe nyo-pom vagy ellen-nyfej vagy az ör-ből áll.

ogy más nyel-alakult hasonló-éség, csak ott a tészt egy eredeti-tészt szó kapta plaszban a capo jelentésű caput de inkább átvitt használják, az ész általánosabb testa, amely a tetelig gömböly-dényt jelentett. Francia chef mai nők”, a „fej” je-téte a latin tes-ténye. A német-i szó a testrésze-amely, akárcsak löje, a huvud, ol head ugyan-indoeurópai szó-k, amelyből a la-a már főleg át-nem használják aaupt szót, mint en: Hauptmann szerint: fő em-rolle (főszerep). állati testrésze-ő használatos, a cupa (csésze) azik, akárcsak a angol cup. A az angolban utóbb említett bbra is csak az tésztükben hasz-

Kálmán Béla

re, aki ha nincs is mellettem, számom-ra a védelmet jelenti.

A fiú a kezét nyújtotta, s megvár-ta, amíg a lány elfogadja, csak aztán válaszolt: — Megícscsak ősi igazság, hogy erő-szakkal senkinek nem lehet a szoknyá-ja alá nyúlni, hát még lefektetni.

— Te se vagy külön a többinél — kiabálta a lány olyan hangosan, hogy a járókelők megálltak. — Az az igaz-ság, hogy a végjátzmák előtti lépések keserítik meg az ember életét, és ha tudni akarod, te is csak egy piszok strici vagy — zokogott hangosan.

— Vond vissza — kiabált most már János is. — Mit? Te hülye — káralt tovább a lány.

— Azt, hogy nem jelentek számod-ra védelmet, meg' hogy olyan vagyok, mint a többi.

— Nem vagy olyan — mondta hirtelen fordulattal, s ráadásul odabújt újra a fiúhoz, mintha mi sem történt volna. — Ígyük ki a békekupát — kuncogott félig sírva, félig nevetve.

— Vége egy okos mondat — köny-velte el János az ajánlatot.

— Az istentől is megvédelek — nyugtázta a tudomásulvételt János.

— Attól a legkönyvebb — csinált egy bohókás pukedlit bent bent a mo-zicsarnokban.

A váróban alig voltak néhányan. Egyesek unatkoztak, mások lézengtek, s a moziutárok fényképet nézegettek. Egy magányos lány csokoládét maj-szolt, egy atlétatermetű fiú meg kóliát ivott, csak úgy üvegből.

— Odanézz — mondta hirtelen Ju-lika, s a kóliás fiú felé villant a te-kintete.

— Mi van vele? — kérdezte János.

— Engem néz — fordított hátat az idegen fiúnak. — Az embert felzabál-ják a nézésükkel.

— Ne félj, nem olvadsz el — vála-szolta csöndesen János —, nem cukor-ból vagy.

— Szemez velem — fordult újra a kóliás felé.

— Vagy úgy! — villant a János te-kintete. — Akkor hát indiai nyitás — indult el a magányos fiú felé, de ab-ban a pillanatban Julika utánaka-pott.

— Csak tréfáltam! — szorította meg a kezét. — Tudni akartam, hogy... — Szóval még véded is — rántotta ki a karját a lány kezéből. — Egy ré-gi pajtika, igaz...?

— Nem ismerem — könyörgött most már a lány.

— Nana, kicsibém — mondta fel-lengzősen János: — Megmondtam, hogy az istentől is megvédelek — odalépett az atlétatermetűhöz. — Gyere ki! — pipiskedett előtte.

— Na, lódulj innen, őcsi — válasz-olta amaz gúnyosan. — Ha begolyóztál, menj el idegyógyászhoz.

Julika hirtelen mellettük termett, s el akarta vonni Jánost az idegentől, de ő durván ellökte magától.

— Nem jössz? — kérdezte János a kóliást.

— Menj a fenébe! — mosolygott egykedvűen a másik, s Julika épp azt gondolta, milyen szerencse, hogy az ismeretlen nem olyan hebrencs, mint az ő fiúja, amikor hirtelen megingott az atléta, s az üveg kiesett a kezéből, az-

tán a gyomrához kapott, s néhány szempillantás múlva elvágódott.

— Mit tettel? — sikoltotta a lány.

— En? — csodálkozott a fiú, s dü-hösen nézte az előcsarnokban vára-kozókat, akik közül többen, a fal mel-lé húzódtak, mások a kijárat felé sza-ladtak, de már nem lehetett kimen-ni, mert valaki bezárta az ajtót. Csak akkor nyitották ki, amikor megérke-zett a rendőrség.

Az egyik orvosi táskás a vérző atlé-tához sietett, egy másik Jánoshoz lé-pett.

— Maga volt? — A fiú bólintott, de hang nem jött ki a száján.

— Miért tette? — Nem tudom! — mondta János, és odanézett az atlétára, akivel az orvos foglalatkosodott, aztán tekintetét a lányra emelte: — Nem tudom — is-mételte meg most már tagoltan, minden-ki számára érthetően —, talán a vég-játzsma, vagy a szerkezet miatt.

— Mit beszél? — kérdezte értetlenül a rendőr.

— Sakkozó! — próbálta Julika men-teni Jánost.

— De az még nem ok! — szólt ke-ményen Jánosra a civil. — Haragosa volt?

— Nem! — válaszolta kábulatából ébredve a fiú.

A rendőr elkérte a Julika személyi-jét és tovább kérdezett: — Ismerte?

— Sose láttam! — mondta a fiú szor-morúan.

— Valami oka csak kellett legyen — s a bekötözött atléta felé intett.

— Nem tudom — válaszolta egészen semleges hangnemből. — Lehet, hogy tényleg a végjátzsma miatt, nyomozó úr, vagy a szerkezet miatt, nem tudom — s érezte, hogy a könnyei is meg-erednek.

Mielőtt betuszkolták volna a kocsi-ba, még egyszer visszanezett a tet-telre. A bámészkok között ott volt Ju-lika is.

— A királynő! — mondta csöndese-n, aztán a kocsiajtó hirtelen becsapó-dott.

— A királynő! — mondta csöndese-n, aztán a kocsiajtó hirtelen becsapó-dott.

— A királynő! — mondta csöndese-n, aztán a kocsiajtó hirtelen becsapó-dott.

— A királynő! — mondta csöndese-n, aztán a kocsiajtó hirtelen becsapó-dott.

KISS TAMÁS:

A BAGOLYVÁR ÉS LAKÓI

3 A DIÁKOK KÖZTÁRSASÁGA

A város jegyzőkönyve már negyven évvel ezelőtt sajátjaként emlegeti a kollégiumot, amelyben „sok az itt tartózkodó tanuló”. A diákok jegyzőkönyvéből pedig kitűnik, hogy a Duna-Tisza közéről, sőt a Dunántúlról is jönnek ide tanulni. Debrecen az egyetlen hely a magyar sikságon, amely török, tatár, kuruc, labanc-dúlások idejében is fennmaradt. Másrészt a város védelmet is nyújtott diákjainak, felmentette őket a katonasorból. Kézen is tanultak falai közt. Egyetlen tanteremben szüvegeten fiú szorongott. A főiskolán mindössze négy professzor, az alsóbb osztályokban kilenc-tíz préceptor (segédtanító) dolgozott. Elképzelhetni, mekkora belső fegyveremre volt itt szükség, hisz egész kis társadalomnak kellett önmagát kormányoznia.

Diákok vétkei

Európában szerte ilyen diákkormányzatban élt rég a protestáns tanulóifjúság. A mi diákjaink Hollandiából, Svájcban, Angliából, de különösen Wittenbergből hozták haza a mintát. Tanulmányútjaikon ők is ilyen szervezetben éltek, amit latin szóval cétusnak, gyűlekezettnek vagy közösségnek hívtak. A cétusban a diákság volt a vezető szerep, a tanárok egészen háttérben voltak. Az ifjúság évenként, titkos szavazással elnököt választott magának az utolsó évesek közül. Ez az „örög diák”, a senior intézte helyettesével, a kontraskribával a kollégium anyagi, erkölcsi és tanulmányi ügyeit. Melléjük választott tizenegy esküdtdiák alkotta az iskola tanácsát és törvényszékét. Professzor ebben csak tanúként foglalt helyet, ítélethozatalban nem vehetett részt. Az elnöki székben a senior ült. Minden hét végén ülészeket fegyelmi ügyekben, s az ítéletet jegyzőkönyvbe vették.

A törvényszéknek nem volt különösen nehéz dolga. A kollégiumnak törvénykönyve volt, amely gondosan mérlegelte a diákság minden lehetséges és elkövetett jogi esetét; büntette, aki a közösség rovására valami módon tágtánc próbált a szűkre mért szabadságon. Például: óráról elmaradt, templomból megszökött, írásbeljét nem készítette el, nappal utcán csavargott, mástól lopott, fával fűtött, kimaradt, borozott, kártyázott, hazudott, verékedett, vért ontott, a közvagyonot megkárosította, az iskola ellen izgatott. Évszázadokon át „gyakorolt” ezer nemét tük-

rózik ezek a paragrafusok a vétkezési formáknak, és a kijáró büntetéseknek a dorgálástól a megvesszőzésen át a kicsapatásig. A kollégiumból való kizárás komor szertartással ment végbe. Mikor a diáktörvényszék az ítéletet kimondta, megszólalt az iskola kisharangja. Ezt egyébként akkor szokták megkondítani, amikor az iskolának halottja van. A kicsapott diákok megfosztották tógájától, és útjára engedték. Ha volt barátja, az elkísérhette a város határáig.

Város diák nélkül?

Az 1657-ben kiadott törvénykönyvnek van egy meglehetősen paragrafusa, amely szerint kicsapással és megvesszőzéssel lakol az „aki az iskolából a városba fegyveres kirohanást intéz”. Vajon előfordult ilyen eset is? Hát előfordult. 1648-ban történt, hogy egy Szokolai nevezetű rektorprofesszor beleszólt a diákkormányzat ügyeibe. A senior rendelkezést semmibe vette, és a városi tanácshoz fordult segítségért. Az esküdtszék a diáksággal együtt a senior mellé állt. A tanács zendülést tartott, s fegyvereket küldött rájuk. A diákság néhány kováspuskával felszerelve kiütötte a betolakodókat, ám a senior a kezükben volt, s a város börtönébe hurcolták. Erre az egész diákság talpra állt, követelte vezetője azonnali kibocsátását. A tanács vonakodására szántiz tógásdiák, példásan kivonult a kollégiumból, s a városkapun át távozva a környező hajdúvárosokban üttöt tanyát. Tartson iskolát a város diákok nélkül, ha tud. A zendülés vége az lett, hogy I. Rákóczi György erdélyi fejedelem teremtett rendet. A tanács hibás lépését elítélte, a diákság vezetőit visszahelyezte. A cétus Szokolai eltávolítását határozta el, mire a fejedelem a rektor fizetését megvonta, és állásából elbocsátotta.

Bizonyára megakad a szemünk az apróbb esetek között a falopás vétken is. Pedig igen gyakori volt; a cétus örökös tűzifa gondokkal küszködött. Ha az erdőre leest a hó, nehéz volt gallyhoz jutni is, könnyebb volt ennél kerítések, cölöpököt dézsmálni. Ilyenkor az volt a jelző: „félre szentség, itt a szükség”. Megesett bizony, hogy a bíró uram kútágasát emelték el ismeretlen kezek, hogy annak tűzénél megsüs-

sék ugyancsak a bíró uram udvarából „kitévedt” libát. A fabeszerezés veszélytelenebb módja volt a „lógatás”. Minden utca végén volt jóságkötő, kerékvető cölöp. Ha neki-dőltek s megreccsent, már korhadott volt az aljuk. Az ilyenekre aztán a markosabbak éjszaka „rávirrasztottak”. Hajnalra vörösen izzott a cétus kályhája.

Minden apró vétkekre volt paragrafus. Sokan ridegnek is tartották az örög skóla fegyelmét. Az is volt. Aki itt jelenen végezte iskolai munkáját, az azért nem kapott dicséretet, hiszen csak a kötelességét teljesítette. A mulasztásért viszont mindig ki-járt a büntetés. De a kollégium kitartott elvei mellett: kemény helytállásra, kötelességtudásra akart nevelni. Ha tehetne, azért szemet is hunyt a törvény rideg betűinek. Szerette az eleven, küzdőképes fiatalokat. Kétféle diáktípust nem szívelt, a lázadót és a csöndben meglapuló munkakerülőt, „aki nem ír, nem olvas, csak pipázik s magának pénzt kotortat össze”. Az ilyeneken néhány figyelmeztetés után túladott. Drága az a hely, amelyen ül vagy alszik, ne foglalja el mások elől. A kollégium az ernyedetlen munka híve volt. Akit hajnali négy órakor ágyban talált az ellenőrdiák, léccével kiebrudalta. Ha az éjjeliőr ásitott, már büntetést kapott.

A levetett tóga

Csoda-e, ha egyikük-másikuk könnyíteni próbált az élet egyhangúságán egy kis borozással? Kocsmezésért nyolcnapi karcer járt, kenyéren és vízen. Ezért a diák került a belső borméréseket. Kedvelt csapszék volt a Ghilányi, a huszárkaszárnya közelében. Ide jártak a zupás örmesterek, akik könnyen belekötöttek a diákokba. Itt tehát verekedni is lehetett. Persze a diákok még este „hátrányban” voltak a részeg hadfiakkal szemben. Ilyenkor a csapláros rendre intette őket. Nem szégyellik magukat a deák urak? Józson verekedni! Egyébként a debreceni diákról az a szóbeszéd járta, hogy ha inni kell, sokat iszik, ha verekedni kell, sokat üt, de ha tanulni kell, sokat tanul.

Nem szabad elhallgatni, hogy néha fényes elmék, érzékeny lelkek estek áldozatul a rideg paragrafusoknak. Különösen a diákkormányzat hanyatlásával a professzor önkénynek. Vaskalapos professzor mindig, mindegy akadt, aki éppen a leg-

tehetségesebb diákok szárnnyait szegte meg. Lázadást szimatolt a szabadságra vágyó fiatal lélek magartartása mögött. Tülbuzgalomból a jelenyfát is meg akarta nyírni. Debreceni diák volt a híres énekeszerző és dalgyűjtő Pálóczi Horváth Adám, a pörös jegyzőkönyvek tele vannak a nevével. A költő Fazekas Mihály sem végezte el a főiskolát, szabadabb levegőre vágyott, távoli országokat látni, ezért felcsapott huszárnak. A túlerékény Arany Jánost, mint Bolond Istókjában megírja, csüggesztette a táposomalom, s pályavégezte előtt színésznek állott. Csokonai Vitéz Mihályt pedig mint sorozatos törvényszegőt egyenesen eltávolították a kollégiumból. Félévvel a pályavégezte előtt.

Különös eset volt ez, sokszor szemére is hányták a kollégiumnak. Pedig volt egy mentesége: korán felismerte nagy tehetségét, és meg is akarta nyerni magának. Preceptországgal bízza meg, kedvezményeket adott a később fekvő, éjszakai poétának. Nem kellett korán kelnie, templomba járnia. S mégis egyre több baja lett a törvényekkel. Sorozatos mulasztásai miatt kitűnt, hogy hadat üzent a vaskalaposoknak. Huszonegy éves volt, nyomták, sértették már a nehezékek, amelyekhez korábban annyit alkalmazkodott, és ledobálta magáról őket. Ez a kivételes szellem, aki évszázadok látott előre, maga szabott törvényt magának. Kicsi volt neki a kollégium.

Egyik professzorával összekülönbözött. A Nagyerdőn botanizáló és pipátó tanítványai társaságában gyűndalt énekelte neki. Ünnepi legációjából nem hazajött, hanem Pestre ment, s a kollégiumnak járó pénzzel nem számolt el idejében. Nagy pör volt ez, hullottak fejére a vádak, mint a jégeső. Közülük egy is elég volt ahhoz, hogy kicsapják. Lemondott préceptor hivataláról, csak hogy békén hagyják. Tógáját önként vetette le, hátha csöndben újtára engedik. De mindez csak olaj volt a tűzre. Pörének tárgyalásán nem jelent meg, távollétében ítékeztek fölötte. Mégpedig olyan formában, hogy a diáktörvényszék bírái között már ott ült a rektor, sőt a sértett professzor is, mint vádló és bíró egy személyben. 1795-ben történt ez, amikor a diákkormányzatnak bealkonyult, az ifjúságnak már alig volt beleszólása saját ügyeibe.

(Folytatjuk a következő vésárnap)

GYEREKEK KÖNYVESPOLCA

Hulladékok lázadása

Gianni Rodari népszerű olasz író, nem ismeretlen a magyar gyerekek körében. Versei, történetei már korábban is napvilágot láttak hazánkban. Most megjelent Zongora Bill és a madárijesztők című könyvében a XX. század városlakóit gúnyolja ki kiméletlenül. Céiba veszi hibáikat: az autómániát, a természet megsüfölését, az izléstelenséget. Konzervvilág című története a Zerbini család esetét beszéli el. A papa, a mama és a gyerekek egy piknik után hazafelé készülődnek a városba. Indulás előtt azonban megszabadulnak a kirándulás alatt összegyűlt hulladékoktól. Az apa sürgeti a személerakást:

„Helyezték el a szépen. Ne egy kupacba valamennyit, ahogy szoktátok. Nézzétek ott azt a bokrot: még egy papírpoharat se tettek alá. Gyorsan-gyorsan, kapja meg minden fa a maga részét. Ne kivételezzünk. A piszkos szalvétákat oda a tölgy alá. Az üres üvegeket a gesztenyefa alá.”

A hulladékok azonban felázadnak, s gazdáik után erednek. A két fiú, Angelo és Piero észreveszik, hogy a

vissza nem váltható sörösüveg egyáltalán nem veszett el, hanem ügyesen trappol az aszfalton, alig néhány centiméternyire a lökhárítótól.

„Nézd, apa! — kiáltanak fel testvériesen a testvérek. — A sörösüveg jön utánunk. Am nincs egyedül, társaságában van egy hűskenzervdoboz és egy öszibarackbefőttes doboz is. Természetesen üresek. És a nagy hengerűrtartalmú szuperautó mögött is, amely ebben a pillanatban előzi meg Zerbiniék szerény kis autóját megvető puffogással, ott ugrádoznak, szökdecselnek és gurulnak, fel-felpattannak és futva görögnek üres tartályfélék, köztük egy Ciro szörpösüveg, három üdítőüveg, két szardíniás-, egy kaviárosdoboz, egy tucaut műanyagtányér s a többi.”

Amikor hazaér a család, meglepődve látják, hogy a hulladékok mindenhová követik őket. Többek között erről szól Gianni Rodari könyve. Az igaz-veig ma történeteket Karsai Lucia fordította és válogatta. A Móra Könyvkiadó gondozásában megjelent művet Kós Péter illusztrálta.

Könyv a könyvről

„Ösregapánk öreg ósajpa szomorúan kuporgott sötét barlangjának szögletében. Fázott. Fűteni kellett volna, de elfelejtette összegyűjteni a tűzét. Bosszankodott. Gyakran előfordult, hogy elfelejtett valamit, és ebből mindig bonyodalom származott. Most is legszivesebben csomót kötött volna a zsebkendőjére, nehogy elaludja a legközelebbi vadászat idejét. Csak hát akkoriban nem használtak zsebkendőt. Leleményes öregapánk nem esett azért kétségbe. Ahogy apjától is látta, hajlékony fahéncsből madzagot sodort, és arra kötött csomót. Aztán — mert sok tennivalója volt — minden feladathoz más formájú csomót készített, nehogy összekeverje a dolgokat. A különféle csomókból csomóírással születtek. Aki kibogozta az egyes csomók jelentését, olvashatta a csomóírást” — olvashatjuk Magyar László művében, a Könyves könyvben.

Később rájöttek: egyszerű Fazekas Valéria

gondolatok rögzítésére sokkal megfelelőbb a rajz. A betűírás pedig még inkább lehetővé tette, hogy amit tudunk a világról, azt megismerhessék az utánunk jövők is. A kézírás azonban lassú volt. Az olvasás elterjedésével a könyvmásolók alig győzték a munkát. Ki kellett találni valamit!

A könyvnyomtatás feltalálójaként a német Gutenberg Jánost tiszteli a tudomány. Gutenberg óta sokat fejlődött, változott a nyomtatás. E hosszú fejlődési folyamattól is látta, hajlékony fahéncsből madzagot sodort, és arra kötött csomót. Aztán — mert sok tennivalója volt — minden feladathoz más formájú csomót készített, nehogy összekeverje a dolgokat. A különféle csomókból csomóírással születtek. Aki kibogozta az egyes csomók jelentését, olvashatta a csomóírást” — olvashatjuk Magyar László művében, a Könyves könyvben.

Később rájöttek: egyszerű Fazekas Valéria

Ne unatkozz! Játssz!

Sokszor hajtogatod ezt a szót — unatkozom — ha egyedül maradsz, de még akkor is, ha társaid kifogytak az új játékokból. Pedig körülötted a sok játéklehetőség, csak nézz körül! Egy kicsit gondolkodj és te találd ki az unaloműző érdekességeket! Segítek neked egy-két tippel.

„BRINGA”-RODEO

A lakóház körül akad egy kis sima — autóktól védett — terület, ezen körben legyen a „bicaj”-versenypálya. Miközben körbe mész, küzdöl le az akadályokat. Például: felállított téglák között (lábletevés nélkül) haladj át! Az győz egy szakaszon, aki a leglassabban kerékpározik keresztül egy vékony deszkapallón. Leállított labdát menet közben rúgja a kapuba! Egyik állványról tegyél át egy vízzel teli poharat a másikra! Két lefektetett deszka között 10 cm-es hézagon kerekessz végig! De dobhatsz menet közben egy felállított bábara karikákat is. Saját elképzeléseddel még készíthetsz egy-két nehezítő akadályt.

CÉLOZNI MINDENKI SZERET:

Nem kell megvárni a telt, amikor hó van, s végre

lehet a hógolyóval céiba dobni. Többféle ügyességet bizonyítható játékok is készíthetsz.

Egy fára függessz fel tornakarikát, vagy valami kör alakú tárgyat! Ezen át kell céiba dobni. Ha nagyobb a karika, ketten álljatok a két oldalára és fejeljétek egymásnak a labdát a karikán keresztül. De ugyanezt megteheted két tollaslabdaütővel is. Ekkor a karikán a tollaslabdát kell folyamatosan átütögetni. Az igazi bajnokok már mozgó célra dobhatnak. A fa ágrára függessz fel egy üres konzervdobozt, és lengess meg előbb pár lépcsőről, majd ha már többször eltaláltad, messzebből is dobhatsz rá. A golyók összegyűrt papírból, összekötözött rongyból legyenek! (Kövel, kemény tárggyal dobni tilos!) Ha megirigyled a vidám parki dobálókat, készíts te is hasonló játékokat! Egy állványra, deszkalapra állíts üres dobozokat! Alulra négyet, rá három, majd kettőt és a tetejére egyet. Az győz, aki három dobásból több dobozt leüt az állványról. Célozókészségedet fejleszti az is, ha a céiba pár műanyag üveget, vagy kuglit állítasz fel, és egy karikával gurítva döntöd le a tárgyakat.

Horváth Mihály

Számtani kirakó

1	10	11	29
		30	
7	25		
6	26	8	
14	15	11	
	9	2	
	24	31	3
	32	23	22
			28
			27
			12
			20
			21
			13
			4
			5

A számtörödékeket rakjátok össze úgy, hogy a szám-sorok összege vízszintesen 132, függőlegesen 66 legyen!

32	23	22	4	22	23	32
24	31	3	3	21	31	24
9	2	10	2	20	27	7
1	10	11	29	28	18	16
17	15	14	5	14	15	17
8	26	6	13	6	26	8
25	7	27	7	27	7	25
16	18	18	18	18	18	16

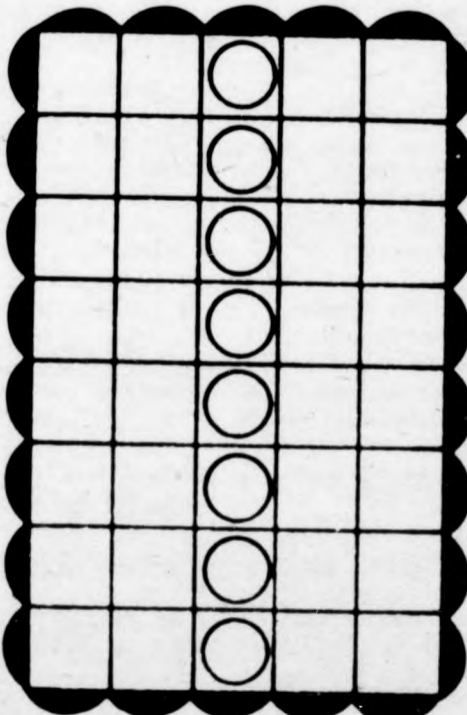
Megfejtés:

Játék a nevekkel

Írjátok be az ábra vízszintes soraiba az alábbi neveket úgy, hogy a bekarikázott négyzetekbe kerülő betűk felülről lefelé olvasva egy magyar költő vezetéknévét adják megfejtésül.

BERTA,
DEZSÓ,
IGNÁC,
IZSAK,
GYULA,
LEHEL,
NOEMI,
RÓZSA,
SIMON.

Megfejtés:
Berszenyi

ESPOLCA

adása

sem váltható sörös-
váltalan nem vezett
nyúgyesen trappol az
alig néhány centi-
re a lökhárítótól.
...
zd, apa! — kiálta-
estvériesen a testvé-
A sörösüveg jön után
nincs egyedül, tár-
n van egy hűsítő-
és egy öszibarack-
doboz is. Természe-
dek. És a nagy hen-
talmú szuperautó
s, amely ebben a pil-
előzi meg Zerbiné
kis autóját megvető
sal, ott ugrádoznak,
elnek és gurulnak,
ittannak és futva gö-
res tartályfélék, köz-
Dro szörpösüveg, há-
ösüveg, két szardi-
y kaviárosdoboz, egy
müanyagtányér s a

hazaér a család,
ve látják, hogy a
ok mindenhová kö-
et. Többek között er-
Gianni Rodari köny-
zig-végig mai törté-
Karsai Lucia fordí-
válogatta. A Móra
adó gondozásában
művet Kós Péter
ta.

vről

ok rögzítésére sok-
előlebb a rajz. A be-
edig még inkább le-
ette, hogy amit tu-
ilágról, azt megis-
az utánunk jövők
írás azonban lassú
olvasás elterjedésé-
könyvmásolók alig
a munkát. Ki kellett
alamit!
vnyomatás felalá-
a német Gutenberg
sztehi a tudomány.
g óta sokat fejlő-
tozott a nyomtatás.
Fejlesztési folyamat-
Magay László Köny-
ve, amely megis-
mai nyomdászati tit-
1981-ben már má-
adását éri meg a
erenc Könyvkiadó
ában. Népszerűsége-
ka: úgy közel ismer-
gyerekekkel, hogy
ebilincseli, szórakoz-
t. A könyvet Rékas-
illusztrálta.

Fazekas Valéria

Játssz!

hógolyóval célba
öbbséget
ató játékot is ké-
...
ra függessz fel tor-
gyat! Ezen át kell
oni. Ha nagyobb a
etten álljatok a két
és fejlejtétek egy-
a labdát a karikán
De ugyanezt meg-
két tollaslabdaütő-
Ekkor a karikán a
át kell folyamato-
getni. Az igazi baj-
nár mozgó célra
A fa ágára függessz
res konzervdobozt,
d meg előbb pár lé-
ajd ha már több-
áltad, messzebből
tsz rá. A golyók
papírból, össze-
ongyól legyenek!
kemény tárgyat
s!) Ha megirigyel-
am parki dobálót,
is hasonló játé-
gy állványra, desz-
állíts üres doboz-
ra négyet, rá hár-
d kettőt és a tete-
t. Az győz, aki há-
ásból több dobozt
állványról. Célzó-
et fejleszti az is,
elba pár müanyag
gy kuglit állítasz
karikával gurítva
a tárgyakat.

Horváth Mihály

Hallottuk valahol

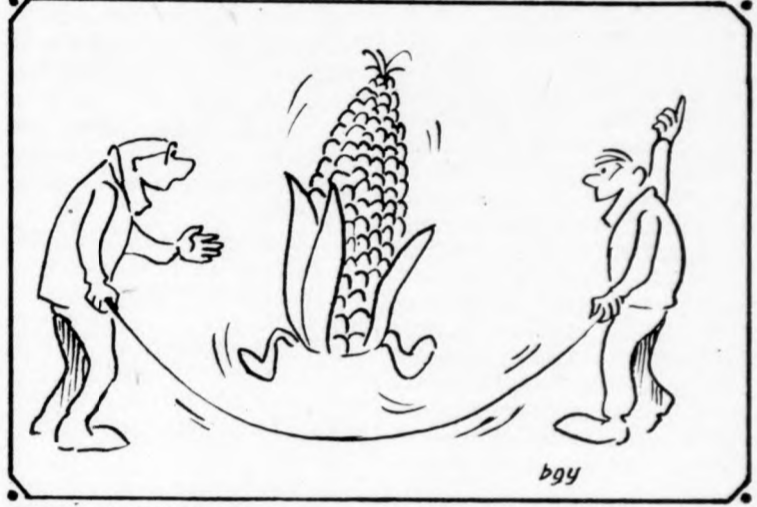
— Találtak valamilyen ujjlenyomatokat?
— kérdezi a nyomozó egy betörés utáni hely-
színi vizsgálaton.
— Nem találtunk... Amihez a krapek
hozzáért, azt mind el is vitte!
...
— Miért nősült négyszer?
— Szeretem a változatosságot... Minden
nőnek más hibái vannak.
...
— Ahhoz képest, hogy először vezet, asz-
szonyom, elég jól megy, csak tessék gyak-
rabban a tükörbe nézni...
— Szívesen néznék, de a tükröm a hátsó
ülésem van a táskámban.
...
— Az a lány, akivel tegnap a kocsmában
láttalak, a lányod volt ugye?
— Igen, de kérlek, meg ne mondd a fele-
ségemnek!
...
— Asszonyom, meg keil röntgeneznem a
férjét...
— Ez teljesen felesleges, doktor úr! En
magának mindent el tudok mondani, keresz-
tül-kasul látok rajta!
...
— Az rendben van, hogy a feleségemé az
utolsó szó, de miért nem az az utolsó szó? —
sóhajt fel egy nős férfi.
...
Egy kis amerikai városka seriffje korábban
állatorvos volt. Egy este megszólal a tele-
fon:
— El tudna hozzánk jönni, James úr?
— Milyen minőségben keresi, mint állat-
orvost, vagy mint seriffet? — kérdezi a seriff
felesége.
— Mind a két minőségében. Ugyanis nem
tudjuk szétválasztani a kutyánk száját, és így
nem tudjuk kiszabadítani a foga közül a be-
törtő lábát... — hangzik a válasz a vonal
másik végéből.
...
— Öregem, az élet olyan, mint a távirat.
Rövid és tele van hibával...
...
— Hol érez fájdalmat?
— A májám fáj doktor úr.
— Kérem, vetkőzzék le.
— Talán nem hisz nekem?
...
— Tudod, hogy Eugént már a börtönbe
juttatta szenvedélye?
— Istenem, istenem, ezek a nők!
— Dehogyan nők! Az autót!
...
— Te is beláthatod, hogy nem tudunk to-
rább együtt élni — mondja Koprik úr a fe-
leségének. — Már évek óta hazudok neked,
és te mindig úgy teszel, mintha elhinnéd!

Fölkerülünk a képernyőre

Hívatott a vezér
helyettese.
— Kérlek szépen
— kezdte a mondo-
káját, miközben egy
óriási fotelba beas-
tam magam —, a saj-
tó nagyon érdeklődik
vállalatunk, az Egye-
sült Taplóművek ter-
mékváltása iránt. El-
sősorban a mélyhű-
tött tőpörtüporra ki-
váncsiak, mondván,
hosszú évekig a gaz-
daságatlan taplógyár-
tás zsákutóját jár-
tuk, s íme, néhány
hónap alatt egy zse-
niális ötlet birtoká-
ban a mélyhűtött tő-
pörtüporral betör-
tünk a hazai és a kül-
földi piacokra. Tele-
fonált az egyik gaz-
daságpolitikai tévé-
műsor szerkesztője,
riportot szeretnének
készíteni rólunk, te-
hát fölkerülünk a
képernyőre. A vezér-
igazgató elvtársral
úgy gondoltuk, hogy
neked, a mélyhűtött
tőpörtüpor felalá-
lójának ott a helyed
a kamerák előtt.
Egy ilyen tévényil-
latkozatot, riportot
nem szabad elkap-
kodni, így hát előké-
szítő bizottság ala-
kult, s az új testület
a vezér helyettesének
irányításával minde-
neki kijelölte a
nyilatkozókat, a ri-
portban szereplő szem-
élyeket, munkahely-
eket. Az első variá-
ció szerint a riport a
taplóraktárban kez-
dődik, a polcokon el-
fekvő készletek kö-
zött, majd gyors kép-
váltással a kamera a
mélyhűtött tőpörtü-
port gépkocsira rakó
munkások sürgő-for-
gó sokaságát mutat-
ja. Itt kell nekem el-
mondani, hogy hosz-
szú kísérletek során
hogyan találtam rá a
tőpörtüpor titkára.
Szót kap még Sopo-
nyai Benő, a labora-
tórium vezetője és
Pálkás Gellért bá-
csi, a kísérleti üzem
igazgatója.
Gellért apóról tud-
ni kell, hogy reggel-
től estig folyton égő
szivar lóg a szájában,
az ötvenes években
vásárolt, zsírfontos,
szivarhamus öltönyét
állítólag még éjsza-
kára sem veti le, a
környékbeli gyere-
kektől e gáláns meg-
jelenéséért. Piszkos
Fred, a kapitány ti-
tulust kapta. Mivel
nem lehetett rábe-
szélni, hogy a tévések
tisztelőre új öltönyt
vegyen magára, s ár-
ra a néhány percre,
amíg a kamerák előtt
beszél, vegye ki szá-
jából a szivart, a bi-
zottság Gellért apót
törölte a nyilatkozók
listájáról. A második
verzió szerint Lan-
csalicsné, a tőpörtü-
port csomagoló brig-
ád vezetője szerepel
majd helyette.
A harmadik variá-
cióban Soponyai la-
borvezető is kiesett,
bejött viszont Bran-
nyák Béla szakszer-
vezeti bizalmi, aki a
tőpörtüpor és az
üzemi demokrácia
kapcsolatáról mond
majd néhány szót.
Megváltozott a szín-
hely is: a taplókész-
leteket rejtő raktár-
ban nem lesz forgatás,
ellenben bemuta-
tatják totálképpel az
új üzemi könyvtárat,
ahol a dolgozók ép-
pen a tőpörtügyár-
tás szakkönyveit for-
gatják.
A következő alter-
natíva szerint én
majd csak a stúdió-
ban, a kerekasztalnál
nyilatkozom, amikor
a gyárról szóló fil-
met levetítik. Várha-
tó, hogy a riportert
szakmai kérdéseket
is feltesz, ezért táp-
lálkozástudományi
problémákat kezd-
tem kutatni. Szocio-
lógiai felmérések,
szakcikkek alapján
elemző tanulmányt
készítettem arról,
hogy napjainkban a
nehezen emészthető,
túl zsíros ételek fo-
gyasztása hogyan be-
folyásolja az ötven
éves felüli férfiak,
nők szexuális életét,
házassági szokásait, s
a könnyű tőpörtü-
por mennyivel hasz-
nosabb ajzószert, mint
a ginzeng-gyökér és a
zellerkrémleves.
A következő variá-
ciókban többek kö-
zött szóhoz jutott
még a munkaerő-
hiány okait elemző
személyzetis, a tech-
nológiai szabályokat
ismertető főmérnök,
egy rakodómunkás,
egy gyesen levő kis-
mama, Szaplonczai
Géza, az ellátási osz-
tály vezetője, vala-
mint Tóvizi Kornél
piackutató. Ez utóbbi
lelkére kötötték, ha
beszél a szocialista és
a kapitalista világ-
piac harcáról, gazda-
sági rendszerünk fő-
lényéről, a különböző
kapitalista világban-
kóktól felvett pénz-
kölcsonókat egy szó-
val se említse, mert
abból a vállalat egy
centet sem lát. Úgy
volt, hogy Gölöncser
Malvm reklámfőnök
is kamera elé kerül,
de az ő nevét a vezér
kihúzta a listáról, mi-
vel nem szereti a tor-
zonborz hajú, far-
merban járó művész-
lelkeket, ápolatlan
csólakó, csavargó
hippit lát bennük.
Az utolsó variáció
végképp leegyszerű-
sítette az elképzelé-
seket. Ezek szerint
miközben a kamerák
a tőpörtüport gyártó
üzemrészlet mutatták,
fehér köpenyben a
vezérigazgató minde-
nt elmond, amit az
új termékről tudni
kell, és kész.
...
Láttam a riportot.
Ahhoz képest, hogy
a vezér eredeti szak-
mája kéményseprő
és halbiológus, elég
értelmesen beszélt
arról, hogyan növek-
szik a profitráta
egy iparágakban
értéktárolás árak
feltételezése mellett,
a bővített tőkés újra-
termelés viszonyai
között. Azt mondják,
a mélyhűtött tőpör-
tüpor gyártását is
képmagnóra vették,
azonban a szerkesztő
kivágta a műsorra
került anyagból. Állí-
tótól gyerekkora óta
tisztá szívóbol utálja a
tőpörtüport.
Kiss György Mihály

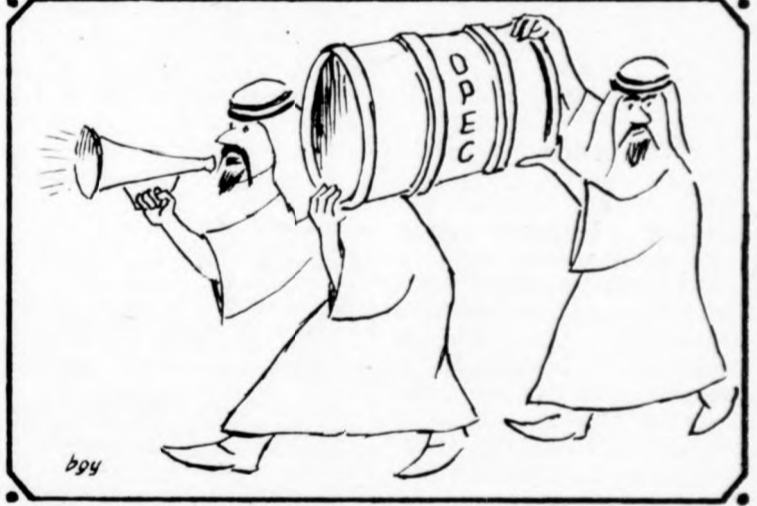
Kétségteljes

Pattogatott kukorica

Fogyókúrához

Étolajat tessék!

Londonban bemutatták a háforuhadvivat újdonságait (MTI külföldi képszolgálat)

Nagyon szépen búcsúztat-
ták a nyugdíjba vonuló kol-
legát. Az osztályvezető besze-
det mondott a tiszteletére,
evészköz-készletet kapott
ajándékba; a dobozra ezt ír-
ták: „A mi drága Szpiridon
Apollonovics Kiskónknak,
nyugdíjba vonulása alkalmá-
ból”.
Válaszbeszédében az ünne-
pelt célzott rá, hogy szívesen
maradna a baráti kollektívá-
ban, ám a kollektiva tagjai
eleresztették a célzást a fül-
lök mellett.
Egyhangúan peregetek a
nyugdíjas napok. Szpiridon
Apollonovics egyszerű
egészségnek örvendett; az ét-
vágya kitűnő volt, az álma
mély; egyszóval unalmas volt
orvoshoz járni. Külni a
parkba — hát bizony ebben
sincs valami nagy öröm. A
lakás meg üres. A felesége
harminc éve világgá ment
előle. A gyerekei nagyrájkán
írnak. Még a macskája is át-
települt a padlásra. Egyszó-
val nem volt kinek utasításo-
kat adni. Egyik fiatalabb
szomszédjának próbált „le-
kérre beszélni”, akinek piz-
kos volt a lábtörölője, de amit
válaszul kapott, azt nem rak-
hatta ki az ablakba. Ajánlot-
tak neki különböző, ahogy
mondani szokás — sorállo-
mánnyal járó munkát, de
nem, ő irányítani akart.

EDUARD MEDVEDKIN:

Szoba kiadó...

Végül aztán unalmában
úgy határozott, hogy albérlőt
vesz a lakásba.
Hajdani munkahelyén gé-
peteltett egy tucat hirdetés,
és kirajszogozta őket a busz-
megállóknak. És a jelentke-
zők nem is vártak maguk-
ra. Még aznap este beállított
egy sovány, elkinzött arcú,
kopott bársony nadrágot vise-
lő egyetemista. Nem sok jót
ígért az ilyen lakó. „Biztos
majd egész éjjel szipogni fog
ez itt nekem” — gondolta
Szpiridon Apollonovics, de
beszélni udvariasan beszélt,
általánosságokban fogalma-
zott.
Az egyetemista után egy
mérnök jelentkezett, aztán
egy könyvelő, ekszkavátor-
kezelő, aztán...
Kisko mindegyikükkel el-
beszélgetett, úrlapot töltetett
ki, kérvényt íratott velük.
Kérte, hogy telefonáljanak,
érdeklődjenek, addig ő majd
egyeztet, iktat...
Most már túlszűfoltak vol-
tak a napjai, semmiben sem
különböztek a régi munkás
hétköznapoktól. A kiadó szo-

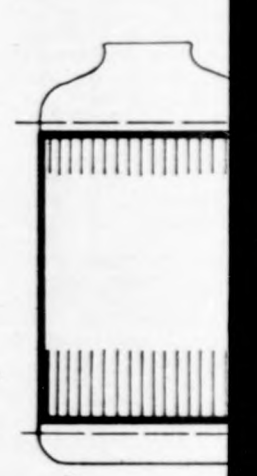
Kérem a munkakönyvét!
Hogyhogy miért! Csak tud-
nom kell, hogy kit engedek a
lakásomba; holmi csavargót-e
vagy egy kiváló dolgozót?
Hozzon jellemzést a munka-
helyéről, két vagy három
ajánlólevelet, és írja alá a
kötelezvényt, ahon ni, ott van
az asztalon: nem tarthat ku-
tyát, nem horkolhat, nem do-
hányozhat, nem trappolhat,
nem szemtelhet, nem nyög-
het, nem használhat rezstót...
— Halló — veszi fel a tele-
font — Szmirnov? Az iktatá-
si számot mondja! Nyolchar-
minché? E-egen. A szemész-
től hozzon leletet. Van, van,
persze hogy van, de az régi,
érvényét veszítette...
Csak késő este áll fel a mi
emberünk az asztaltól. Ilyen-
kor kiteszi ajtajára a „Zár-
va” táblát. Átmeleg a másik
szobába, bekapcsolja a televí-
ziót, s teát szűrőszőbe üres
szemmel a képernyőre me-
red.
— Ilyen hajtás mellett meg
annak is örül az ember, ha
kifújhatja magát — gondolja
magában, ahogy elárad benne
a jól végzett munka okozta
fáradtság —, de ezek még azt
is elvárnák tőlem, hogy ide-
vegyem őket albérlőnek!
(Fordította:
Bratka László)

A télikabát az... darabokhoz viszo... kámban cserélőd... meglehetősen k... legtöbb nő általá... a legjobb esetben... ként vesz új tél... természetesen a s... hamarabb „el... anyagból készült... van szó, az írha... szörme kabátok... szabb ideig visel... szor nem azért... kabát vásárlására... leg „kiment a div... nem azért, mer... vagy megkopott... azonban, hogy a... és jó anyagból ké... lyenként megkop... sajátjuk eladni... ni, és némi va... alakítását meg v... ne. Az itt látha... olyan modelleke... be, amelyek nem... nak szólnak, ak... szeretnének egy... hanem azoknak... kabátjukat szeret... ni.

1. Enyhén kar... hajtott galléros... kabátot újszerűvé

A révidülő... vós, szeptember... a természetben... elmulást, a beza... október végi nap... minden család e... letegy a kegye... szerettei sírjára... megletnek hűv... hófehér krizanté... gyorsan alkonny... megletnek apró... kel. Az életet, a... idéző lángokat... nehéz megtartani... fénynek elég egy... is, pedig a novem... nyat sokszor es... erősebb szélet so... közé.

Több éve has... igen jól bevált... gyűjtő a narar... romsárga „kádf... por műanyag fla... alsó, felső szélr... ső sima felület... olloval átszűröm... vágom. A megm... anyag gyűrűt, é... készű körömlöv... vábblépéssel, sz... szolgáló mé... pontos vonalába... gom. Ezek az e... hengerek kerül... mécses köré. I... mert a műanyag... a mécses pontos... re tegyük, ha sz... kőlapra helyezz... apró rögöt, kőda... junk a mécsessz...

SZABADIDŐ * SZABADIDŐ * SZABADIDŐ

AZ ORVOS TANÁCSA

Őszi mezőgazdasági munkák egészségvédelme

Valóban sok veszélyt jelenthet a dolgozókra a mezőgazdasági munka, ha megfelelően nem védekeznek az egészségvédelemről. Ezért fontos feladat ennek biztosítása és az érre irányuló figyelem felhívása.

A mezőgazdasági területeken is bevezetésre kerültek a legkorszerűbb módszerek. A gépesítés, kemizálás jelentős mértékben csökkentette ugyan a nehéz fizikai munkát, viszont a munkavégzés során több olyan hatás keletkezett, amely bizonyos körülmények között egészségkárosodást okozhat.

A megelőzésnek igen sok, kipróbált eszköze és módszere van, azokat ismerni és alkalmazni kell.

A dolgozók egészségvédelme érdekében a legfontosabb a balesetek megelőzése, a munkavédelmi szabályok pontos betartásával! A balesetek kivül vannak olyan ártalmak is, melyek hosszabb ideig hatva okoznak egészségkárosodást.

A mai korszerű gépek zajszintje általában a megengedhető érték alatt van, azonban nem megfelelő karbantartás, üzemeltetés esetében a zaj növekszik. Minél hosszabb a zajos környezetben végzett napi munka, s minél erősebb a zaj, annál hamarabb fejlődnek ki a káros következmények (halláscsökkenés, sükettség).

A munkájukat szabadban végzők ki vannak téve az időjárás hatásainak. Hűdés időben helyi lehűlés és általában hűléses betegségek, ízületi bántalmak fordulhatnak elő. Szükséges az időjárásnak megfelelő ruházat viselése (réteges öltözködés, nedves időben esőkabát és vízálló lábbeli). Rendkívül fontos a munka utáni alapos tisztálkodás mellett a naponkénti lefürdés és tiszta ruha, elsősorban az alsóneműk rendszeres váltása, gyakori mosása.

A gépekkel csak az oda beosztott szakemberek dolgozhatnak. A munkát mindig felügyelgetten kell végezni, hogy magunk vagy munkatársunk egészsége, testi épisége ne károsodjon.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A szennyeződést okozó munkához munka, illetve védőruhákat és felszereléseket kell használni. Gondoskodni kell a munkaruhák tisztán tartásáról is, mert pl. a géplajjal átitatott ruhanemű csúnya bőrbetegségek okozója lehet. A gumicsizma viselése különösen elősegíti a láb- és a csípőgombódot, mivel nem szellőzik, a láb beizzad. Felpuhul a bőr, és ott könnyen megtelepsznek a gombák. Ezért fontos a láb- és a csípőgomba megelőzése, a higiénia, a gumi- és a bőrcsiszítás, a szűz tartása, szárazra törölése, hirtörporozása, szellőztetése, a gumicsizma kiszáritása és gombaölő hirtörporral való kezelése használat után. Egészségügyi szempontból igen lényeges a napi étkezések mennyiség szerinti és időbeli megfelelő elosztása. A komplett reggelik fogyasztására kell törekedni. A munkakezdés előtti tartalmas reggeli előnyös a munkavégzésre. Fontos a déli meleg étel biztosítása.

Végezetül meg kell említeni, hogy a mezőgazdasági üzem balesetek csökkentésének egyik hatásos módja a dolgozók balesetelhárítási ismeretanyagának állandó növelése, a megelőzési rendszerbályaik ismerete és a helyes egészségvédelmi szemlélet elsajátítása, betartása és betartatása.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

ben a zaj növekszik. Minél hosszabb a zajos környezetben végzett napi munka, s minél erősebb a zaj, annál hamarabb fejlődnek ki a káros következmények (halláscsökkenés, sükettség).

A mezőgazdasági területeken is bevezetésre kerültek a legkorszerűbb módszerek. A gépesítés, kemizálás jelentős mértékben csökkentette ugyan a nehéz fizikai munkát, viszont a munkavégzés során több olyan hatás keletkezett, amely bizonyos körülmények között egészségkárosodást okozhat.

A megelőzésnek igen sok, kipróbált eszköze és módszere van, azokat ismerni és alkalmazni kell.

A dolgozók egészségvédelme érdekében a legfontosabb a balesetek megelőzése, a munkavédelmi szabályok pontos betartásával! A balesetek kivül vannak olyan ártalmak is, melyek hosszabb ideig hatva okoznak egészségkárosodást.

A mai korszerű gépek zajszintje általában a megengedhető érték alatt van, azonban nem megfelelő karbantartás, üzemeltetés esetében a zaj növekszik. Minél hosszabb a zajos környezetben végzett napi munka, s minél erősebb a zaj, annál hamarabb fejlődnek ki a káros következmények (halláscsökkenés, sükettség).

A munkájukat szabadban végzők ki vannak téve az időjárás hatásainak. Hűdés időben helyi lehűlés és általában hűléses betegségek, ízületi bántalmak fordulhatnak elő. Szükséges az időjárásnak megfelelő ruházat viselése (réteges öltözködés, nedves időben esőkabát és vízálló lábbeli). Rendkívül fontos a munka utáni alapos tisztálkodás mellett a naponkénti lefürdés és tiszta ruha, elsősorban az alsóneműk rendszeres váltása, gyakori mosása.

A gépekkel csak az oda beosztott szakemberek dolgozhatnak. A munkát mindig felügyelgetten kell végezni, hogy magunk vagy munkatársunk egészsége, testi épisége ne károsodjon.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A szennyeződést okozó munkához munka, illetve védőruhákat és felszereléseket kell használni. Gondoskodni kell a munkaruhák tisztán tartásáról is, mert pl. a géplajjal átitatott ruhanemű csúnya bőrbetegségek okozója lehet. A gumicsizma viselése különösen elősegíti a láb- és a csípőgombódot, mivel nem szellőzik, a láb beizzad. Felpuhul a bőr, és ott könnyen megtelepsznek a gombák. Ezért fontos a láb- és a csípőgomba megelőzése, a higiénia, a gumi- és a bőrcsiszítás, a szűz tartása, szárazra törölése, hirtörporozása, szellőztetése, a gumicsizma kiszáritása és gombaölő hirtörporral való kezelése használat után. Egészségügyi szempontból igen lényeges a napi étkezések mennyiség szerinti és időbeli megfelelő elosztása. A komplett reggelik fogyasztására kell törekedni. A munkakezdés előtti tartalmas reggeli előnyös a munkavégzésre. Fontos a déli meleg étel biztosítása.

Végezetül meg kell említeni, hogy a mezőgazdasági üzem balesetek csökkentésének egyik hatásos módja a dolgozók balesetelhárítási ismeretanyagának állandó növelése, a megelőzési rendszerbályaik ismerete és a helyes egészségvédelmi szemlélet elsajátítása, betartása és betartatása.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

A munkaidő előtt és alatt fogyasztott alkohol is komoly mértékben fokozza a balesetveszélyt.

Akikről nem neveztek el Debrecenben

Pesti

A Kishegyesi és a Böszörményi utat összekötő Pesti utca nevét valószínűleg arról a Pesti nevű családról kapta, melynek tagjai: Máté, Mihály és András a debreceni ötvöscéh tagjai voltak, s művészi alkotásaikkal szolgáltak rá a megtiszteltetésre.

A debreceni ötvöscéhről, annak életéről, munkásságáról, mestereiről a vonatkozó forrásanyag hiányossága miatt keveset tudunk. Debrecen város tanácsulési jegyzőkönyveiben őrzött adatok alapján írta meg Zoltai Lajos 1937-ben Ötvösök és ötvösművek Debrecenben című munkáját. Zoltai művében az ötvösmesterek sorában találjuk a Pesti család három tagját is. Az ötvöscéh szabályzatát 1598—1600-ban Báthori Zsigmond erdélyi fejedelem (1586—1598), illetve Rudolf császár (1576—1608) erősítette meg. A hajdan virágzó, szesz-földön híres debreceni ötvösség emlékeiből ma már nagyon keveset tudunk felmutatni. A 16. századi debreceni ötvösségre csak a halapí és a boldogfalvi pohár (Déry Múzeum) s néhány céh pecsétnyomója emlékeztet.

Debrecenben az ötvösség az 1630-as évektől lendült fel. Ez a fellendülés nemcsak mennyiségi növekedést jelentett, hanem a színvonal művészi fokra való emelkedését is. Gondoljunk itt arra a két aranyozott ezüst, nagyméretű urvacorakannára, melyet Zólyomi Dávid (mintegy az erdélyi hadak városba való bezárásával járt kellemenségek ellensúlyozására) a debreceni református egyháznak adományozott (Szegedi Ötvös Márton remeke). Ötvöseink munkájának többségét a művészi forma, fantáziadús ornamentika, a legaprólékosabb megmunkálás jellemzi, s legnagyobb teljesítményük az urvacorakanna-sorozat volt.

A Pesti család ötvei között Máté volt a legidősebb, aki házat vett 1642-ben a Péterfiában (a lebontott Kálvini tér 5. sz. ház területén), melyben haláláig lakott (?1683—1686 között). 1648-tól szenátori és esküdt bírói tisztséget is viselt. Pesti Mihályról csak a péterfiái adókönyvben található adat 1672-ből. Lehetőség, hogy előbb Mátéval lakott együtt, s később költözött a Csapó utcára (1680—90). Pesti Máté máig is fennmaradt munkája egy oslotpáncs talpas pohár (1677), mely a sárrétudvari ref. egyház tulajdona, s Bucsei György ajándéka. Pesti Mihálynak 50 cm magas kannáját Fazekas Péter és Orbódi Erzsébet ajándékozta a debreceni Kistemplomnak 1684-ben.

Pesti András életrajzát sem tudjuk összeállítani, az 1699-es adókönyvben Csapó utcai lakosként van feltüntetve. A 17. századi mezővárosok iparművészetének legkiválóbb ismerője: B. Bobrovsky Ida értékelése szerint Pesti András „joggal tartható a 17—18. századforduló legkitűnőbb debreceni ötvösmesterének”. Bizonyítható az a megállapítás azzal az 1703-ban készített hatalmas oslotpáncs kannával, mely „hallatlanul biztos kezű és izlésű mesternek mutatja Pesti Andrást”. A kannát Dikó Péter és Borbély Judit megrendelésére készült, akik ezt a debreceni Nagytemplomnak ajándékozták. „A debreceni ref. egyház legünneplényesebb hatású felszerelési tárgya ez”, melyben a mester „egy monumentálisabb kannafarmát hozott közös nevezőre a reneszánsz oslotpáncs motívummal”. Fennmaradt Pesti Andrásnak 3 céhpohár is. Az 1696-ban készült mészaróscéh-pohár a Kollégiumban található. Feltehetőleg, hogy a PA jegy alapján a Vigkedvűné Thuri Kata kannájának is (?1679) Pesti András a mestere.

Dr. Nyakas László

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

Magyar Bélyegek Árjegyzéke 1982

Bővebb a tartalma, pontosabban az adatok, és mégis változatlanul 69 forint az Árjegyzék új kiadása. November 6-án kezdődik árusítani ezt a szakkönyvet, amelynek borítóját a Bartók blokk díszíti. Arai jobban követik a hazai gyűjtők érdekeit, mint korábban bármikor. Ismét jelentős mértékben emelkedtek a két világháború közötti kis példányszámú kiadások, csak az ábrát vagy a feliratot hibásan készített el. Nemrégiben

valyinál magasabban. A külföldi katalógusokat tekintve azonban a hazai árak mindenütt, így az Árjegyzékben is alacsonyak. A 200 oldal terjedelmű és a tavalyihoz hasonló, színes kivevítő könyv csak 38 ezer példányban lát napvilágot. Bizonyára feltűnő kell majd a hátsó borító, ahol puskás méhecske fordul el a vadállatoktól. Így jelképezik a szelvé lelkű filatelistát, aki életét a méhekhez hasonlóan a gyűjtésnek szenteli.

Hiba a bélyegen

A filatelisták lelkesen kutatják a bélyegeket, hátha a szokásostól eltérő példányra lelnek. A Magyar Posta kiadványain ritkán fordul elő nyomási hiba, de az ábrát vagy a feliratot hibásan készített el. Nemrégiben

Svájcban szisszentek fel a gyűjtők, mert a rokkantak éve bélyegénél hibás feliratot készítenek. A helyes szöveg: „Anno 1982” az ábrán bélyegen annak, de l' olvasható. Az idén megjelent hazai Zepelin I. forintosán a világ körül szavakat tévesen egybe írták. Ilyen hibák miatt a posták természetesen nem vonják ki a forgalomból bélyegeket, és mivel valamennyi példány azonos, ezek értékétől nem bírunk.

Hírek

A Magyar Posta — a legújabb tájékoztatás szerint — november 12-én bocsátja ki a Nemzetiségi néptáncok elnevezésű kislevél.

A 60 évvel ezelőtti Nobel-díjjal kitüntetett svéd posta bélyegen is bemutatja. Ezúttal Albert Einstein, Anatole France, Frederick Soddy képmása jelenik meg az új sorozaton.

Az Egyesült Államok gyűjtőit a világ összes bélyegét ismertető, négykötetes Scott katalógus irányítja. Az 1982. évi kiadás III. kötete értékeli a magyar bélyegeket. Sorozatának és blokkjának ára általában lényegesen magasabb a tavalyinál.

A bolgár állam megalakulása 1300. évfordulója alkalmából a szövetség székházában október 20-án kiállítás nyílt.

Ovatosságra és a mérgek kivétel felismerésére tanítja a lakosságát Thaiföld új sorozata.

Angliában 5—16 éves fiatalok készítették el a karácsonyi bélyegeket terrvrajzát.

AUTÓSOK-MOTOROSOK

Autóvezetés másnaposan

A reggeli órákban bekövetkező közúti közlekedési balesetek jelentős része egy vezetéskor nevezhető tévedésre vezethető vissza: az autós abban a hisztériában ul a volán mögé, hogy az előző este elfogyasztott alkohol káros hatása akár rövid ideig tartó alvás után is teljesen megszűnik. Pedig erről szó sincs, az alkohol ugyanis csak lassanként tűnik el a szervezetből. Tudományos kutatásokkal bizonyították, hogy az emberi test óránként átlagosan 0,1—0,15 ezrelék véralkoholt „épít le”. Ha az autós egy kiadós ivászat után taxival megy haza, helyesen teszi. Am ha ezt követően — néhány órai alvás után — kocsijával indul munkába, akkor már rosszul cselekszik. Hiszen számolnia kellene ilyenkor azzal, hogy szervezetében még mindig hat az este (éjszaka) elfogyasztott alkohol maradványa; s e maradék által meggyűlhet az autósnak a törvénnyel a baja.

Könnyen kiszámítható, hogy amennyiben lefekvéskor például 2 ezrelék volt az autós véralkoholszintje, úgy annak leépítése kb. 24 órát igényel. Am hiba lenne csupán az ezrelékszámítás alapján döntene a gépkocsivezetőnek. Az alkoholnak ugyanis utóhatása is van, amely alatt nemcsak a „másnaposság” kell érteni — ami a volánnál a pszichofizikai teljesítményt csökkenti —, hanem a lappangó alváshiányt (alváskényszert) is. Egy italozással eltöltött éjszakát követő 15—20 óra múlva is a reakció-, a koordináló- és a koncentrációképesség jelentős csökkenését, valamint a kifáradásra való erős hajlamot állapították meg a tudósok. Ebben az a legveszélyesebb, hogy az érintett autós a teljesítmény csökkenését szinte nem is észleli, sőt egy jóízú, felüdítő alvás után hamis biztonságú-

datban ringatja magát. Az „alkoholtartalomból” éjszakai utóhatásait általában albecsülik az emberek, mert csupán az elfogyasztott alkohol mennyiségét veszik figyelembe.

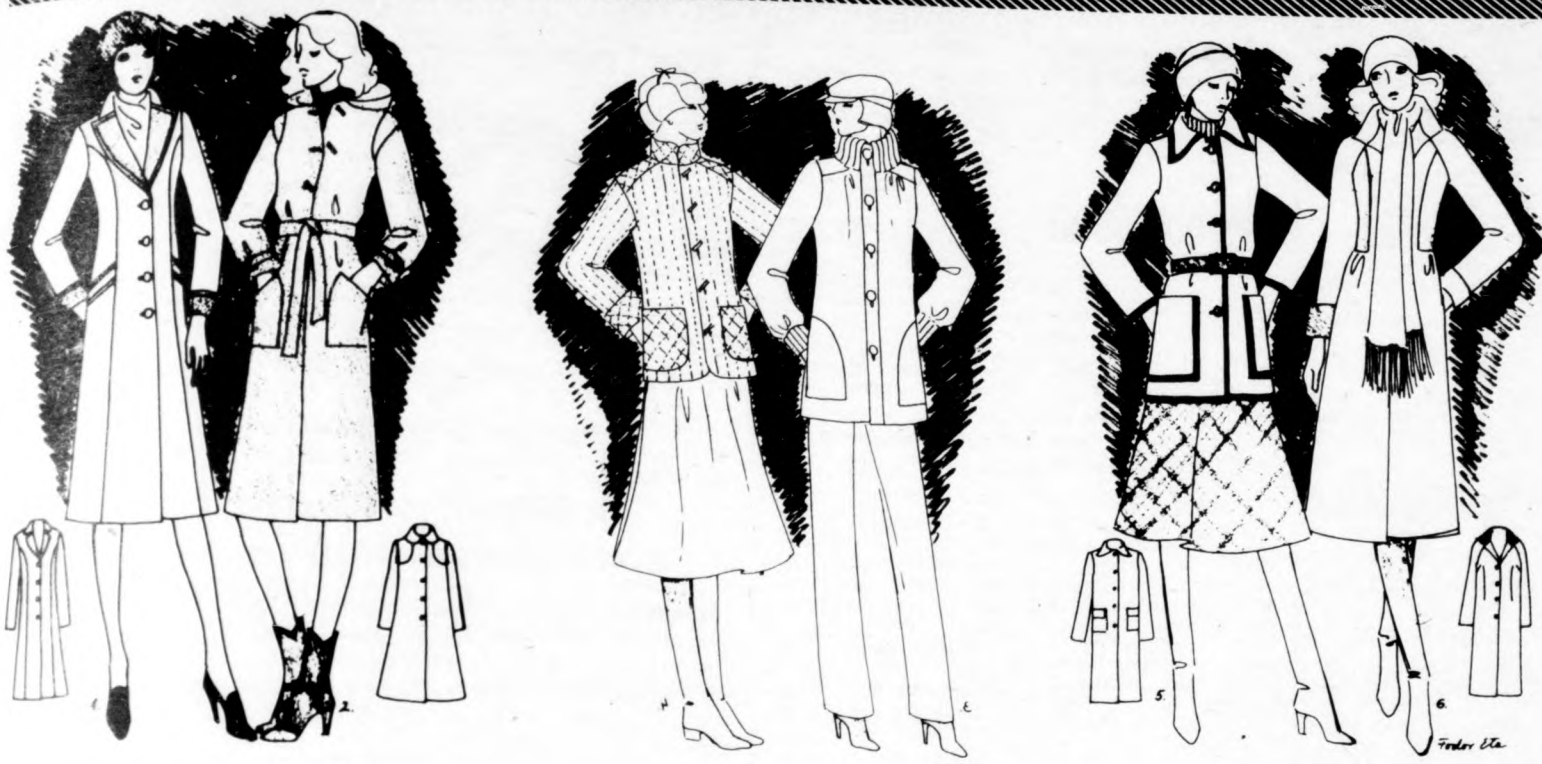
A közhiedelemben az él, hogy az ember fiatalabb korában nyugodtan mulatozhat, a fiatalabb szervezet az alkoholt jobban elviseli, és másnap sokkal „fittebb”, pihentebb, mint az éltelbess nemzedék tagjai. Ez téves felfogás, amit ma már tudományos alapon cáfolnak. Kifejlesztettek egy „energoteszt” nevű műszert, s annak segítségével megállapították, hogy a fiatalok esetében az alkoholfogyasztás következtében előálló teljesítménycsökkenés sokkal erőteljesebb, mint az idősebbeknél!

Az olyan autósvezetők ellen fogantatott eljárások, akiknek a vérében a legcsekélyebb mennyiségű alkohol is kimutatható, az elmúlt egy-két évben — nemcsak hazánkban, hanem általában világszerte — jelentősen megszaporodtak. Ha a véralkoholszint 0,8 ezrelék alatt van, az ittas vezető nem a bíróság, hanem a rendőrhatalóság vonja felelősségre, mert ez általában még nem számít közlekedési bűncselekménynek, csak szabálysértésnek. Am a vezetői engedélyt — rövidebb-hosszabb időre — ilyen esetben is bevonhatják (a jogosítvány bevonása a hivatásos gépjárművezetőknel különösen súlyos büntetés, hiszen foglalkozásuk gyakorlásától tiltja el őket).

Mindezeket előrebecsülve csak egy józan tanácsot adhatunk: aki zúgó fejjel, lappangó alkoholezrelékekkel a vérében ebred, semmiképpen se üljön a volán mögé!

B. I.

OTTHON - CSALÁD - OTTHON

A TÉLIKABÁT

A télikabát az egyéb ruhadarabokhoz viszonyítva ritkábban cserélődik. Hiszen meglehetősen költséges. A legtöbb nő általában 4-5, de a legjobb esetben is 3 évenként vesz új télikabátot. Itt természetesen a szövet-, vagy hamarabb „elhasználódó” anyagból készült kabátokról van szó, az írha vagy más szörme kabátok jóval hosszabb ideig viselhetők. Sokszor nem azért kerül sor új kabát vásárlására, mert esetleg „kiment a divatból”, hanem azért, mert megújult vagy megkopott. Előfordulhat azonban, hogy a megszerített és jó anyagból készült, de helyenként megkopott kabátot sajnáljuk eladni vagy kidobni, és némi változtatással, alakítással még viselni lehet. Az itt látható rajzokon olyan modelleket mutatunk be, amelyek nemcsak azoknak szólnak, akik varratni szeretnének egy új kabátot, hanem azoknak is, akik régi kabátjukat szeretnék felújítani.

1. Enyhén karcsúsított, kihajtott galléros, sima vonalú kabátot újszerűvé tehet, ha a gallér formáját megváltoztatjuk. Az előző keskenyebb gallért szélesebb, ivelt formájú váltja fel. A gallért és a visszahajtott kézelőt azonos minőségű, de sötétebb színű anyag, vagy kordbársony díszíti. Az előző gallérból tehetünk a kabátára a rajzon látható módon hamis zseppatnit.

2. Megunt, nagyon bő vonalú kabátból — amelyet beállított külön teiltrész egészíti ki — teljesen új kabát alakítható. A bőséget kivéve egyenes vonalú lesz, leszedjük a teiltrészt is és ebből, valamint az oldalrészéből maradt anyagból kapucniát és rátűzött zsebeket készítsünk. A vállába betoldva kissé ejtett vállonlat kapunk. Ujjára is tehetünk keskeny, gombbal lefoglalt pántot. Ha övre már nem telik a maradék anyagból, készítsünk hozzá megköthető bőrvét, de öv nélkül is

csinos. A gombokat természetesen szintén cseréljük le. Fiataloknak, vagy fiatalos alkataknak ajánljuk elsősorban.

3. Kissé bővülő vonalú kabátból praktikus autós kabátot lehet alakítani. A kabát hosszát levágjuk, a maradék anyagból az oldalvarrásnál nyíló rátűzött zsebek készüljenek. Leszedjük a régi gallért és az ujjá végéből is levágunk egy kicsit. Vastag fonalból (pl. rövidáru-üzletben is kapható Maci fonal) készítsünk hozzá kézelőt és magas, álló gallért. Ugyancsak a maradék anyagból készülhet esetleg sildes sapka is.

4. Nem túl vastag anyagú, de egyszínű kabátból nagyon fiatalos, stéppel díszített kabát alakítható.

5. Egyenes vonalú, kissé jellegtelen, a szélei mentén

megkopott télikabátból rövid sportos kabátot alakíthatunk. A zsebekről leszedjük a zseppatnit és a kabát alját is levágjuk. Az alapanyaggal harmonizáló színű bőrrrel paszpolozzuk, az övet ugyanebből a bőrből készíthetjük. A gombokat lecserélve a paszpolozáshoz használt bőrrrel bevont gombokat tegyünk rá.

6. Enyhén karcsúsított, raglán ujjú kabátból csinos, elegáns kabátot alakíthatunk, ha azonos karakterű, de más színű anyaggal kombináljuk. Az elején és a hátán az oldalrészre derékre karcsúsított betéttel látjuk el, derékban a besabott rész alatt kissé behúzzuk. Leszedjük a régi felső gallért, és helyette új anyagból álló gallért tegyünk rá. Az ujjához hozzáoldott széles visszahajtott mandzsetta is ebből készüljön.

Bátran alkalmazzuk ruhatárunk ily módon való alakítását, ügyeljünk azonban, hogy az alakítás vonalvezetése alkatunkhoz alkalmazkodjék.

Rajz és szöveg
Fodor Eta

A krizantém fólia alatti gondozása

A krizantémot másodnővényként hasznosíthatjuk a fólia alatti termesztésben. Ugy célszerű beállítani az állományt, hogy november 1. körül viragozzon, mert ilyenkor a legnagyobb a kereslet reprezentatív növények iránt. Szaporító közegként homok és tőzeg vagy homok és perlit 1:1 arányú keverékét ajánljuk használni. A szaporítás optimális hőmérséklete 16-20 C fok. A korán szaporított dugványok 10-12 cm sor- és tőtávolságra tűzdelhetők, de ezek már alacsonyabb hőmérsékleten (10-15 C fokon) is nevelhetők.

A fóliasátor talaját gondosan elő kell készíteni a tövek állandó helyére történő ültetése előtt. A talaj tápanyagtartalmától függően évente 10-14 kg istállótrágyát és a nitrogén-foszfor-kálium-tartalmú műtrágyákból 15 dkg-ot keverjük 1:1:1 hatóanyag arányban a talajba négyzetméterenként. Közvetlenül ültetés előtt egy-két nappal az ágyásokat öntözözzük meg és gereblyézzük el.

Megjegyezendő, hogy a korán virágzó kis virágú fajtaikat nagyobb távolságra kell ültetni, mint a nagyvirágú egyszálásra nevelt anyagot. A tenyésztéssel úgy kell megválasztani, hogy a terület a lehető legjobban kihasználjuk. Lehetőleg négyzetes kötésbe ültessük a növényeket, mert így a későbbiekben könnyebb lesz a tövek gondozása.

A nagyvirágú fajtaikat 25x25 cm-re, a dekoratív fajtaikat egyszálásra nevelve

15x15 cm-re, az egyszerű és anemonevirágú fajtaikat 30x30 cm-re, a kisvirágú bokrosodó fajtaikat 35x35 cm-re ültessük. A szakszerűen — sértetlen földlabdával kiemelt tövek — gondosan ültetett növények gyökérzete gyorsan regenerálódik, és a krizantémtövek szépen fejlődnek.

Ültetés után az egyik legfontosabb művelet a visszacsipés (a hajtás csúcsának eltávolítása), mert így elágazódásra serkentjük a növényeket, és megfelelő időpontra időzítjük a virágzatást.

Ügyelni kell a talaj optimális nedvességtartalmának biztosítására, ezért rendszeresen öntözünk. A harmonikus tápanyag-utánpótlást pedig 0,2 százalékos WUXAL-os levettrágyázással biztosíthatjuk.

A fővirágzás ideje alatt szinte naponta vághatjuk a virágokat. A virágzárát lehetőleg hosszú, ferde metszéllel vágjuk, hogy nagy legyen a vízelvezető felülete. A vízbe állított virágokat 1-1,5 C fokon két hétig tárolhatjuk minden károsodás nélkül.

Csapadékos, párás időjárás esetén elfordulhat, ha a szelöztetésre és a levegőcserére nem fordítunk kellő gondot, hogy a szürkepenész megtámadja növényanyagunkat, ilyenkor kőszerűen kipermetezett CHININ FUNDAZOL 50 WP 0,12 százalékos oldatával védekezhetünk.

Dr. Szécs Csaba

Tészta az asztalon

Nagyanőink korában nehéz fizikai munkával gyűrt tészta került az asztalra, a vékonyra nyújtott finom tészta a háziasszony konyhaművészetét dicsérte. Azóta nagyot lépett az idő és a technika, a mai háziasszonyok nagy része kézen kapható száraztészta-készítményeket vásárol. Munka után nincs idő a tésztagyúrásra, hamar kell készíteni vacsorát a családnak. A száraztészta-készítmények nagy népszerűségnek örvénnyel bírnak, mert egyszerűen elkészíthetők, ahány teljes, 4,7 dkg-os tojás jut 1 kg örleményre. Tojás nélkül készülnek a fehéráruk. Szálas áruk a csótészta (makaróni), a spárgatészta (spagetti), a cernatészta (vermicelli) és a hosszúmetélt. Az aprómetélt formájú igen változatos: rövid metélt, nagy- és kiskocka, kagyló-tészta, szarvacska, tarhonya és különféle figurás készítmények (betűk, számok stb.).

A háziasszonyoknak jó tudni, hogy 10 dkg száraztészta (fehéráru) 388 kalóriát, 13,1 fehérjét, 1,8 zsírt, 77,4 szénhidrátot tartalmaz. A két tojásos száraztészta 392 kalóriát, 14,0 fehérjét, 2,6 zsírt, 75,6 szénhidrátot tartalmaz. Táplálkozási értéke természetesen nagyobb a négytojásossal készült árunak, mert 394 kalóriát, 15,0 zsírt, 73,4 szénhidrátot tartalmaz. Az ennél több tojással készült tészta még értékebb táplálék.

A háziasszonyok, a háztartás vezetésében részt vállaló férfiak, az egyedül élők részéről jelentkező igények kielégítésére mind több félkész és késztermék kerül forgalomba. Ilyen például a háziasszonyok öröme: a réteslap. Csak az tudja igazán értékelni, aki már bajlódott a rétes-tészta készítésével, kinyújtásával. A mai háziasszonyok percekben belül készíthetnek

egyéni ízléssel összeállított tésztákkal rétest (káposztás, túrós, almás, meggyes, cseresznyés, diós, mákos, burgonyás, gombás, tojásos, húsos stb.).

A tésztából készült ételek táplálkozási értékét növelni lehet különböző anyagok hozzáadásával. Ilyen például a kevésbé ismert tojásos tészta. Elkészítése: egy lábasban hússal füstölt szalonnát kockákat pirítunk, arra szedjük ki a kifőtt tésztát, majd négy-öt (a tészta mennyiségétől függően több) tojást ráütünk, összekeverjük és néhány percre sötétebbre tesszük. Ha kivettük, bőven meghintjük sajtreszelékkel (ízlesszerint egy kis törött borssal). Salátával tálaljuk. Leves helyett gyümölcslevet, vagy paradicsom ívöltét kínálunk. A tészta ízesítéséhez apróra vágott kolbászt is használhatunk, amelyet a szalonnával együtt kissé megpirítunk.

A rakott tésztákat igen változatosan tálalhatjuk a család asztalára. A kifőtt tésztát rétegezzük sonkából, tejfőből és sajtreszelékből álló keverékkel; darált hússal és keménytojás szeletekkel, különböző fűszerezéssel (majoranna, bors, piros arany, mustár stb.); tejfőből gombával; darált krinolin és füstölt szalonna keverékkel; dióval mákkal és lekvárral; vaníliás túróval; vajban párolt zöldséggel és nyerstojásban elkevert sajtreszelékkel (jó ízt ad a füstölt sajt); párával és darált húskeverékkel stb.

Ha a háziasszonyknak kedve támad otthon gyúrni tésztát, vagy galuskát készíteni, felvetheti a táptértékét 10-40 százalék szójaliszt hozzáadásával. Szójaliszt kilónként 24 Ft-os áron ma már kapható a nagyobb csemegeüzletekben.

A száraztészta nagy könnyedséget jelentenek a háziasszonyoknak a „második feléből készült ételek a legzdrágább szénhidrátforrásoknak (65-70 százalékban keményítőt és cukorfél tartalmaznak), azonban vigyázzunk arra, hogy gyors felhasználhatósága miatt ne váljon egoldalúvá táplálkozásunk, és elég főzelékféle is szerepeljen az étrendünkben. A sós tésztákhoz (burgonyás, húsos, darás, sonkás stb.) kínálunk friss salátát, az édes tésztafélék előtt pedig zöldségből készült levest tegyünk az asztalra.

Fási Katalin

Ne csak bort a szőlőből!

Nálunk nemigen van hagyomány a szőlőből eltett készítményeknek, finomságoknak. Eppen ezért érdemes kipróbálni az alábbi receptekből néhányat, amellyel a téli étrendet változatosabbá tehetjük.

Szőlőíz. A leszemelt bogyókat lábasba tesszük, folytonos keverés és nyomkodás után 10 percig főzzük, majd szitán áttörjük. Egy kilogramm szőlőhöz 50 dkg cukrot adunk és sűrűre főzzük. Üvegekbe rakjuk, forrón lezárjuk és szárazon kigőzöljük.

Szőlőkocsonya. Az egészen érett, édes szőlőszemeket ki-préseljük, a kapott levét vázonszacsón át szűrjük. Egy liter lehez 40-45 dkg cukrot veszünk, és folytonos kevergetés közt kellő sűrűsűre főzzük. Langyosan töljük üvegekbe, leköttjük, kigőzöljük.

Szőlőlekvár. Érett, jóféle fekete szőlőt megmosva le-szemezzük, majd lábasban rétegesen lecukrozzuk: 1 kg szőlőre 30 dkg cukrot téve. Lassan főzzük, a képződött habot és a kifővő magokat gondosan leszedve róla. Ke-

vés fahéjjal és reszelt citromhéjjal fűszerezük. Melegben töljük üvegbe, de csak akkor közzük le, amikor kihűlt és megháryásodott.

Szőlőbefőtt. Befőzésre csak a nagyszemű, húsos szőlő való, aminek kemény a héja. Az alaposan megmosott szőlőszemeket üvegbe rakjuk, és felöntjük forró cukorsziruppal. Egy kilo cukorhoz fél liter vizet számítunk, majd az üvegeket lezárjuk, és kigőzöljük úgy, hogy csak 90-95 fokra melegedjen a víz, tehát ne forrjon, s hagyjuk a vizben kihűlni a befőttet. Leve szódával hígítva a Márka, Vitis üdítőkre emlékeztető frissítő ital.

Mustkolbász. Egy kilo lisztet elkeverünk annyival, amennyi edes, felforralt mustal, hogy híg palacsinta tészta szerű legyen. Két liter mustba beletesszünk 25 dkg cukrot, csipet törött fahéjat, szűzfűszert és 12 dkg egészen finomra tört keményítőt. Felteszünk a tűzre, és főzés közben lassan belekeverjük a fenti híg tésztát. Folytonos kavarással közben sűrűre főzzük. Egy szál vékony spárgára felvesszük felibe vagy negyedébe tört diót. Ezt a diós spárgát belemártjuk a meleg pépbe és nyomban a napra akasztjuk, vagy meleg helyen szárítjuk. A pép megkocsonyosodik rajta, és hamarosan ki is hűl. Akkor újra belemártjuk, újra szikkasztjuk mindaddig, míg kolbász vastagságú rudat kapunk. Ezután meleg helyen felakasztjuk, míg egészen megszárad és megkeményedik. Finom csemege.

Szőlőt frissen is eltehetünk, mégpedig úgy, hogy az egészséges szép fűrtök szárait krumpliba nyomjuk, és egyenletes hőmérsékletű, fagymentes pincében, padlason felakasztjuk.

B. K.

EMLEKEZÜNK...

A rövidülő nappalok, hűvös, szeles éjszakák nemcsak a természetben hozzák el az elmúlást, a bezárkózást. Az október végi napokon szinte minden család elindul, hogy letegyje a kegyelet virágait szerettei sírjára. A sírhalmok megtelnek hűvös lehetőségre hófehér krizantémmal, és a gyorsan alkonyoló délutánok megtelnek apró izzó fényekkel. Az életet, az emlékezést idéző lángokat azonban de nehéz megtartani. A gyertyafénynek elég egy pici szellő is, pedig a novemberi alkonyat sokszor ennél sokkal erősebb szelet sóz a nyakunk közé.

Több éve hasznosítom, és igen jól bevált. Évközben gyűjtöm a narancs-, és citromsárga „kádfehér” sűrűlőpor műanyag flakonjait. Az alsó, felső szélrészlet, a legkisebb sima felület közepén állóval átszűröm, és körbevágom. A megmaradó műanyag gyűrűt, éles, de aprókésű körömollóval, apró tolváblépésekkel, a flakonidiszól szolgáló mélyedéssel pontos vonalában körbevágom. Ezek az egyenes szélű hengerek kerülnek az égő mécses köré. De óvatosan, mert a műanyag gyúlékony, a mécses pontosan a közepre tegyük, ha szél fúj, vagy kőlapra helyezük, néhány apró rögtöt, kődarabkát szórjunk a mécsesszal és a láng-

védő flakon közé. A földre helyezteket pedig kissé nyomjuk be a rögtök közé. A flakonméret gyertyaláng végre nem alkalmas. Ezekhez a fehér Tip-, és Unimó-flakont ajánljuk. Az összeállított előtt azonban mérjük le: a gyertyacsúcs és a flakontető között öt cm távolság szükséges. A gyertyát védő keskenyebb, és magassabb könnyű hengerek a sírra helyezve erősebb rögzítést, földbenyomást, vagy a külső oldalszálon nagyobb kődarabokkal körberakást kívánnak.

(prósz)

Felújítás - pulóveren

Ha már meguntuk sima vonalú régebbi pulóverünket, igen egyszerű, de hatásos módon újjávarázsolhatjuk. A pulóver színével harmonizáló színes maradék fonalakból készítsünk 3-4 cm hosszú, nem túl tömött bojtokat. (Természetesen egyszínű fonalból is megcsinálhatjuk.) Ezeket a kis bojtokat végig felvarrjuk picike öltésekkel a pulóver ujjára, vállától a csuklóig. Nagyon mutatós.

B. K.

Vasas-DMVSC 3-2 (1-1)

(Munkatársunk telefonjelentése)

Fáy utcai pálya, ezer néző, vezette Győri.

Vasas: Leboniczky — Hegedűs, Híres, Komjáti, Szabó — Birinyi, Rixer, Zombori — Izsó, Kiss, Pecha — Debrecen: Lukács — Timár, Szigeti, Szűcs J., Fodor — Sallai, Menyhart, Feledi, Czikora — Varga, Kerekes. Csere: Kerekes—Jankovics (46. perc), Birinyi—Szebegyinszky (65.), Pecha—Váradi (65.). Sárga lap: Timár (15. perc). Gólok: Kiss (11. perc), Kerekes (14. perc), Szabó (ön-gól, 61. perc), Szebegyinszky (75.), Szebegyinszky (78.).

Az első veszélyes támadást a Vasas vezette, s Izsó elől csak nehezen mentettek a DMVSC-vedők. A 11. percen már nem sikerült tisztázni: egy kavargást követően Kiss első lövése még le-tőn Kiss első lövése még le-tőn Kiss első lövése még le-tőn

terdét fájlalva visszatért a pályára, de a szünetben cserére kényszerült. Szünet után szorongatott a Vasas. Az 55. percben Kiss 17 méterről küldött szabadrúgása a kapufáról pattant a mezőnybe. A túlsó oldalon Jankovics, majd Varga előtt kínálkozott gólszerzési lehetőség — nem éltek vele. A 61. percben Szűcs J. jobb oldali beadása kitűnő helyzetben találta volna Vargát, Szabó öntérföldözéssel közbevetődött, s lábáról a labda a csúszós talajon mozdulni nem tudó Leboniczky mellett a jobb alsó sarokba gurult. 1-2. öngól. Nehéz helyzetbe került a Vasas, hiszen a Debrecen továbbra is támadásban maradt. A találkozó hajrájában végrehajtott cserék azonban eredményesek voltak: a fel-éledő Vasas a friss Szebegyinszky révén két fejesgólal fordítani tudott. Előbb a 75. percben Lukács rossz helyezkedését kihasználva jut-ta a hálóba a labdát (2-2), majd három percel később Komjáti beadását öt méter-ről bontította a DMVSC ka-pujába. 3-2. A 80. percben Váradi szabadrúgása okozott gondot Lukácsnak, majd a 89. percben Timár körülmé-nyeskedte el a Menyhart jó indításából származó egyen-líti lehetőséget.

A bemelegítésnél Szűcs I. megsérült (derékideg-be-sí-módós), a 35. percben pedig a

gólgyáros Kerekes vált harc-képtelenné. Két kulcsembere nélkülözve is sokáig nyertes pozícióban volt a vendég Debrecen, végül azonban alulmaradt a hajrában ma-gára talált Vasassal szemben. Az első játékrészben teljesen egyenrangú volt a két egy-ütes, szünet után a debreceni-ek megérezték Kerekes hiá-nyát: nem volt olyan játé-kes, aki elől tudta volna tar-tani a labdát. A Vasas jól ki-használta a debreceni véde-lem négyperces rövidzárlatát, s ekkor elért két fejesgól-jával a maga javára fordította az eredményt.

A DMVSC kapujában Lu-kács néhányszor szépen vé-dett, a második gólerőt azon-ban hibáztatható. A védelem legjobbja hetven percen át Szigeti volt, az utolsó húsz percben ő is többször megin-gott. Timár és Szűcs J. nehe-zen boldogult a Vasas-táma-dókkal, Izsó és Kiss gyakran kevergetett a közelükben. Sallai és Rixer kiegyenlített harcot vívott a középpályán, Menyhart szép megoldásai mellett rossz átadásokkal is észrevette magát. Kerekes harcos, bátor támadójátéka-val szemben csak a szabály-talan szerelést ismerték el-lenszerül a Vasas-vedők. A házigazdák csapatából Szebegyinszky és Kiss érdemel di-cséreret.

Dombrovsky Ádám

TOVÁBBI EREDMÉNYEK:

Szombathelyi Haladás VSE—Ferenyváros 1-2, Vo-lán—Nyíregyháza 4-1, Rába ETO—Diósgyőr 7-1, Zalaegerszegi TE—Pécsi MSC 2-1. Pénteken: Újpesti Dózsa—Békéscsaba 4-0. Ma, vasár-nap rendezik: Tatabánya—Ozd, Szeged—Bp. Honvéd, Videoton—Csepel.

Holnap már Debrecenben edzenek

Kedden: magyar-lengyel ökölvívó-mérkőzés a sportszarnokban

A szabadság-hegyi edzőtáborban készül a magyar ökölvívó válogatott a vasárnapi salgótarjáni és a keddi debreceni lengyelek elleni összecsapásra. A felkészítésben ezúttal szerepet kapott Kovács András, a Debreceni Sportiskola edzője. Szombaton öt kerestük, hogy a két csapat összeállításáról és a legfrissebb hírekről informálódjunk.

— Jól a hangulat a magyar együttesnél — mondta Kovács András. — Igaz, a csapatbaj-nokság után nem a legjobban volt időzítve ez a nemzetek közötti mérkőzés, hiszen több-nyire két EB bronzérmesünk, Némédi és Gönczi, va-lamint Lehotai és Alvincs Gy.) sérülés, illetve betegség miatt nem lehettek itt a tá-borban. Mindenesetre termé-szetesen így is győzni szeret-nénk.

— Mit mond Papp László? — Természetesen ő is bi-zakodik. Mivel többnyire új arcok mutatkoznak be a len-gyelekkel, sokat ő sem tud ró-luk. A berlini tornáról ismeri a döntősöket: Maczugát, a Skrzecz ikreket és a két-szeres Európa-bajnok Gaj-dát. Papp László nagy csatát vár a mérkőzéstől. Különösen azért lesz érdekes a találko-zás, mivel stílusban, felfoga-sban nagyon hasonló két ca-pat mérkőzik meg egymás-sal. A lengyeleknek sincsenek nagyon nagy egyéniségek a jelenlegi válogatottban.

— Hogyan készültek a ma-gyarok? — Fáradság, sérülések miatt elsősorban rendbe kel-tett hozni a versenyzőket. Ezért nem végeztünk túl ke-mény munkát, a gyorsaság növelése volt a fő cél.

— Van-e már összeállítás? — Igen, a salgótarjáni mér-kőzés párosítása megvan. A keddi debreceni mérkőzésen a lengyelek valószínűleg ugyanazzal a csapattal lép-nek színpadra, hiszen a 12 súlycsoportba mindössze 14 versenyzőt hoztak el. A mi felállításunk biztos hogy vál-tozik. A debreceni száma-zású Rózsa például kedden helyet kap a csapatban. Erdékesképpen még annyit, hogy a lengyelek nem hozták el az előre beharangozott ökölvívók közül Srendnickit és Kosedowskit.

Négy évtizede a foci bükkörében

Dorogról az aranycsapathoz

BESZÉLGETÉS BUZÁNSZKY JENŐVEL

Vasárnap délután, fél három, városi sportszarnok. Félóra múlva kezdődik a Sportshow. Az edzőteremben asztaliteniszesezők, karatezők melegítenek, a folyosón az úttörők hangolják hangszereiket. Buzánszky Jenő egyedül ül a kispadon s a pingpongosok bemelegítését figyeli. Váratlanul, előzetes megbeszélés nélkül török rá. Nem szabadkozik, van még ideje, szívesen beszélget múltjáról és jelen-ről.

— Nem vagyok öreg, csak régen születtem — morfon-dírozik. — Minden ellenke-ző híreszteléssel szemben én is voltam fiatal. Dombó-váron jártam iskolába, majd még érettségi előtt már 17 éves koromban (1942) csatárként mutatkoz-tam be a helyi NB III-as együttesben. Jól sikerült az első idény, hiszen nemcsak csapatot, hanem egyben az NB III-as bajnokság gólkirályá lettem.

— Ez érdekes. A fiatalabb nemzedék is tudja az aranycsapat összeállítását: Grosics — Buzánszky, Ló-ránt, Lantos... Hogyan lett a gólkirályból posztjáról ki-mozdíthatatlan jobbátvéd?

— Dombóváról utam a Pécsi VSK-hoz vezetett, majd innen 1947-ben kerültem a Dorogi AC csapatá-hoz. Ekkor még mindig csatárt játszottam. Az együttesnek aztán jobbát-védre lett szüksége, s ak-kori edzőm, Szabó Péter engem vitt hátra a véde-lembe. Ekkor 1948-at ír-tunk.

— Szerencsés húzás volt. Ezen a poszton lett előbb csapata, majd a válogatott állandó embere.

— Igen, valóban bevált-tam a jobbátvéd posztján, s 1948 őszén itt Debrecen-ben, a DVSC ellen debütál-tam a háttérben. Termé-szetesen ez már NB I-es mérkőzés volt. Szerencsém,

hogy ekkor még csak ki-alakulóban volt a későbbi válogatott csapat. Nagy örö-mömmel Sebes Gusztáv sző-vegségi kapitány választása éppen rám esett. 1950-ben Szófiában egy Bulgária—Magyarország mérkőzésen öltöttem magamra először a címeres mezt.

— Hat éven keresztül, egészen 1956-ig tartott vá-logatottbeli szereplése. Szá-mos világra szóló siker ré-sze volt. Melyek legked-veesebb emlékei?

— Nagyon sok felejthe-tetlen mérkőzés játszott-am. Különösen emlékezo-tes az 1952-es olimpiai baj-noki döntő Jugoszlávia el-len, az 1953-as Rómában le-játszott olasz—magyar mér-kőzés, majd a 6:3-as és a 7:1-es magyar—angol mec-scek. Erre a legutóbb emlí-tett focicsemegére emlék-szem. Kétféle jegyigénylő volt, de végül is 104 ezer nézőnél többet nem tudtak bepréselni a Népszabadsá-gba.

— 1949 őszén kezdődött a nagy sorozat, s az 1954-es VB döntőjéig tartott. Ez-alatt 42 válogatott találko-zón maradt veretlen a ma-gyar nemzeti tizenegy. Mint részese a nagy sorozatnak, miben látja az NSZK elleni vereség okát?

— Mi úgy érkeztünk a döntőre, hogy a lábunkban volt két hosszabbítás utáni 4:2-es győzelem Brazília és Uruguay ellen. Fizikailag és idegileg készültünk ki. Hogy mit is jelent valójá-ban a hosszabbítás utáni si-ker, arra hadd emlétsen a mexikói VB-n túlórázó csa-patok esetét. Előbb NSZK győzelem az angolok ellen, majd a következő mérkőzé-sen 120 perces csatában német vereség az olaszok-tól, akik a következő for-dulóban Brazília váloga-tottjával szemben voltak képtelenek búcsúzni. En négytizeddel a 49. (utolsó) válogatottságom után, 1960-ban fejeztem be az aktív labdarúgást abban

a csapatban, ahol a csúcra jutottam. Kell-e szebb be-fejezés, mint az, hogy a Népszport osztályzatai alap-ján még 35 éves fejjel is a bajnokság legjobb jobbát-védje lettem a Dorog szí-neiben.

— Néhány évi pihenő után mégis visszatért a zöld gyepre, igaz már az öreg-fiúk csapatában.

— 1967-ben Hidekúti Nándival ketten szervez-tük meg az öregfiúk válo-gatottját, amellyel aztán újabb mintegy 100 mérkő-zést játszottunk. A végleges búcsú aztán 1977-ben kö-vetkezett be, amikor is Bécsben az egyik mérkő-zésen eltört a lábam.

— A zöld gyeptől meg-vált, de a labdarúgástól nem.

— Négy évtizede élek a foci bükkörében. Voltam játékos, később edző, je-lenleg az MLSZ tanácsadó testületének vagyok a tagja. Ellenőrként NB I-es mérkőzésekre járok.

— Akkor bizony kialakult Önben is valamilyen kép a mai labdarúgásról?

— Sok mérkőzést lát-tam. Véleményem szerint sokkal ritmusebb lett a futball, de a fejlyorsult já-tékhöz technikailag nem tudnak alkalmazkodni a ja-tékosok. Tehetségek ma is vannak, csak az egyénisé-gük hiányoznak.

— Végezetül hadd kér-dezzem meg: elégedett, boldog ember Ön?

— Elégedett, sőt egy ki-csít büszke is vagyok. Büszke vagyok arra, hogy egyetlen vidékiekét tartó-san helyet tudtam követelni magamnak az aranycsapat-ban. Soha nem cseréltek le és nem állítottak ki! Ugy érzem, nagyon sokat adtam a magyar labdarúgásnak, de ugyanolyan sokat kap-tam én is!

Mészáros István

Röplabda NB I

Gyengén játszott a DMVSC a pénteki Kükker elleni fővárosi mérkőzésen. Remé-lhetőleg ma sikerül a visszavágás. Igaz, Marek még mindig nem szerepelhet. De hazai pályán már minimális formajavulás esetén is a debreceni lányok a mérkőzés esélyesei.

Jégkorong

Székestehérvártól nagy érdeklődés előzte meg a helyi Volán és a holland Fleustra Fleeyers jégkorong BEK-mérkőzést. A ma-gyar bajnok derekasan helyt állt ugyan, de így is 4:2 arányú vereséget szenvedett. A több amerikai játékos felsorakoztatott Fleustra 8:2 arányú összesített gólkülönbséggel jutott a köv-ező fordulóba.

KÉZILABDA

Jó rajt Mostarban

(Jugoszláviai telefonjelen-tésünk)

Jól kezdett a DMVSC a mostari nemzetközi női kézi-labda-tornán — újságolta szombati beszélgetésünk al-alkalmával dr. Földesi Béla, a debreceni együttes vezetője. — Az első fordulóban az I. liga újonca, a Buducnoszty Titograd volt az ellenfelünk, s nagy küzdelem után négy-gólos győzelmet arattunk. A tornát egy modern általános iskola nagyméretű sportter-mében rendezik, s elég gyen-ge a játéktér, megvilágítása, így a kapusok sokat szenved-nek a felhomályban. A talál-kozó előtt, a bemelegítésnél Tóth R. korábbi bokasérülé-se kiújult, így rá már nem számíthatunk e torna során. Ismeretes, hogy hiányzik Ba-ta is, aki otthon maradt, mert a magyar B-válogatott tagjaként az Elegant Kupa küzdelmein vesz részt.

A házigazdák számára e torna a bajnoki felkészülést szolgálja, hiszen Jugoszlá-viában november 8-án kez-dődik az őszi-tavaszi rend-szerű versenysorozat. Az újonc Titograd szivós ellenfél volt. Mi tíz percet töltöttünk a büntetőpadon, ök négyet, mi három negyeméteres dobhat-tunk (kettőt értékesítettünk), ök kilencből hetet váltottak gólrá. A második fordulóban az elmúlt évi bajnokság nyolcadik helyezettje, a Dal-mina Split ellen lépünk pályá-ra, majd a torna utolsó mér-kőzésén negyedik helyezett Lokomotiva Mostar lesz az ellenfelünk. De maradjunk még az első összecsapásnál, diktálom a meccs jéző-könyvét:

DMVSC—Buducnoszty Ti-tograd 25-21 (11-8). Debre-ceni MVSC: Nagyné — Szilá-gyi 5, Vassné 4, Kádárné 5, Szarvas 3, Juhász 7, Bordás 1 — csere: Teremi (kapus) és Antos. Egyénileg Nagyné, Vassné, Juhász és Kádárné dicsérhető.

Labdarúgó NB II

Mindkét debreceni NB II-es labdarúgó együttes ha-zai környezetben mérkőzik a mai bajnoki fordulóban. Az Universitas ismét Szobosz-lón készült, s közvetlenül a 11 órakor kezdődő találkozó előtt érkezik az egyetemi sporttelepre. Kérdéses még Somogyi szereplése. A Ki-nizsi szombaton taktikai ér-tekezletet tartott. Komáromi még mindig sérült, s harc-képtelen Bodonyi is (húzó-dás). A mérkőzés szünetében tombolahúzás lesz.

DUSE—Eger SE. Egyetem-i pálya, 11 óra, vezető Tóth L. D. Universitas (keret): Me-ző — Szabolcsi, Király, Mo-hácsi, Makszin, Lutherán, Kiss, Pistár, Lakatos, Kere-kes, Balla, Kincses, Somogyi, Gulyás, Simon.

D. Kinizsi—Gyulai SE. Vá-góhid utcai pálya, 13,30, ve-zető: Lázni. Varga—Kelemen, Halla, Takács, Vajda—Tő-zsér, Magyar, Tóth I. — Szabó, Maczkó, Orenstein.

A HAJDÚ MEGYEI ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT betanító tanfolyamot SZERVEZ:

Ács-állványozó és vasbetonszerelő

SAKMAKRÁ:

A betanítás ideje 10 hónap, gyakorlati és elméleti okta-tás. Jelentkezhetnek azok a szakma nélküliek, akik 8 ál-talános iskolai végzettséggel rendelkeznek. A tanfolyam befejezését követő 3 év ledolgozása után szakmunkás-vizsga letételére van lehetőség. A betanítás idejére 14.— Ft órabért fizetünk, utána teljesítménybérben fog-lalkoztatjuk betanított munkásként. A vidékieket kor-szerűen felszerelt munkásszállónkon helyezzzük el.

JELENTKÉZÉS: a vállalat munkaerő-gazdálkodásán, Debrecen, Kálvin tér 11.

Az **UTASELLÁTÓ VÁLLALAT** 1981. december 1-től 1984. november 30-ig terjedő időre szerződéses üzemeltetésre átadja a következő üzleteket:

226. HAJDÚSZOBOSZLÓ, VOLÁN PU. III. o. büfé

252. DEBRECEN, CSAPOKERT IV. o. büfé

A pályázatokat 1981. november 18-ig kell benyújtani a Debreceni Területi Igazgatóságra (Debrecen, MÁV-pu.)

A versenytárgyalás 1981. november 26-án, csütörtökön 10.30 órakor lesz a debreceni MÁV-pályaudvar éttermének külterületében.

A tájékoztató adatokat és bővebb felvilágosítást a Területi Igazgatóságon Konkoly Ferencné gazdasági csoportvezető adja.

VÉLEMÉNYEK, VITÁK

Debrecen rendezési terve a lakosság előtt

A debreceni település-csoport általános rendezési terve Debrecen és a városhoz természeti-társadalmi-gazdasági szempontból közvetlenül kapcsolódó hat környékbeli település (Józsa, Hajdúsámson, Mikepércs, Sáránd, Hajdúbabos, Ebes) hosszútávú (15 évre szóló) és nagyávlatú (30 éves) fejlesztésének térbeli-műszaki kereteit rögzíti. A tervezési munkát a Kelet-magyarországi Tervező Vállalat több más intézmény bevonásával (EGSZI, KÖTUKI KÖJÁL, Melyépterv stb.) 1980-ban kezdte és előreláthatólag 1982 végére fejezi be.

1981 augusztusában elkészült a terv „konceptióvázlata”, amelyet annak „konceptióvá” emelése előtt széles körű társadalmi és szakmai-tudományos ellenőrzés-egyeztetés alá kell hogy vessenek a tervezők. Eddig a Debreceni Akadémiai Bizottság Műszaki Szakbizottságának három munkabizottságától, a MTESZ nyolc egyesületétől, a HNF városi bizottsága mellett működő gazdasági és városplasztikai munkabizottságtól kérések és javaslatok.

A következő hét során a lakosságnak is módja nyílik aktívan bekapcsolódnia a tervkonceptió megvitatásába: a lakóterületeken szervezett tanácskozó központokban az MSZMP és a Hazafias Népfront területi-központi bizottságai-szervezetei a megjelölt időpontokban várják az érdeklődőket, akik részben megismerkedhetnek a koncepcióval, részben pedig elmondhatják véleményüket. A tervezési munkának ez a „társadalmisított” része is szerves tartozéka.

A tanácskozások helye és időpontja:

Október 26-án, hétfőn 17 órai kezdettel a kerékstéplői párházban (Lomnic utca 5. szám), 4-es tanácskozó központ, 7-15. számú tanácsotgi választókerület;

A Közalkalmazottak zenekarának hangversenye

Sikeres finnországi hangversenyei után a debreceni Közalkalmazottak szimfonikus zenekara október 26-án ismét Debrecenben ad hangversenyt. A koncert este fél 8-kor kezdődik a Kőlcsey Művelődési Központ színháztermében. Műsoron Mozart: Titus-nyitány, Hummel: Variációk oboára és zenekarra, Boccherini: B-dúr gordongavarseny, J. Chr. Bach: D-dúr szimfónia című műve szerepel. Közreműködik Gellén László oboán és Zádor István gordonkán. Vezényel: Tóth László. Jegyek elővételben a Kőlcsey Művelődési Központ jegypénztárában és az üzem hangversenyszervezőknél válthatók 20 forintos áron.

Divatbemutató Debrecenben

November 9-én a Bartók teremben délután öt és este nyolc órai kezdettel az OKISZ-labor és a Debreceni Ruházati Kiskereskedelmi Vállalat műsoros divatbemutatót rendez. Fellépnek: Kovács Kati, Koncez Tibor, Fábians Éva, Szegedi Molnár Géza, Molnár Margit, az Univerzál együttes és sokan mások.

október 27-én, kedden 17 órakor a szotyortelepi párházban (Bartók Béla út 74.) a 10. tanácskozó központ, a 107-114. számú választókerület; ugyanaznap, szintén 17 órakor a szabadcséplői párházban (Április 4. útja 74.), a 14-es tanácskozó központ, a 44-51-es választókerület;

október 28-án, szerdán a Bem téri párházban 15 óráig (Bem tér 10.) a 6. számú tanácskozó központ, a 1-12. számú választókerület; aznap 17 óráig a csapókerti párházban, a 12-13. számú tanácskozó központok, a 21-32., 33-43. számú választókerület;

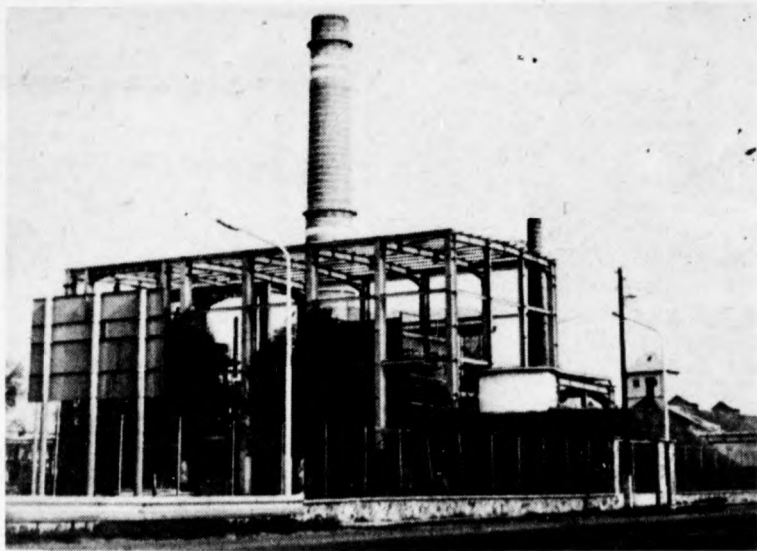
október 29-én, csütörtökön 17 órakor Hámán Kató út párházban (Hámán Kató út 44.) a 7-es, 8-as számú tanácskozó központok, a 91-106-ig, 117-118-as és a 129-126-as tanácsotgi választókerület; ugyancsak csütörtökön, de 15 óráig az agrártudományi egyetemen (Böszörményi út 138.), ide tartozik a 9-es tanácskozó központ, a 119-es, a 129-132. számú választókerület;

november 2-án, hétfőn 17 órakor a homokkeri párházban (Szabó Kálmán utca 13.) a 3-as tanácskozó központ, a 65-70-es tanácsotgi kerület és szintén hétfőn, a vargakeri párházban (Széchenyi utca 63.) délután 5 órakor az 5-ös tanácskozó központ, a 85-89. számú tanácsotgi választókerület;

Kertmúzeum

„ALL EGY SZÉP HÁZ — egy csöszház —”, kezdődött észrevételelem Sok bába közt...? címmel lapunk tegnapi számában egy kép alatt ugyanezen a helyen. A folytatást azonban, sajnos, elvitettem. A szoban forgó kertmúzeum Földes község zártkertjében van. Ezúton kérek elnézést a báránidaktól és a földesiektől tévesztésemért. Bárcsak a fényképezőgép „szeme” is káprázott volna!...

G. I.

BŐVÍTIK

A DEBRECENI ERŐMŰVET

A debreceni erőmű látja el energiával a megrezékkel nagy részének üzemeltetési lakóterületét. Az erőműre épült elsőként az ügyszervet ipari ág, ami főleg üzemeket lát el. Többek között a Dohánygyárat, Járműjavítót. Ezt követően elkészült a városi ág, ami hivatott a Vörös Hadsereg útja környékén levő lakóterületek és intézmények energiával történő ellátására. Később készült el az egy gerincvezeték, ami jelenleg ellátja az Új Élet parki, az újkerti és a vénkerti lakóterületet.

Épül a Tócskerti lakótelep. Ennek fűtéssel és meleg vízzel való ellátása ugyancsak az erőműből történik. A megnövekedett igényeket a meglévő és az időközben beépített kazánegységek nem képesek biztosítani. Szükségessé vált az erőmű bővítése.

A Hajdú megyei AÉV mint generálkivitelező kapott megbízást a kazánház elkészítésére. Az új kazánház a Mikepércsi úton az erőmű szomszédságában épül fel. Az acélszerkezetű épületbe két nagy teljesítményű szivjet gyártmányú gáztüzelésű kazánegység kerül beépítésre. Több társvállalkozó és alvállalkozó együttműködése szükséges a munkák elvégzéséhez. Az acélszerkezet elkészült, a részegységek beleszállított kazánok összeállítása jelenleg van folyamatban. Az új kazánház képes lesz a meglévő lakótelepek fűtésére rásegíteni, illetve az újonnan épülőkre részére a szükséges energiát biztosítani.

(Fotó: Kőszeghy György)

Két kiállítás Debrecenben

Mata János-émlékiállítás

A 6. számú Volán szak szervezeti bizottsága, könyvtára a Déri Múzeummal közösen Mata János-émlékiállítást rendez a kitűnő debreceni költő, grafikus és filozófus tiszteletére. Az emlékiállítás október 26-án, hétfőn délután 3 órakor nyílik a Salétrom utca 1. szám alatt levő szakszervezeti könyvtárban. A megnyitót után a művész özvegyével beszélget Kiss Tamás költő. A Volán 6. számú Vállalat Kállai Éva Szocialista Brigádja szemelvényeket mutat be Mata János költő munkásságából. A régi hiányt pótló kiállítás november 10-ig tart nyitva.

Csáki-Maronyák József kiállítása

A Magyar Néphadsereg debreceni Helyőrségi Művelődési Otthona kiállítást rendez Csáki-Maronyák József Kossuth-díjas festőművész alkotásaiból. A tárlatot október 26-án, hétfőn nyitja meg dr. Tóth Ervin művészettörténész. A bemutató a program szerint november 10-ig tekinthető meg a helyőrségi művelődési otthonban. Az érdeklődők a kiállítást déli 12 órától este 8 óráig látogathatják.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV

SZÍNHÁZ

Művelődési központ Ma 7-kor: Ördögök — Mórabérlét. Hungária Kamaraszínház Ma 10-kor: A medikus — Petőfi-bérlét. 7-kor: János vitéz — Csokonai-bérlét.

TV

Vasárnap, október 25.

BUDAPEST (1. műsor) 7.55 Műsorismertetés. 7.55 Idősebbek is elkezdenek... 8.00-9.05 Mindenki iskolája. 9.05 Aki mer, az nyer! 9.30 Óvodások filmműsora. Képfilm-összeállítás. 9.45 Egészségünkért. 9.50 Állatszéliidők. Szovjet játékképfilm. 10.20 Hírek. 10.25 Pöttöm Panna. Dán mesejáték. 10.55 Elegant Kupa női kézilabda-mérkőzés. Döntő. 12.15-13.15 Zenebutik. 14.22 Műsorismertetés. 14.25 Vasárnapi muzsika. 15.00 A tavasz 17 pillanata. Szovjet filmcsoport. 16.10 Reklám. 16.15 Műsorainkat ajánljuk. 16.40 Menekes Nagy-díja galoppverseny. 17.30 Reklám. 17.35 Picasso a kortárs szemével. Portréfilm. 17.55 Lehet egy kérdésnél több? 18.25 Reklám. 18.35 A közönségszolgálat tájékoztatója. 18.40 Idősebbek is elkezdenek... 18.45 Esti mese. 19.00 A Hét. 20.00 Hírek. 20.05 Magyar népmesék. Rajzfilmcsoport. 20.15 Szóilag és más urak. NSZK tévéfilm. 21.10 Sporthírek. 21.20 Budapesti művészeti hetek. Fischer Annie zongorázik. 21.50 Az iskolaremtő prof. dr. Noszky Aurél. Portréfilm. 22.30 Hírek.

BUDAPEST (2. műsor) 16.28 Műsorismertetés. 16.30-18.35 Emile Zola, avagy az em-

beri lelkiismeret. Francia tévéfilmsorozat.

POZSONY (1. műsor) 8.15 Hírek. 8.20 Gyerekek műsora. 10.45 Portréfilm. 12.20 A héten történt. 12.50 Hangverseny. 13.25 Hírek. 13.40 Riportfilm. 15.00 Lóverseny. 16.50 Filmcsoport. Capek mesék (cseh film). 18.25 Színház, függöny nélkül. 19.10 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers. 21.10 Signum laudis (szlovák film). 21.35 Sporthíradó. 21.50 Kultúra. 22.30 Prágai Tavasz 1981 (hangverseny). 23.15 Hírek.

POZSONY (2. műsor) 16.20 Hírek. 16.35 Fiatalok műsora. 17.10 Zene gyerekeknek. 17.40 Rövidfilmek. 18.40 Műsorajánlat. 19.00 Utazó kamera. 19.30 Pedagógusok magazinja. 19.50 Dokumentumfilm. 20.00 Szorozat Japánról. 20.35 Paganini (dokumentumfilm). 21.15 Hírek. 21.35 Vétkes gyerek (jugoszláv film).

BUKAREST 9.35 A 15 éves kapitány. Gyermekefilmcsoport. 3. rész. 10.00 A falu életéből. 11.45 Zeneszó. 13.05 Vasárnapi album. 16.00 F. C. Arges-Dinamo Bucuresti. Labdarúgó-mérkőzés. 2. féldő. 16.50 Gazdasági figyelő. 17.20 Népi együttesek. 17.40 Irodalmi művek a képernyőn: Koldus és királyfi (befejező rész). 18.40 A hajdúsóvostól a kisvárosig. 19.00 Tv-híradó. 20.45 De jó volt ved. Amerikai játékfilm. 22.20 Tv-híradó.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIÓ MŰSORA 8.30 Hírek. Időjárás. Lap-szemle. Évfordulónapjár. 8.45 Délelőtti barangolások. Nézzük meg együtt. Antal István műsora — Síglerliska. Hallgatóink levelei alapján összeállította: Haskó József — Thália Nyír-

HÍREK

1981. október 25., vasárnap
Blanka napja
A Nap kél 6.17, nyugszik
16.39 órakor

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Százhetven évvel ezelőtt, 1811. október 25-én született, s 21 éves korában, 1832-ben hunyt el Evariste Galois francia matematikus, a modern algebra megalapítója.

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS:
Eleinte borult idő, esőkel, záporokkal, a magasabb heggyeken havazással. Később nyugat felől csökken a felhőzet és egyre kevesebb helyen várható csapadék. A sokfelé erős, néhol viharos észak szél csak lassan méréseklődik. A legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap 7, 12 fok között.

ELŐADÁS A BÜNYÜLDŐ-ZSÉSRŐL. Október 27-én 17 órakor filmvetítéssel egybekötött előadást rendez Debrecenben az Arany János u. 2. szám alatti párhelyiségben a Hazafias Népfront 4. körzeti bizottságának nöbi-zottsága és a Hajdú-Bihar megyei Rendőr-főkapitányság bünyüldözési osztálya.

IDŐSEK HONAPJA. Október 26-án, hétfőn Debrecen 1. számú lakóterületén (1. kerület) működő 8-as számú vöröskeresztes alapszervezet a Simonffy u. 34-36. szám alatt tartja az idősek napi ünnepségét.

MŰZEUMI HONAP. Ma, vasárnap 10 és 14 óra között a Déri Múzeumban művészeti témájú filmek vetítenek. Műsoron: Az agyag poétája (Kovács Margitól); Borsos Miklós; Sirató; Népi halászat; M. S. mester passiója; Onéletrajz, mit lapozni se kell (Medgyessy Ferenc) című filmek.

REPÜLŐ MAKETTEK VERSENYE. Az MHSZ debreceni városi modellző klubjának makettüző szakosztálya ma, vasárnap rendezi meg a makett repülőgépek versenyét és kiállítását az MHSZ székházban (Debrecen, Szabadság útja 26.). A versenyre a helyszínen lehet nevezni 8-tól 10 óráig. A kiállítás 11 és 17 óra között tekinthető meg.

SZÜNET ELŐTT, SZÜNET UTÁN. Ezzel a címmel rendeznek október 26-án, hétfőn 18 órai kezdettel nótaestet Debrecenben, a szabadságtelpei párházban.

OSZI KERESKEDELMI HETEK. A SZÓVOSZ IX. kongresszusa tiszteletére rendezett programozat keretében Berettyóújfaluban, az AFESZ klubjában október 27-én 14 órától bébitétel- és gyógyviz-szaktanácsadás lesz. Előadó dr. Szabó Zsuzsa főorvos.

egyházán. Riporter: Gönczi Mária — Utcák, terek, emléktáblák. 9.57-10.00 Műsorelőzetes.

Hétfő, október 26.

POZSONY (1. műsor) 15.15 Iskolatévé. 15.30 Művelődési műsor. 16.00 Hírek. 16.05 Iskolatévé. 16.30 Sportmagazin. 17.00 Orvosi tanácsok. 17.15 Kátonák műsora. 18.05 Találkozás barátokkal. 18.30 Művelődési műsor. 19.10 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Játék — szerelm nélkül (tévéjáték). 21.10 Dokumentumfilm. 21.35 Egy kis muzsika. 21.50 A rendőrség nyomoz. 21.55 Huszonegy óra a világban. 22.10 A rendőrség közeleből. 22.25 Zenés műsor. 22.55 Hírek.

POZSONY (2. műsor) 16.45 Hírek. 17.00 Babszínházi közvetítés. 17.50 Folklorfilm. 18.20 Riportműsor. 18.45 Vers. 19.10 Egy kis muzsika. 19.20 Telenor. 19.30 Francia nyelvű nyelvtan. 20.00 A tudományról. 20.30 Külföldi sportesemények. 21.20 Aktualitások. 21.50 Szovjet film.

BUKAREST 16.00 Magyar nyelvű adás. 18.50 A legkisebbeknek. 19.09 Tv-híradó. 19.25 Kísérletezünk. 19.55 A remény szele. Filmsorozat. 9. rész. 20.45 Világhíradó. 21.10 Tudományos híradó. 21.55 Népálak. 22.10 Tv-híradó.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIÓ MŰSORA

17.00 Hírek. Időjárás. Lap-szemle. 17.10 Hét-nyitók. Hétfői információs magazin. Szerkesztő: Rózsavölgyi Erzsébet. 18.00 Észak-tiszántúli krónika. 18.15 A hajdúsóvostól a kisvárosig. 18.45 Délelőtti barangolások. Nézzük meg együtt. Antal István műsora — Síglerliska. Hallgatóink levelei alapján összeállította: Haskó József — Thália Nyír-

XXVIII. ÉVFOLYAM

252. SZÁM

ÁRA: 1,40 FORINT

1981. X. 27.

KEDD

A MAGYAR

AZ ÜGYVELETES HÍRSZERKESZTŐ

Tatár Éva
Telefon: 12-144

LOTTÓTÁJEKOZTATÓ. A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság közlése szerint a 43. héten ottalátalos szelvény nem volt. A lottónyermények a nyerményilletékek levonása után a következők: négy találat 77 fogadó ért el, nyerményük egyenként 101 119 forint. Három találat 9054 fogadónak volt, nyerményük egyenként 430 forint. A kétalátalos szelvények száma 239 914 darab, ezekre egyenként 20 forintot fizetnek.

A MAGYAR

AZ ÜGYVELETES HÍRSZERKESZTŐ

Tatár Éva
Telefon: 12-144

Kállai Gyula

Az MSZMP megyei Bizottságának két héten napra vasárnap a Kőlcsey Múzeumban Debrecenben Kállai Gyula, a Szocialista Munkáspárt Bizottságának zafias Népfront Csoportjának elnöke székfoglaló beszédet mondott a megyei bizottság titkára köszönetnyilvánítással.

Kállai Gyula

Az idős emberek egészségügyi, szociális helyzetének, társadalmi megbecsülésének kérdéseiről rendez fórumot október 27-én, kedden délután 14 órakor a Hazafias Népfront megyei bizottságának nő- és rétegpolitikai munkabizottsága Debrecenben a Szakszervezetek megyei Tanácsának székházában (Péterfia utca 2-4.).

Idős emberek fóruma

A fórumon részt vevőknek lehetőségük lesz rá, hogy problémáikat felvegyék, kérdéseikre tanácsai és társadalmi szervek felelős vezetőitől kaphatnak választást.

MINIATÜRÖK A KÖNYVMŰVESZETBEN

Ezzel a címmel nyílik kiállítás a Kőlcsey Művelődési Központ konferenciatermében október 25-én, ma délelőtt 11 órakor. A kiállítást dr. Tóth Béla művészettörténész nyitja meg.

GYÓGYVIZ-IVOKURA

Október 27-én délelőtt 10 óráig a debreceni Zöldfa utcái öregek napközi otthonában a megyei egészségnevelési osztály és a Hajdú-Száboles megyei Élelmiszer Vegyiáru Nagykereskedelmi Vállalat rendezésében gyógyviz-ivókúra bemutatás és kös-toló lesz.

DECEMBERBEN MEGNYÍLIK A KATONA JÓZSEF SZÍNHÁZ

Már a Petőfi Sándor utcában, a Katona József Színház átalakított épületében zajlanak Jókai Mór Thália szekerén című darabjának próbái. A hét évvel ezelőtt bezárt színház december első napjaiban megnyílik.

Síremlék

Eppen 56 éve, 25-án tört fel a gaz Pávai Vajna tásai nyomán, megszerzett Hajdú. Az évfordulón, 1925. október 26-án délután avatták a nagy emléket a szobor-műtőben, a helyi társadalmi szervek ténnyek, isko-